Μακεδονικά

Τόμ. 1

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ

1940

Ιωάννου Σταυρακίου λόγος εις τα θαύματα του
Αγίου Δημητρίου

Ιωακείμ Ιβηρίτης

doi: [10.12681/makedonika.9146](https://doi.org/10.12681/makedonika.9146)

Copyright © 2016, Ιωακείμ Ιβηρίτης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ιβηρίτης Ι. (2017). Ιωάννου Σταυρακίου λόγος εις τα θαύματα του Αγίου Δημητρίου. *Μακεδονικά*, 1, 324–376.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9146>

ΙΩΑΝΝΝΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Ὁ βίος τοῦ πολιούχου τῆς Θεσσαλονίκης Ἀγίου Δημητρίου καὶ ἡ ἱστορία τῆς πόλεως ταύτης καθὼς καὶ ἡ ἱστορία τοῦ περιφήμου ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου δὲν ἔχει γραφῇ ἀκόμη ἐπὶ τῇ βόσει ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν σωζομένων πηγῶν· συνεπῶς πᾶσα πληροφορία εἶναι χρήσιμος καὶ πρέπει νὰ προσκομισθῇ εἰς τὰς θημωνίας τῆς ἱστορίας, ἔργον δὲ τοῦ κριτικοῦ εἶναι ἔπειτα νὰ διακαθαρίσῃ τὴν ἄλωνα καὶ τὸν μὲν σίτον νὰ συνάξῃ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον νὰ κατακαύσῃ. Ὡς γνωστόν, πολυτίμους σχετικὰς πληροφορίας παρέχουν τὰ συναξάρια καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν Ἀγίων ἔτι δὲ καὶ οἱ ἀσματικοὶ Κανόνες τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Συγκεκριμένως ἐνταῦθα διὰ τὸν ἅγ. Δημήτριον ὁ «Λόγος εἰς τὰ θαύματα αὐτοῦ» τοῦ χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης Ἰωάννου Σταυρακίου παρέχει σπουδαιοτάτην συμβολήν, εἶναι δὲ περιεργον ὅτι οὐδὲ ὑπὸ τῶν Βολλανδιστῶν ἐξεδόθη μέχρι τοῦδε, ἂν καὶ ἐπανειλημμένως ἐγένετο μνεῖα αὐτοῦ, ὡς π.χ. ὑπὸ τοῦ Λ. Ἀλλατίου¹⁾, τοῦ J. Bekker²⁾ καὶ συχνὰ εἰς τὸν 75ον τόμον τῶν Acta Sanctorum. Εἰς τὴν Πατρολογίαὶν τοῦ Migne, τόμ. 116, εἰς τὸ τέλος τῶν εἰς τὸν ἅγ. Δημήτριον ἀναφερομένων κειμένων καὶ μεταξὺ τῶν «Ἀναλέκτων» στ. 1402κῆξ. γίνεται ἐπίσης μνεῖα τοῦ κειμένου τούτου τοῦ Σταυρακίου, ὁ δὲ Κρουμβάχερ τονίζει ὅτι περιέχεται οὗτος «ἐν ἱκανοῖς χειρογράφοις», ἀναφέρων ἐν τούτοις μόνον τὸν ὑπ' ἀριθ. 46 Βοδλεϊανὸν κώδικα³⁾. Παράφρασιν τινῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγουμένων θαυμάτων εὐρίσκομεν ἐκδεδομένην εἰς τὴν καλουμένην «Θύραν Μετανοίας», ἔκδ. Βενετίας 1806, τὴν φερομένην ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θεσσαλονικέως ὑποδιακόνου Λαμασκηνοῦ τοῦ Στουδίτου⁴⁾, κατὰ τὸν πολὺν

1. L. ALLATIUS, Georgii Acropolitae magni logotheta historia, Parisiis 1651, σελ. 234, ἔκδ. Βενετίας 1729 σελ. 18.

2. J. BEKKER, Georgii Acropolitae annales, Bonnae 1836, σελ. 236-237.

3. Κ. ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ, Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, τόμ. 1, σελ. 385.

4. Βλ. Κ. ΣΑΘΑ, Νεοελληνικὴ Φιλολογία. — Εἰς τὴν «Θύραν Μετανοίας» εὐρίσκονται συνεκδοκόμενοι καὶ οἱ ἀσματικοὶ Κανόνες Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, περὶ ὧν γράφει ὁ ἴδιος εἰς τὸν Συναξαριστὴν του, καθὼς καὶ τοῦ ἱερομονάχου Μητροφάνους Γρηγοῤα τοῦ ἐκ Δωδώνης, μεθ' ἐνὸς θαύματος, ὅπερ συνέβη εἰς τὸν ἴδιον τὸν Μητροφάνην.

καὶ «Μέγαν Χαρτοφύλακα» Μ. Γεδεών ὅμως οὐσαν ἔργον Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ¹⁾. Τὰ περισσότερα ἐξ ἄλλου τῶν ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγουμένων θαυμάτων εἶναι καὶ ἄλλοθεν γνωστά, ἰδίως δὲ ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος ἀκμάσαντος Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Ἰωάννου²⁾ καὶ τοῦ κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα ἀκμάσαντος, ἐπίσης Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Νικήτα³⁾. Ἐφ' ὅσον ἐν τούτοις ἡδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω τὰ ὑπ' ἀριθ. 10, 14, 20, 21 καὶ 22 κατωτέρω ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγούμενα θαύματα δὲν περιέχονται εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς δημοσιευομένας συλλογὰς. Περιεργον φαίνεται ὅτι ὁ Σταυράκιος, μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένων 22 θαυμάτων, δὲν κάμνει λόγον ἔκτενῃ περὶ τῶν τόσον ἀγαπητῶν λοιμῶν τε καὶ λιμῶν τῆς Θεσσαλονίκης⁴⁾. Τὰ γνωστὰ θαύματα περὶ τοῦ Νέστορος, Λυαίου, τοῦ σκορπιοῦ κλπ. ὁ Σταυράκιος θίγει μόνον.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ λόγου τούτου βασίζεται ἐπὶ τοῦ κώδ. Ἰβήρων 677 (ν. 319, Λάμπρου 4797)· τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὰ φύλ. 73^b - 103^a. Ὁ κώδιξ οὗτος εἶναι κατὰ τὸν Λάμπρον τοῦ 14^{ου} αἰῶνος καὶ περιέχει βίους, μαρτύρια ἁγίων καὶ πανηγυρικούς. Ἐβδομον κατὰ σειρὰν εἶναι τὸ τοῦ Σταυρακίου κείμενον. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἔχει κυρίως σκοπὸν νὰ δώσῃ εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ περιεχόμενον τοῦ σπουδαίου τούτου κειμένου καὶ νὰ τὸ κάμῃ οὕτω προσιτὸν εἰς εὐρύτερον κύκλον ἀναγνωστῶν.

2. Ὁ Ἰωάννης Σταυράκιος, διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἐκκλησίας, εἶναι ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς ἔζησεν⁵⁾. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον κείμενον ἀναφέρεται θαῦμα λαβὼν χώραν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ, δυνάμεθα νὰ υποθέσωμεν ὅτι οὗτος ἤκμασε κατὰ ἢ μετὰ τὸν 12ον αἰῶνα. Ἐξ ὧν δὲ ἀναφέρονται εἰς τὴν τελευταίαν του πρὸς τὸν ἅγ. Δημήτριον ἀποστροφὴν, τοῦ Σταυρακίου ἀποτεينوμένου οὕτως: «Ἀλλὰ δέξαι μοι τὴν πελλίζουσαν ἅμα καὶ ἄτεχνον ταύτην γλῶσσαν τε καὶ

1. Πρβλ. Μ. ΓΕΔΕΩΝ, Ἀθῶς σελ. 226.

2. Πρβλ. Bibliotheca hagiographica graeca, editio altera emendatio, Bruxelles 1909, σελ. 70 - 72 καὶ MIGNE, Patrol. Graeca τόμ. 116 σελ. 1204 - 1324.

3. Βλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Νικήτα Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, εἰς τὰ θαύματα τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, ἐν Ἐπετ. Ἐτ. Βυζ. Σπουδῶν τόμ. 12 (1936) σελ. 317 - 360. Πρβλ. τὸν εἰς τὴν σελ. 323 παρατιθέμενον ἐκεῖ πίνακα τῶν θαυμάτων τῆς συλλογῆς ταύτης κατ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου διηγούμενα.

4. Πρβλ. Bibliotheca hag. graeca σελ. 71. Λόγους εἰς τὸν Ἁγ. Δημήτριον ἔχουν γράψῃ πολλοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ Ἀρχιεπίσκοποι Θεσσαλονίκης ὅπως π. χ. ὁ ρηθεὶς Ἰωάννης, ὁ Πλωτίνος, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Νικήτας καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς· ἐπίσης ἔχον λόγους τοῦ Πατριάρχου Φιλοθέου, τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, τοῦ Θεσσαλονικέως Εὐσταθίου, τοῦ Κωνσταντίνου Ἀκροπολίτου, τοῦ Νικολάου Καβάσιλα καὶ ἄλλων. Βλ. αὐτόθι σελ. 74 - 75.

5. Βλ. Κ. ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ, Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, τόμ. 1 σελ. 385.

διάνοιαν εὐμενῶς, ὁ ρήτωρ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ· ὁ τῆς εὐσεβείας μέγας διδάσκαλος καὶ ἐν μάρτυσι συμπαθέστατος, τῆς αὐλῆς σου, ταυτί καὶ ἐξ οἰκογενεῶς τὰ ψελλίσματα», ἀποδεικνύεται ὅτι οὗτος ἀνήκεν εἰς τὴν «αὐλήν» τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ εἰς τὴν «οἰκογένειαν» τοῦ Ἱ. Ναοῦ, ἦτο δηλονότι ἀξιωματοῦχος, «χαρτοφύλαξ» αὐτοῦ.

Προοιμιαζόμενος ὁ Σταυράκιος λέγει ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐσκέπτετο νὰ γράψῃ περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἀλλὰ δὲν ἐτολμοῦσε· ἡ ἀτολμία του ὅμως αὕτη τῷ ἐχρησίμευσε, λέγει, ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως εἰς τὸ νὰ ἀποταμιεύεται ὕλικὸν εἰς τὴν μνήμην του, μέχρις ὅτου παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία, ὁποία ἦτο ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὁπότε προέβη καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν του ταύτην, ἥτις ἀποτελεῖ διανοητικὸν κατασκευάσμα μεταξὺ λόγου ρητορικοῦ καὶ διηγήσεως, εἰς γλῶσσαν λίαν ἐξεζητημένην καὶ ὕψος μέχρι σχολαστικότητος ἐπιτετηδευμένον· αἱ λέξεις καὶ αἱ φράσεις, λίαν τετορνευμέναι, χαρακτηρίζουν τὸν Σταυράκιον ἐντριβῇ καὶ δεξιὸν χειριστὴν τοῦ ἑλληνος λόγου· κάμνει δὲ πλουσίαν ἀλλὰ καὶ ἀβίαστον χρῆσιν τῆς Γραφικῆς φρασεολογίας, μετὰ τινος φιλοπαίγμονος διαθέσεως πόρρωθεν ὑπαινισσομένης. Ἰδίᾳ δὲ Ἐπίλογος αὐτοῦ εἶναι τι τὸ ἀριστοτεχνικῶς θαυμάσιον ρητορικὸν καλλίστευμα, αἱ δὲ δύο-τρεῖς ἀποστροφαί, τὰς ὁποίας κάμνει πρὸς τὸν ἅγ. Δημήτριον, χαρακτηρίζουσι τὸν Σταυράκιον ἔνθουν τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου καὶ ἄκρως φιλοπόλιδα καὶ φιλόπατριν.

Συνεχίζων τὸ προοίμιον τοῦ λόγου του, ὁ Σταυράκιος, προσθέτει ὅτι, ὅπως ὁ Πλάτων εἰς τὴν Σχολὴν του εἶχεν ἐπιγράψῃ «μηδεὶς εἰσὶτω ἀγεωμέτρης»¹⁾ τοιοῦτοτρόπως, λέγει, καὶ αὐτός, εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ λόγου τῶν «Θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Δημητρίου», ἐπιγράφῃ «μηδεὶς εἰσὶτω μὴ καθαρός».

Μετὰ τὸ μεγαληγόρον προοίμιον πλέκει ὁ Σταυράκιος τὸ ἐγκώμιον τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης: «Πόλις—λέγει—αὕτη περιφανὴς καὶ λαμπρά· καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θεσσαλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη θ' ὑπερέχουσα, οἷς τε παντοδαπαῖς δλβίζεται χάρισι, καὶ οἷς εἶδеси καλῶν ἀπάντων ἐναγλαΐζεται». Μεθ' οὗ, περιγράφῃ καὶ «ἱστορεῖ» τὸν ἅγιον Δημήτριον διὰ τῶν ἐξῆς· «Χαριέστατος τὴν μορφὴν, τὴν ψυχὴν χαριέστερος· ἔργον ὡς ὄντως τῶν Θεοῦ δακτύλων ἐπάξιον· ἡδὺς τὸ φθέγμα, τὸν τρόπον ἡδύτερος· γλυκὺς τὸν λόγον, τὸ ἦθος γλυκύτερος, πολλὴν μὲν ὑποφαίνων τοῦ ἐνδοθεν ἀνθρώπου τὴν ὡραιότητα, ὡς διὰ παραπετάσματος, οἷον τῆς διαρτίας τοῦ σώματος, τοῖς ἔξω γεγανυμένην προκύπτουσιν πολλὴν δ' ὅτι μάλα τὴν τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ παριστάνων δημιουργικὴν τῆς πρώτης εἰκόνης ἐντέλειαν· διδακτικὸς τῶν

1. Τὸ αὐτὸ ἐπέγραψε καὶ ὁ πολὺς Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις εἰς τὴν Ἀθωνιάδα Σχολήν.

τοῦ Χριστοῦ, διδασκαλικὸς τῶν τῆς χάριτος· τὸ ἀπόφθεγμα τῆς γλώττης, ὡς ὑετὸν καὶ ὡς δρόσον φέρων τὰ ῥήματα· τὰ γὰρ τῆς ἔξω τῶν λόγων παιδεύσεως, τοῖς ἐκ τῶν ἔνδον ἦν ἐξευγενίζων καὶ θαυμασιῶς κατακιρνῶν· ἄσπιλος τὴν ψυχὴν, παρθενικαῖς ταῖς χάρισιν ἐναγλαΐζόμενος· τοῦ κρείττονος ἐπάξιον οἰκητήριον, ραδὸς τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένος καὶ πρὸ γενέσεως· τὸν οἶκτον πολὺς, τὸν ἔλεον, ἐλαΐα ἀντικρυς ψαλμικὴ». Ἀφοῦ δὲ ἔπειτα μὲ συντομίαν διαλάβῃ τὰ περὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Δημητρίου ὡς χριστιανοῦ, καὶ τὰ τῆς ὁμολογίας του κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνώπιον τοῦ τυράννου, διηγεῖται τὰ περὶ τῆς μονομαχίας τοῦ Λυαίου καὶ τοῦ Νέστορος καὶ καταλήγει εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Πάντα ταῦτα, λέγει, τὰ παρατρέχονεν, διότι εἶναι γνωστὰ εἰς ὅλους, « τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου μαρτυρίαν καλλίνικον, δι' ἧς φάλαγγας ὅλας δαιμόνων ἡδάφισεν; ἔκειτο μὲν γὰρ κατὰ γῆς ὁ μάρτυς λόγχαις δημίων, τὰ τῆς τρώσεως φέρων δλόσωμα· ἔκειτο λύθρους αἱμάτων μαρτυρικῶν, πορφύρα τις φοινικοβαφῆς καθαπερεὶ τῷ Χριστῷ φοινισσόμενος· ὅλος διάτρωτος, ὅλος ὠτειλῶν μυρίων ἀνάμεστος· ἐτέρωτο οἱ τὰ στέρνα· ἐτέρωτο τὰ τοῦ θώρακος· ἡ πλευρά, σκεῦος ἐφέκει μυριόπονον· τὰ τῆς γαστρὸς, μυριοστόμους πηγὰς αἱμάτων ὑπήνοιγε· δέδεκτο καὶ χεῖρες τὸ μανιῶδες ἐκεῖνο καὶ δῆμιον λογχοφόρημα· οὕτω δ' ἐκάστου μέλους καὶ μέρους ὁ μάρτυς ἐν ἑαυτῷ μαρτυρικῶν τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν· οὕτω τὰ σίγματα τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκὶ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν ἐβάστασεν· οὕτως ἡγώνισται· οὕτως ἐδόξασε τὸν ποιήσαντα ». Ἀλλ' ὅπως, λέγει, ὁ ἅγιος Δημήτριος ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τοῦ μαρτυρίου του, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς ἀντεδόξασεν αὐτὸν διὰ μυρίων καὶ ἑξαισίων θαυμάτων. Καὶ ἄν, ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου ψυχροῦ ὕδατος, ὅπως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, μᾶς δίδεται μισθὸς καὶ ἀμοιβὴ ἐν οὐρανῷ, πολλὴ περισσοτέρα ἀνταπόδοσις δίδεται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις χύνει τὸ αἷμα του ὑπὲρ Χριστοῦ, « ὅπου ὅλα μαρτυρικῶν αἱμάτων ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκκέχεται ρεύματα· ὅπου κρονοὶ λύθρων τῆς σωματικῆς διαρτίας τοῦ μάρτυρος ἀπερροήσαν· πορενόμενος γὰρ ἐπορεύετο ὁ μέγας οὗτος τὴν τοῦ μαρτυρίου ὁδόν, αἷματα σπείρων τῆς οἰκείας σαρκὸς ὑπὲρ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως τιθεὶς τὴν ψυχὴν, ὡς ἐνταῦθα μὲν μυρία μύρα θεωρεῖσθαι, ἐκεῖθεν δὲ πολυπληθῆ τὰ θαύματα ὥσει δράγματα δρέψαιτο ». Καὶ οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὰ θαύματα τῶν ὁποίων διηγεῖται εἰκοσιδύο καὶ τῶν ὁποίων περίληψιν θεωροῦμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα.

α') Ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ πρώτου θαύματος πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου, μετὰ τὸν μαρτυρικὸν του θάνατον, ἦτο κεκρυμμένον « περὶ τὰς τοῦ λουτροῦ στοάς » μέχρις ὅτου καταπαύσῃ ὁ κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμός. Ὁ ὑπαρχος Λεόντιος, θεραπευθεὶς διὰ θαύματος τοῦ ἁγίου Δημητρίου, κατηδάφισε τὰς στοάς τοῦ λουτροῦ, ὅπου ἔκειτο τὸ λείψανον, καὶ ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ἅγιον ἀνήγειρε λαμπρὸν Ναὸν « μέσον τὸν μαρτυρικὸν θησαυρὸν πλουτοῦντα ». Διὰ τῆς ἐκφράσεως ταύτης θέλει νὰ σημάνη

ἄραγε ὅτι τὸ ἅγιον λείψανον, δηλαδή ὁ τάφος τοῦ Ἀγίου, ἔκειτο εἰς τὸ « μέσον » τοῦ ναοῦ, ἢ ὅτι ἦτο ἀπλῶς ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Μᾶλλον ὅμως φαίνεται τὸ πρῶτον, διότι τὸ « μέσον » καθορίζεται ἐκ τῆς ἐπομένης ἐκφράσεως « ὡσεὶ ξύλον ἄλλο ζωῆς », ὅπερ « ξύλον τῆς ζωῆς » ἔκειτο, Γραφικῶς, εἰς τὸ μέσον τοῦ Παραδείσου. Ἦτο δὲ ὁ Λεόντιος οὗτος στρατηγὸς τοῦ ἰλλυρικοῦ στρατοῦ ἐπὶ Ζήνωνος κατὰ τὸ 479. Οὗτος μετὰ τὴν θαυματουργικὴν διάβασιν τοῦ Ἰστροῦ ἐν τινι ἐκστρατεία του, ἔκτισε ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Δημητρίου εἰς τὸ Σίρμιον (νῦν Μητροβίτσα) καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου ἐναπέθεσε τὴν « *χλαμύδα* » τοῦ ἁγίου, τὴν ὁποίαν ἐφόρει κατὰ τὸν μαρτυρικόν του θάνατον, « *βεβαμμένην λύθρῳ τῶν Δημητριάκων αἱμάτων* » καὶ τὴν *ζώνην* καὶ τὸν *δακτύλιον*, ἅτινα εἶχε κλέψει ὁ φύλαξ τοῦ τάφου Λοῦπος « *ὁ ἐλευθερογνώμων* » καὶ δι' αὐτῶν ἔκαμνεν ἰάσεις εἰς τὸν λαόν, διὰ τὰς ὁποίας κατηγγέλθη καὶ ἐσφάγη εἰς τὸ Τριβουνάλιον τῆς Πόλεως.

β') Ἐκ τοῦ δευτέρου Θαύματος πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Ἐπαρχος Μαρκιανὸς (Μαριανὸς) προσβληθεὶς ὑπὸ νόσου — πάρεσις δλομελῆς — ἐθεραπεύθη διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἀγίου· περιλαμβάνει δὲ ἡ ἐξιστορήσις τοῦ θαύματος τούτου ἐθνικὰς τινὰς γοητείας, σχέσιν ἐχούσας πρὸς τὰς σημερινὰς νοομαντείας, τοὺς ὑπνωτισμοὺς κ.τ.τ. Ἐνταῦθα γίνεται μνεία καὶ περὶ τινος μεμβράνης, ἐφ' ἧς ἦσαν γεγραμμένα ὀνόματα θεῶν καὶ περιγραφαὶ κύκλων καὶ ἡμικύκλια καὶ διάφορα σχήματα καὶ τύποι εἰδώλων ὑπερφυεῖς τὴν μεμβράνην ταύτην περιετίθεντο οἱ ἀσθενεῖς περὶ τὸν τράχηλον διὰ νὰ γίνωσιν ὑγιεῖς.

γ') Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι ὁ νεωκόρος τοῦ ναοῦ ἔκλεπτε τὸ χρῆμα τῶν κηρίων — παλαιὰ ἁμαρτία τῶν περὶ τὰ παγγάρια — ἐτιμωρήθη ὅμως δι' ἐλέγχου ὑπὸ τοῦ Ἀγίου καὶ ἐξήτησε συγχώρησιν.

δ') Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἡ αὐτοκρατορία του δὲν θὰ ἦτο ἐν ἀσφαλείᾳ, ἂν δὲν θὰ εἶχε τεμάχιόν τι τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου καὶ ἐξήτησεν ἀπὸ τοὺς Θεσσαλονικεῖς τοιοῦτο. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ ἀναβλύζοντα μύρα ἐκ τοῦ ἁγίου λειψάνου ἦσαν τόσον πολλὰ, ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνασκάψωσι κατ' εὐθεΐαν πρὸς τὴν ροὴν τῶν μύρων, ἠναγκάσθησαν καὶ ἔσκαψαν ἐκ τοῦ πλαγίου μέρους, οὕτως ὥστε νὰ προλάβωσι « *ἀρπαλέως* » καὶ νὰ κόψωσι μέρος τι τοῦ ἁγίου λειψάνου. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα « *πῦρ ἐκεῖθεν ἐκπηδῆσαν* » ἔματαιώσε τὴν « *καλὴν ἱεροσυλίαν* ».

ε') Ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος ἐπίσης ἠθέλησε νὰ ἀποκτήσῃ μέρος τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ Μάρτυρος, ἀλλ' ὅταν ἔμαθεν, ὅσα ἔπαθον οἱ τοῦτο πρότερον ἐπιχειρήσαντες, ἀπέστη τοῦ ἐγχειρήματος. Ἐνταῦθα περιλαμβάνονται καὶ ἕτερα θαύματα ἡττονος σημασίας.

ς') Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι ὁ θρόνος, τὸ ἄλλως « *κιβώριον* » καλούμενον τοῦ Ἀγίου (τὸ ἱκρίωμα ἴσως, ἐφ' οὗ ἐτίθετο ἡ μαρτυρικὴ λάρναξ, ἢ καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ λάρναξ) ἦτο ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, εἶτε ὑπὸ τῶν γονέων

καὶ συγγενῶν τοῦ μάρτυρος ἀφιερωμένος, εἴτε παρὰ φιλοχρίστου τινός. Ὁ πλούσιος οὗτος διάκοσμος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐθηνία τῶν ἀγαθῶν τῆς Θεσσαλονίκης, εἴλκυσε τοὺς Σκλαβηνοὺς, οἵτινες ἐπέπεσαν κατ' αὐτῆς· ὁ Ἅγιος ὁμῶς αὐτοπροσώπως ὑπερημύνατο τῆς πόλεως. Ἐγένετο δὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Τὴν ἐσπέραν, ὁπότε ὁ κόσμος, ἔνεκα τῆς ὀλονυκτίου ἀκολουθίας καὶ ἀγρυπνίας καὶ τῶν συνήθων διασκεδάσεων ἦσαν βεβαρυνμένοι καὶ κατερραστυνευμένοι, συνέβη ἕξ ἀμελείας τοῦ νεωκόρου πυρκαϊὰ εἰς τὸν ναόν, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν λάρνακα τοῦ Ἁγίου· ὁ δὲ νεωκόρος, διὰ τὴν μὴ ἐπιπέσῃ τὸ πλῆθος καὶ διαρπάσῃ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, ἐπενόησε νὰ διαδώσῃ ὅτι ἐχθροὶ ἤλθον πέραξ τῶν τειχῶν, οὕτως δὲ νὰ διασκεδασθῇ ἡ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ἐντύπωσις. Ἀλλὰ τὸ ἐπινόημα τοῦτο, τὸ κατὰ μαρτυρικὴν ἐπίπνοιαν τοῦ ἁγίου, ἦτο ἀληθές. Ὁ θρόνος ὁ χρυσάργυρος ἐτάκη· τότε δὲ εὐσεβεῖς τινες χριστιανοὶ προσεφέρθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἐκ νέου τὴν λάρνακα.

ζ') Ἀφοῦ ἐκάη ἡ λάρναξ καὶ ἐτάκη τὸ χρυσάργυρόν της ὑλίκόν, φιλομάρτυρές τινες χριστιανοὶ ἠθέλησαν νὰ χωνεύσωσιν ἐκ νέου τὸν ἀργυρήλατον θρόνον καὶ τὸ ἐλλείπον τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου νὰ τὸ συμπληρώσουν, ἀλλ' ὁ Μάρτυς, φανεῖς κατ' ὄναρ, ἠμπόδισε τὴν χώνευσιν.

η') Θαυμασία καὶ λίαν παραστατικὴ εἶναι ἡ περιγραφὴ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σκλαβούνων Χάτζωνος πολιορκία τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν. Ὁ Χάτζων ἡττηθεὶς τῇ θαυματουργικῇ ἐπεμβάσει τοῦ ἁγίου Δημητρίου ζωγρεῖται καὶ ἀθλίως καὶ ἐλεεινῶς φονεύεται.

θ') Ἐπὶ αὐτοκράτορος Μαυρικίου τὰ τοῦ Βυζαντίου οὐριοδρόμουν· ἐπὶ τοῦ διαδεξαμένου ὁμῶς αὐτὸν Φωκᾶ τὰ τοῦ κράτους ἀπέβησαν εἰς ἀναρχίαν, σύγχυσιν καὶ ταραχὴν κατὰ τὸν Σταυράκιον. Ἐν μέσῳ τοῦ κρατικοῦ τούτου κλύδωνος μόνον τὰ τῆς Θεσσαλονίκης ἐκυβερνῶντο ἐν «εὐταξίᾳ». Τοῦτο εἰδείχθη καὶ διὰ μιᾶς ὀπτασίας, ἣν εἶδε συγγενὴς τις τοῦ Ὑπάτου τῶν Ἰλλυριῶν περιγράφεται δὲ ἡ ὀπτασία καὶ ἡ γυνὴ Εὐταξία, συμπαρισταμένη μετὰ τοῦ Μάρτυρος, ὡς ὑπὸ Θεοῦ πεμφθεῖσα, ἵνα κυβερνᾷ μετ' αὐτοῦ τὴν Θεσσαλονίκην.

ι') Ὁ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Βιτάλιος ἀπιστεῖ διὰ τὸ πλῆθος τῶν μύρων τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ ἅγιος Δημήτριος δὲν ὑπέστη τόσον μέγα μαρτύριον, ὥστε νὰ ἀξιώθῃ τόσης μεγάλης χάριτος, νὰ λαμβάνῃ δὲ τόσος κόσμος μύρα καὶ νὰ μὴ τελειῶνουν. Τὴν ἀπορίαν ταύτην λύει ὁ συγγραφεὺς ὡς ἑξῆς: Παρομοιάζει τὸν μὲν ἅγιον Δημήτριον ὡς μυροθήκην, ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστόν, αὐτὸν δὲ τὸν Χριστὸν ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ μύρον τὸ ἀνεξάντλητον. Ἀλλὰ καὶ διὰ θαύματος πείθεται ὁ Βιτάλιος περὶ τῆς πληθύος τῶν μύρων. Εἶδεν οὗτος καθ' ὕπνου καὶ περιγράφει τὸν τόπον, τὴν θέσιν, τὸ βάθος, τὸν ἀριθμὸν τῶν μαρμάρων, καὶ τέλος τὴν πληθύν τῶν μύρων, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος διὰ «κουτρουβίου» ἤν-

τλησε. Μετὰ τὰ γενόμενα ἀνεχώρησεν ὁ Βιτάλιος, συνοδευθεὶς ὑπὸ τοῦ νεωκόρου μέχρι τόπου τινὸς καλουμένου «*Ἄ λ μ υ ρ ό ς*».

ια') Ἀρχιερεὺς τις Κυπριανὸς ὀνόματι ἐξ Ἀφρικῆς, μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡχμαλωτίσθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ πειρατῶν, ἐλυτρώθη δὲ διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἀγίου. Ἐπανελθὼν κατόπιν εἰς τὴν ἐν Ἀφρικῇ ἐπαρχίαν του, ἔκτισε ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὑποδειχθέντων τῶν πρὸς κτίσιν μαρμάρων ὑπὸ τοῦ Ἀγίου κατ' ὄναρ.

ιβ') Ἐπὶ Μαυρικίου αὐτοκράτορος Ἰλλούστριος (πρωτοσπαθάριος) ἀνὴρ εὐσεβής, εὐρεθεὶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, εἶδε κατ' ὄναρ δύο ἀγγέλους, ἱσταμένους παρὰ τοὺς εἰς τὸ δυτικὸν μέρος ὑπάρχοντας δύο μεγάλους πρασίνοὺς κίονας, «*θετταλοὺς καλουμένους*» καὶ ὅτι οἱ δύο οὗτοι στρατιωτικῶς ἐνδεδυμένοι, εἶπον εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς διατάσσει «*νὰ ἐγκαταλίπῃς τὴν πόλιν σου, διότι θὰ τὴν κυριεύσῃ ἐκεῖνος*». Τοῦτο ἀνεκοινώθη εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς. Ἄλλ' ὁ Ἅγιος παρακαλέσας τὸν Θεὸν ἔδωκεν εἰς τοὺς πολίτας νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι πρέπει νὰ σωφρονισθῶσι· ὅπερ καὶ ἐγένετο καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ πόλις.

ιγ') Τὸ ἔθνος τῶν Ἀβάρων, «*Οὐνικὸν ὁμοῦ καὶ Βουλγαρικόν*», ἐπέδραμε καὶ ἐπολιόρησε τὴν Θεσσαλονίκην ὑπὸ ἄρχοντα Χαγάνον, διὰ πολιορκητικῶν μηχανῶν, χελωνῶν βεβρωσμένων κ.τ.τ., ἐκσφενδονίζοντες μεγάλους βράχους κατὰ τῶν τειχῶν· ἀλλ' ὁ ἅγιος ἐμπνέει τινά, ὅστις λαβὼν λιθίδιον καὶ ἐπιγράψας «*ἐν τῷ ὀνόματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἅγιε Δημήτριε, βοήθει*», τὸ ἐξεσφενδόνισε· τοῦτο δὲ συνήνητησε τὸν ἐχθρικὸν ἔξωθεν βαλλόμενον βράχον καὶ τὸν κατέβαλε. Πολλάκις ἐπαναληφθὲν τοῦτο, ἠνάγκασε τὸν ἐχθρὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγῃ.

ιδ') Ὁ Ραδομίρος, υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων, κατεδυνάστευε πάντας μὲν τοὺς ὑπὸ τὸ σκήπτρόν του λαοὺς, πρὸ πάντων ὅμως τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου «*Σοσκός*», οὕτως ὀνομαζομένου ἔκ τινος παλαιοτάτου οἰκήτορος. Ὁ τόπος οὗτος ἦτο κατάλληλος πρὸς θήραν, ὃ δὲ Ραδομίρος μετέβαινε συχνὰ ἐκεῖ καὶ διημέρευε περὶ τὴν κυνηγεσίαν, ἀπέβη λοιπόν, ὥς ἐκ τούτου, ἡ μᾶστιξ τῶν πέριξ κατοίκων, οἵτινες εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθόντες, ἐπεκαλέσαντο τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Τὴν παράκλησιν τούτων ἐπακούσας ὁ ἅγιος Δημήτριος, ἐπιπίπτει μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔφιππος κατὰ τοῦ ἐπίσης ἐφίππου Ραδομίρου καὶ κατασφάττει αὐτόν, ἀπαλλάξας οὕτω τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῆς μᾶστιγος ταύτης. (Ραδομίρος εἶναι ὁ ἐνίοτε ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου τοῦ ἁγίου Δημητρίου ζωγραφιζόμενος εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ ἐφίππου ἁγίου Δημητρίου.)

ιε') Ρυχῖνοι, Στρυμόνιοι καὶ Σαγουνδάτιοι, ἔθνη σκυθικὰ καὶ σλαβωνικά, ὑπὸ ἄρχηγὸν ὀνόματι Περβοῦτον, ὅστις ἦτο σύμμαχος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐπέδραμον κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῇ ἀνοχῇ τοῦ Λέοντος πολιορκοῦσι ταύτην, οἱ μὲν Στρυμόνιοι ἐξ ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ, οἱ δὲ Ρυχῖνοι καὶ

οἱ Σαγουνδάτιοι ἐκ δυσμῶν καὶ θαλάσσης. Οὕτω στενοχωροῦντες καὶ πιέζοντες τὴν πόλιν, ἐπυρπόλησαν τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως παραπύλιον καὶ εἰσώρμησαν ἐντὸς αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ ἅγιος Δημήτριος δυσωπηθεὶς ὑπὸ τῶν ἱεσίων τῶν πολιτῶν, ἐπέπεσε καὶ κατέστρεψε τοὺς ἐχθρούς.

ις') Ἀνὴρ τις Θεσσαλονικεὺς, μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐτυφλώθη· ζητήσας δὲ παρὰ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὴν ἱασίν του, παρεπέμφθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἐν Κ)πόλει ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἣτις καλεῖται «**Τὸ Οἰκονομεῖον**», ¹⁾ ὅπου ὁ τυφλωθεὶς, ἰαθεὶς, εἶδε τὴν ἁγίαν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Δημητρίου «ἐν ψηφηδωτοῖς».

ιζ') Θεραπεία ἐτέρου τυφλοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως. Τοῦτον εὗρων καθ' ὁδὸν ὁ Ἅγιος ἐφιππος, συμπαρέλαβε καὶ μετήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, ἔνθα καὶ τὸν ἐθεράπευσε.

ιη') Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἀναφέρεται, ὅτι πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως ὑπάρχει «Πηγὴ ὕδατος», ἐκ πέτρας ἐσχισμένης ρέοντος καὶ ἐκεῖ ὑπάρχει χῶρος πεδινὸς καὶ ναὸς τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἢ μᾶλλον μονή, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Δημητρίου. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο παραπέμπει ὁ Ἅγιος ἀξιωματοῦχον τινα βασιλικὸν παράλυτον, ἵνα θεραπευθῇ. ²⁾ Μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ παρὰ αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ἦτο «**Ἀρμουγένης**».

ιθ') Ἡ Θεσσαλονίκη εἶχε κυριευθῇ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τότε τινὲς ἐξ Ἰταλίας, συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἀχίλλιον καὶ ἐρχόμενοι εἰς προσκύνησιν τῶν σεβασμάτων τῶν μερῶν τούτων, εἶδον ἐν ὁπτασίᾳ τὸν ἅγιον Δημήτριον, κατηφῇ ὄντα. Ὁ ἅγιος Ἀχίλλιος ἠρώτησε νὰ μάθῃ τὸ αἷτιον τῆς κατηφείας του ταύτης, ὁ δὲ ἅγιος Δημήτριος ἀπήντησεν ὅτι «ἐάλω μοι ἡ πόλις τοῖς ἐκ τῆς Ἀγαρ' ἐάλω παραδοθεῖσα πρὸς Θεοῦ εἰς ἀφανισμόν· βεβήλωται μοι νῦν ὁ ναὸς αἱμάτων ρείθροις τῶν πολιτῶν· κατεπατήθη τὰ ἱερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὥραϊα τῆς πόλεώς μοι κατέφαγε!». Τότε οἱ Ἰταλοί, ὧν εἰς γραικίζειν ἢ ἑλληνίζειν ἠπίστατο, ἐρωτήσαντες καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης, κατηυθύνθησαν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

κ') Ὁ αὐτοκράτωρ Μανουήλ, τὸν ὁποῖον περιγράφει ὁ Σταυράκιος ὡς μεγαλοπρεπῆ καὶ φιλόκαλον, εἶχε διατάξει νὰ κατασκευάσωσι μίαν ἀλουργίδα πολύτιμον, τὴν ὁποίαν νὰ φορῇ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας καὶ νὰ τὴν ἐπιδεικνύει εἰς τοὺς ξένους. Ταύτην διέταξε τοὺς βασιλικούς του θεράποντας νὰ τὴν ἐξαγάγουν διὰ τὴν ἡμέραν τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως· ἀλλὰ «νύκτωρ λωποδυτεῖ ταύτην ὁ Ἅγιος», μετὰ δ' ἐρευναν εὗρέθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου. Συνεπεία τοῦ γεγονότος τούτου, φιλοτιμηθεὶς ὁ αὐτοκρά-

1. Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν Κατάλογον τοῦ «Β. Ἐορτολογίου» τοῦ Μ. Γεδεών.

2. Πιθανώτατα πρόκειται περὶ τῆς μονῆς Χορταίτου, ἣτις ὁμοιάζει πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ τόπου ἐνταῦθα.

τωρ, ἀφιέρωσε διὰ χρυσοβούλλου ἐγγράφου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὴν χώραν τὴν καλουμένην «**Μελιδόνιον**», ἀντὶ τῶν νικῶν, ἃς πολλάκις ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ ἅγιος.

κα') Περιγράφει παραστατικώτατα πολιορκίαν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Ἰωαννίτζη. Ἐπὶ αὐτοκράτορος Λέοντος, ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης-Ἰωαννίτζης, ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Μακεδονίας, ἔχων ὡς ἀρχιστράτηγον τὸν Μαναστράν· κατερχόμενοι δὲ πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, κατασκηνώνουσιν ὁ μὲν Μαναστράς παρὰ τὰς πεδιάδας τοῦ Γαλλικοῦ, εἰς δὲ τὰ Λαγκαδᾶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰωαννίτζης. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ μὲν «γαλλικόθεν», ὁ δὲ «λαγκαδόθεν» περικυκλοῦσι τὴν πόλιν. Ὁ Ἰωαννίτζης πληροφορηθεὶς τὰ περὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ἀφιππεύσας, οὕτως ηὔξατο βουλγαριστί: «*δεῖ γὰρ ἀπαραπονήτως ἐκ μέρους εἰπεῖν τὴν βάρβαρον ἐκείνην φωνὴν «Σφετὶ Δημήτριε», εἰ τὴν πόλιν ταύτην πορθήσαιμι, ποιήσομαί σοι καλὸν Μοναστήριον*»! Ἀλλὰ διὰ θαύματος, ὁ Ἰωαννίτζης πληγώνεται νύκτωρ, ὁ δὲ Μαναστράς, παραλαβὼν τὰ στρατεύματα, ἔλυσεν τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπῆλθεν. Οὕτως ἐλυτρώθη ἡ πόλις.

κβ') Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ἡ πληθώρα τῶν μύθων καὶ αἱ δεξαμεναὶ καὶ οἱ κρουνοὶ καὶ αἱ ἄφθονοι πλύσεις καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς τῆς σοροῦ τοῦ Μάρτυρος ἐκπηγάζοντες ὄχεοί, τῶν ὁποίων τὴν ροὴν ἀπεπειράθη τις τῶν μοναχῶν νὰ μεταστρέψῃ, ἀλλ' ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Ἀγίου, ὡς ἄτοπα λογιζόμενος.

3. Σπανίως ἅγιος συνέδεσε τὴν μνήμην αὐτοῦ τόσον στενῶς πρὸς τὰς περιπετείας τῆς πατρίδος του, ὅπως ὁ ἅγιος Δημήτριος. Εἰς πάσας τὰς πολιορκίας τῆς Θεσσαλονίκης καὶ εἰς πάντας τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἐχθρικὰς ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης, πάντοτε ὁ ἅγιος Δημήτριος παρίσταται ὡς πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον καὶ μόνον διὰ τῆς θαυματουργικῆς αὐτοῦ ἐπεμβάσεως ἐσώζετο καὶ ἐλυτροῦτο ἡ πόλις ἀπὸ τὰ ἐκάστοτε ἐπερχόμενα εἰς τὴν Μακεδονικὴν πρωτεύουσιν δεινά, ἀφοῦ καὶ ἡ κατὰ τὸ 1912 ἀπελευθέρωσις συνέπεσε μὲ τὴν μνήμην τοῦ ἁγ. Δημητρίου, τὴν 26 Ὀκτωβρίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς πόλεως καὶ ἡ καλὴ αὐτῆς διακυβέρνησις εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον ὠφείλετο. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ στοργὴ του πρὸς τὴν πατρίδα του διαφαίνεται μετὰ τρυφερότητος καθ' ὅλας του τὰς θαυματουργικὰς ἐνεργείας μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε νὰ ἀποκαλῇ τὴν Θεσσαλονίκην «**πόλιν του**». Θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσ/νίκης ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ ὅταν συνήντησε τὸν ἅγιον Ἀχίλλιον ἀνακράζει: «*ἔάλω μοι ἡ πόλις! ἔάλω, παραδοθεῖσα εἰς ἀφανισμόν! βεβήλωται μοι νῦν ὁ ναός! κατεπατήθη τὰ ἱερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὠραῖα τῆς πόλεώς μοι κατέφαγε*».

Χαρακτηριστικώτερον καὶ παραστατικώτερον τῆς στοργῆς ταύτης καὶ τῆς ἀγάπης δείγμα ἀποτελεῖ ἡ ἀκόλουθος στιχομυθία μετὰ τοῦ ἁγίου Δη-

μητρίου καὶ τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, ἀποδιδομένη εἰς Συμεῶνα τὸν Θεσσαλονίκης καὶ τὴν ὁποῖαν εὕρισκομεν εἰς τὴν «Θύραν Μετανοίας» δημοσιευμένην :

Ἀγ. Δημ. Μὴ ἀνιῶ, ὦ πατρίς μου,
 ὑπαχθεῖσα τυράννου
 ὧν δι' ἐμοῦ ἀπαλλαγὴν
 εὐρεῖν ἐπιζητεῖς·
 ἐκλυτρώσομαι γὰρ καὶ νῦν
 ἐκ θλίψεων
 καὶ πληρώσω ἐνθέων ἀγαθῶν
 καὶ φυλάξω καὶ σώσω,
 λέγει Δημήτριος.

Θεο)νίκη Ἐπὶ ταῖς σαῖς μεσιτείαις
 τῶν δεινῶν λυτρωθεῖσα,
 ὑπὸ τὰς σὰς διεφυλάχθην
 πτέρυγας αἰέ·
 νῦν δὲ παρὰ δόξαν
 ἀναμέσον τῶν δεινῶν
 στροβουμένη ἀθλίως
 προστρέχω ἐπὶ σέ
 καὶ κραυγάζω·
 βοήθει μοι, Δημήτριε.

Ἀγ. Δημ. Γῆ με καλύπτει καὶ τάφος,
 ἀλλὰ πλήρης ὁ κόσμος ἐμῆς ὁσμῆς,
 τῆς ἐκ τῶν μύρων χάριτι Χριστοῦ·
 Μὴ φοβοῦ οὖν, πατρίς μου,
 ἐμὲ κατέχουσα,
 τοὺς ἐχθροὺς γὰρ πάντας πατάξω ἐν Χριστῷ
 καὶ φυλάξω καὶ σώσω Σέ, τὴν τιμῶσάν με.

Θεο)νίκη Ἀγγαλλιάσθω γῆ πᾶσα Θεσσαλονίκη, χαῖρε ἡ εὐσεβής,
 ὁ γὰρ Χριστοῦ ὀπλίτης ὁ λαμπρὸς
 μετὰ σοῦ οἰκεῖ φρουρῶν
 καὶ σώζων σε,
 τοὺς ἐχθροὺς σου συντρίβων,
 πληρῶν σε ἀγαθῶν,
 ᾧ καὶ κράζει τιμῶσα,
 χαίροις, Δημήτριε.

B. KEIMENON

Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης κὺρ Ἰωάννου τοῦ Σταυρακίου Λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ Μυρορροῦ Μεγάλου Δημητρίου.

1. Ὁ λόγος, τῷ μυρορροῦ Δημητρίῳ, τὰ θαύματα· ποῦ γὰρ δίκαιον τὴν
 5 τοσαύτην τῶν θαυμάτων πηγὴν μὴ καὶ λόγοις δημοσιεύεσθαι καὶ διηγήμασιν
 ἐπ' ἐκκλησίας παρρησιάζεσθαι καὶ ταῖς χριστιανύμων ἀκοαῖς τὸν τοσοῦτον
 πλοῦτον ἐνθησαυρίζεσθαι; εἰ γὰρ πᾶσα φύσις, ὅση τε ἐν αἰσθητοῖς, ὅση τε
 ἐν νοητοῖς, αὐτοφυῶς τοῦ ἀγαθοῦ τὰ τῆς κινήσεως πρὸς ἔφεσιν δείκνυσιν, τίς
 οὐκ ἂν τῶν τοῦ χριστομάρτυρος Δημητρίου ἀγώνων τε καὶ θαυμάτων ὅλως
 10 γενήσεται, οὕτω μεγάλων, οὕτως ὑπερφυνῶν, οὕτω πᾶσαν ἀγαθυνόντων ψυ-
 χήν, οὕτω παρακαλούντων πρὸς εὐωχίαν τὴν κρείττονα; Τοσοῦτον μὲν γὰρ
 χαριέστατα, τοσοῦτον θεῖα καὶ πρὸς τὰ κρείττονα μετεωρίζονται τὸν ἀκούοντα,
 ὅσον ὁ μάρτυς μυρίαν τὴν λόγχην ἢ τῶν αὐτῷ συναθλητῶν δέδεκτο φάλαγξ
 ἢ θεοσύλλεκτος· ἄλλως τε, ἐπεὶ λόγος ἅπας ἐπὶ τοῦτο καὶ ἅπαν μυστήριον,
 φ. 74 τὸ πρὸ πάντων καὶ διὰ πάντων | λόγων, τρόπων, βίων, πράξεων, ἀγώνων,
 εὐποιῶν πρὸς ἀγιασμόν ὁρᾶν τὴν ψυχὴν καὶ πρὸς τοῦτο κινεῖσθαι καὶ ὁρμᾶν
 ὡς εἰς τελικώτατον αἷτιον, ἀμετατρεπτὶ καὶ ὅλη ροπῇ, ποῦ ἂν τις τῶν μαρ-
 τυρικῶν ἀγώνων, ποῦ δὲ τῶν θαυμάτων γενόμενος καὶ ὅλος τοῦ πράγματος
 20 γεγονώς, μὴ καθαρθεῖ μὲν αἰσθησιν, λαμπρυνθεῖ δὲ νοῦν, αὐγασθεῖ δὲ
 τὴν διάνοιαν, ἀγιασθεῖ δὲ καὶ ψυχὴν, καὶ μάρτυς ἐθελοντὴς τῷ τῆς μαρτυ-
 ρίας ἔρωτι καὶ αὐτοπροαίρετος χρηματίσειεν, ἄτρωτος στεφανίτης καὶ ἀθλο-
 φόρος ἀναίμακτος; Ἄλλ' ἐπεγέγραπτο πάλαι μὲν, σχολῇ τῇ τοῦ Πλάτωνος
 «μηδεὶς εἰσὶτω ἀγεωμέτρητος», οἷόν τι τοῦ τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης ἐκείνου νεῶ
 25 ἱερὸν προτεμένισμα· καὶ νῦν δέ, τῇ ἐπιχειρήσει γραφῆς ἀγώνων καὶ θαυμάτων
 τοῦ Μάρτυρος, «μηδεὶς εἰσὶτω μὴ καθαρὸς» ἐπιγέγραπται· προπαράγγελμα
 τοῦτο μαρτυρικὸν καὶ προαναφώνημα. Διὰ τοῦτο καὶ φόβος εὐλόγος ὑποθράτ-
 τει καὶ τοῦ ἐγχειρήματος ἀνακόπτει με, ὥς χερσὶν ἀνάγνους καὶ ἀκαθάρτους
 χεῖλεσι τὰ θεῖα προσπαύοντα καὶ ἐκδιηγούμενον, μή ποτε πάθοιμι καὶ αὐτὸς
 30 ὅτι δὲ τῆς προφητείας κἀγὼ ἀκούειν δοκῶ, πρὸς τῆς μαρτυρικῆς λαβίδος
 καθαρτικὸν τοῦ λόγου ψωμιζόμενος ἀνθρακα, «ἰδοὺ ἦψατο τῶν χειλέων σου
 καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ», ἐτοιμῶς
 διὰ τοῦτο ἔχω καὶ ταχυνῶς· καὶ «ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι, ἀπόστειλόν με» τῷ μεγάλῳ
 ἀνταποκρίνομαι καὶ τῇ ὁδῷ τῶν θαυμάτων σου πορεύσομαι καὶ πανηγυρίσω
 σου τὰ τεράστια.

2. Πανηγυριστέον τοίνυν, ὃ περὶ τὸν Μάρτυρα θεία παρεμβολή καὶ
 χριστῶνυμον χοροστάσιον, καὶ τὰ τοῦ ἡμῶν Πολιούχου ἑορταστέον θεία
 τεράστια· καὶ θεωρίστέον μὲν τῆς ἀθλητικῆς παλαίστρας μετ' εὐφροσύνης τὰ
 δράγματα, ἃ μετὰ δακρύων ὁ Μάρτυς, πορευόμενος ὁδὸν τὴν τοῦ μαρτυρίου, 5
 τῷ σπόρῳ τῆς εἰς Χριστὸν κατεβάλετο πίστεως. Συλλεκτέον δὲ καὶ τῶν θαυ-
 μάτων καρπούς, οὓς ὁ μαρτυρικός σπόρος εἰς ἑκατὸν ἐγεώργησεν, ὥς ἐντεῦ-
 θεν πλησθησόμεθα ἐν τοῖς τοῦ | μάρτυρος ἀγαθοῖς καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀπο-φ.74
 θήκας καρπῶν πληρῶσαιμεν τῶν πνευματικῶν· τάχα γὰρ ὥς καὶ μικρὸν
 ἀποξέσαιμι ἢ παρῳδήσαιμι ἐκεῖνο τὸ Γραφικόν, ὃ μὲν ἄλλος, εἴποιμι, τῶν
 μαρτύρων ἐν χιλιάσι θεῖος χορός, μόνος δ' ἐν μυρίαισι θαυμάτων Δημή- 10
 τριος ὁ καλλίνικος. Ἀλλ' ἐπεὶ παρεσκευάσθε πᾶς καὶ πρὸς ἀκρόασιν ἡτοίμα-
 σθε ἕκαστος, «ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου» Δαυϊτικῶς εἰπεῖν, ἐξεγέρθητι ψαλ-
 τήριον καὶ κιθάρα τὰ τῆς ἐμῆς στενομύθου μουσῆς καὶ γλώττης ἐνεργήματα
 καὶ λογικά κιθαρωδήματα καὶ κινήματα καὶ ἐν λαοῖς παρρησιάσατε τῷ μυρο- 15
 βλήτῃ τὰ θαύματα καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας τῷ ἡμῶν πολιούχῳ κροτήσατε τὰ
 τεράστια· ἐμβάλλει γάρ μοι κατὰ Δαυῖδ τῷ στόματι ἄσμα καινὸν καὶ κατὰ
 τὸν Ἰεζεκιὴλ κεφαλίδας ὅλας σιτίζει με, ὕψ' ὧν δυνάμεως πληρωθήσομαι,
 καὶ δραμοῦμαι τῷ λόγῳ τὰ τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, καὶ σκηνοβατήσω
 τὰ ὑπὲρ φύσιν τούτου τεράστια· πάντως γὰρ τῇ δοθείσῃ δυνάμει παρὰ τοῦ
 μάρτυρος καὶ τὰ τοὺς ἐν μηχαναῖς εἰπεῖν δεξιούς, τὸ προτεθὲν τοῦ λόγου βάρος 20
 κινήσομαι· εἰ μὴ γὰρ οὕτω, πῶς ἂν καὶ τὸ προκείμενον τοῦ λόγου τηλίκον
 μεταχειρισάμεθα μέγεθος;

Ἐτύγχανον μὲν γὰρ καὶ πάλαι σφαδᾶζων, Μυρορρόα Δημήτριε,
 περὶ τὰς διηγήσεις τῶν τεραστίων σου· ἀλλ' ὥς ἔοικεν, ἀπεταμιεύετό μοι τὸ
 τῆς λογικῆς νάρδου ἀλάβαστρον εἰς τὴν ἡμέραν σοι τοῦ ἐνταφιασμοῦ, καθ' 25
 ἣν δηλαδὴ τὸ μαρτυρικόν σου τέλος πανηγυρίζομεν. Εἰ δέ τις εὐλαβοῖτο μὲν
 πρὸς διήγησιν τοῖς τηλίκοις τοῦ μάρτυρος θαύμασιν, ἐνσεμνύοιτο δὲ τῇ σιγῇ
 τὸ πλέον τούτων ἢ τῇ φωνῇ, ἀλλ' αὐτός γε μήποτε οὕτω σεμνὸς γενοίμην,
 ὥσθ' ὑπεριδεῖν τὰς θαυματουργίας τῆς μαρτυρικῆς καὶ πάντα ἐμοὶ σεβαστῆς 30
 κορυφῆς· ὥς γὰρ τὰ τῷ πυρὶ τῶν σωμάτων ἢ τοῖς πολυτελεστέροις τῶν μύ-
 ρων καὶ εὐώδεσι πλησιάσαντα, τῆς ἐκεῖθεν ὀσμῆς καὶ θερμῆς μετείληχεν,
 οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ τὴν θαυματουργικὴν πληθὺν τοῦ μάρτυρος διερχόμενοι,
 πᾶσαν μὲν ἐκεῖθεν, εὖ οἶδα, τῇ ψυχῇ τὴν εὐωδίαν ἀπομορφόμεθα, πᾶσαν δὲ
 τὴν δυσωδίαν ἐντεῦθεν ἀποτριψόμεθα καὶ περιστερὰ χρισθεῖσα μύρῳ καθα- 35
 περεὶ τῆς μαρτυρικῇ τῇ τῆς κρείττονος εὐωδίας ὄσφρα, ὕψωθησόμεθα πρὸς
 τὰ κρείττονα· ἄλλως τε, | οὐδ' εἰς τοσοῦτον ἡμεῖς περὶ τὴν μαρτυρικὴν ἀμνή-φ.75
 μονες κορυφὴν, καὶ ὥς οὕτω φάναι, νεκροὶ μυριζόμενοι τῇ τῆς ἀχαρίστου
 γνώμης περιουσίᾳ καὶ ταῦτα ποταμοῖς τοσοῦτοις μύρων καὶ θαυμάτων καθε-
 κάστην περικλυζόμενοι, ὥς ἐν δευτέρῳ θέσθαι, οἷς καὶ ἀγγέλων χορεῖα πα-
 νηγυρίζουσιν. Ἄλλοι μὲν οὖν προφθάσαντες τὰ πρὸς λόγους ὑψηλοὶ καὶ 40

μετέωροι καὶ πρὸς ἐγκωμιαστικὴν τὴν δύναμιν ὑπερούσιοι τὸν μαρτυρικὸν ἀμπελῶνα, παρ' οὗ τῶν θαυμάτων ἡμῖν ὁ βότρυς καθ' ἑκάστην καταρτίζεται, ἴσα σκαλίδι τῇ μουσοφορήτῳ γλώσσει καὶ διανοίᾳ ἐφυτηκόμησαν, παράσχη δὲ καὶ ἡμῖν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦδε πάντως ὁ Κύριος τὸ δηνάριον ἐργασίας

5 τῆς λογικῆς, κἂν περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν, τὸ ὄψε δὲ τοῦ καιροῦ πρὸς τοῦτον γον ἡτομολήσαμεν, κἂν πολλοστοὶ τῶν πρώην εἰς ἐργασίαν τὴν λογικὴν, καὶ τὸ ὅλον εἶπεῖν « πεζοὶ παρὰ λύδιον »· εἰ δὲ πενιχροὶ ἡμεῖς πρὸς καρυκεῖαν τῆς τραπέξης τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, ἀλλ' ἔχει τοῖς πολυτελέσι τῶν βρωμάτων μηδὲ πλακοῦς εὐτελὲς ἀτιμάζεσθαι· πάντως δὲ ἐκ τῆς ἡμῶν πενεστά-

10 τῆς τοῦ λόγου ἀρτοποιίας ἐγκρυφίαν τῷ Μεγάλῳ ζυμοπλαστήσαντες, ἀφθορίαν τῆς λογικῆς ὑδρίας καὶ τὸ τοῦ καμψάκη ὑπερχειλὲς ὑπερεκπερισσοῦ μεθ' ὅσης τῆς χάριτος ἀντιλάβοιμεν.

Ἄλλὰ γὰρ τῶν προοιμίων μὲν ἅλῃς· ἐπιτροχαστέον δὲ τοὺς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας τοῦ μάρτυρος, ὡς καθ' ὁδὸν ὁ λόγος τὴν τῶν θαυμάτων ἀταρπὸν δι-

15 δεύσειε καὶ καθ' εἰρμὸν ὡς ἔξον βηματήσειεν, ὡς ἂν δὲ μηδὲ τῆς ἐγκωμιαστικῆς τῷ μάρτυρι τοῦ λόγου ἀπολειφθεῖν μὲν τάξεως.

3. Θεσσαλονίκη, πόλις δὲ αὕτη περιφανὴς καὶ λαμπρά, καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θετταλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη θ' ὑπερέχουσα, οἷς τε παντοδαπαῖς ὀλβίζεται χάρισι καὶ οἷς εἵδεσι καλῶν ἀπάντων ἐναγλαΐζεται. Αὕτη

20 πρὸς τὴν κάτω γέννησιν τῷ μάρτυρι πατρὶς καὶ γεννήτρια· ἐν ταύτῃ δὴ, τὰς ὠδίνας λύσας τὰς μητρικάς, γεννηθεῖς τε καὶ αὐξηθεῖς, εἰθ' οὕτω καὶ ἀναγεννηθεῖς τὴν θείαν καὶ ἄχραντον γέννησιν τοῦ θείου λουτροῦ καὶ τῇ τοῦ σώματος ἅμα καὶ πνεύματος αὐξήσας ἡλικίᾳ καὶ χάριτι, ἣν μὲν στρατηγετῶν

φ.75^ο καὶ ὑπατεῦων στρατευμάτων | τοῖς τάγμασιν, οὐδ' ἀνδραγαθιζόμενος κατὰ

25 τῶν ὀρωμένων ἐχθρῶν, τῶν ἄλλων εἶχε τὰ δεύτερα, ἀλλὰ γὰρ ἀνδρείως τὰς μάχας κατὰ τῶν ἐναντίων διατιθέμενος, ἀνδρικώτερον κατὰ τῆς πλάνης ἐπορεύετό τε καὶ ἐπλατύνετο· χαριέστατος τὴν μορφήν, τὴν ψυχὴν χαριέστερος· ἔργον ὡς ὄντως τῶν Θεοῦ δακτύλων ἐπάξιον· ἥδὺς τὸ φθέγμα, τὸν τρόπον ἡδύτερος· γλυκὺς τὸν λόγον, τὸ ἦθος γλυκύτερος· πολλὴν μὲν ὑποφαίνων τοῦ

30 ἐνδοθεν ἀνθρώπου τὴν ὥραιότητα, ὡς διὰ παραπετάσματος οἶον τῆς διαρτίας τοῦ σώματος τοῖς ἔξω γεγανυμένην προκύπτουσαν, πολλὴν δ' ὅτι μάλα τὴν τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ παριστάνων δημιουργικὴν τῆς πρώτης εἰκόνος ἐντέλειαν· διδακτικὸς τῶν τοῦ Χριστοῦ, διδασκαλικὸς τῶν τῆς χάριτος· τὸ ἀποφθεγμα τῆς γλώττης, ὡς ὑετὸν, καὶ ὡς δρόσον φέρων τὰ ῥήματα· τὰ γὰρ τῆς

35 ἔξω τῶν λόγων παιδεύσεως τοῖς ἐκ τῶν ἐνδον ἦν ἐξευγενίζων καὶ θαυμασιῶς κατακυρῶν· ἄσπιλος τὴν ψυχὴν· παρθενικαῖς ταῖς χάρεσιν ἐναγλαΐζόμενος. τοῦ κρείττονος ἐπάξιον οἰκητήριον, ναὸς τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένος καὶ πρὸ γενέσεως τὸν οἶκτον πολὺς, τὸν ἔλεον ἐλαΐα ἀντικρυς ψαλμική.

Ἄλλ' ἵνα μὴ διὰ κύκλου ἐκδιηγώμεθα τὰ τοῦ μάρτυρος, ὡς διδάσκει

40 μὲν εἰς θεοσέβειαν τὸν λαόν, ὡς, ἐπικλήσει Χριστοῦ, μεγάλα τῶν θαυμάτων

τελοίῃ, ὥς διαμηνυθεῖν τῷ τυράνῳ, ὥς ἀπαχθεῖν βήματος ἐνώπιον τοῦ τυραννικοῦ, ὥς τρανῶ τῷ στόματι δμολογήσειε τὴν εὐσέβειαν, ὥς παρηρσιάσαιτο τὸν Χριστόν, ὥς διὰ τοῦτον ἔμφρους γένοιτο, ὥς ἐκέισε τὸν Νέστορα σφραγίσῃ καὶ καρδίαν καὶ μέτωπον καὶ προσημάνῃ καὶ τὸν Λυαῖον νικήσειε καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσειεν, ὥς τὸν ὑφερπύσαντα τῇ φρουρᾷ σκορπὶον καὶ πρὸς τρῶσιν τῷ ἰοβόλῳ κέντρῳ αὐτῷ ἐπιστρατευσάμενον, μόνῳ τύπῳ σταυροῦ κρυσταλλώσειε καὶ ἄψυχον ἀπεργάσαιτο, ὥς καταπταίῃ ἄγγελος αὐτῷ οὐρανόθεν εἰπών: «εἰρήνῃ σοι τοῦ Χριστοῦ ἀθλητά, ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε», ὥς ὁ Νέστωρ τῷ Λυαίῳ μονομαχήσειε καὶ νικήσειεν, ὥς καρατομηθεῖν ὑπὲρ Χριστοῦ, ὥς ἐντεῦθεν τυραννικῇ τῇ μανίᾳ φάλαγξ ὅλη κινήθῃ λογχοφόρος ἐπὶ τῷ στρατάρχῃ τῆς μαρτυρικῆς τοῦ Θεοῦ | παρατάξεως, κηφῆνας ἂν τις φ. 76 φαίῃ κεκεντρωμένας τῆς γλυκείας τοῦ Χριστοῦ μελίσσης εἰς ἀναίρεσιν σπεύδοντας, ὥς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ τοῖς ἔγχεσι διορύξειε. Ταῦτα δὴ ταῦτα παραδράμωμεν, εἰ δοκεῖ, τοῖς ἅπασιν, ὥς ἀνάγραπτα· τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ μεγάλου Δημητρίου μαρτυρίαν καλλίνικον, δι' ἧς φάλαγγας ὅλας δαιμόνων ἡδάφισεν; Ἐκεῖτο μὲν γὰρ κατὰ γῆν ὁ μάρτυς λόγχαις δημίων τὰ τῆς τρώσεως φέρων ὀλόσωμα· ἔκειτο λύθρους αἱμάτων μαρτυρικῶν πορφύρα τις φοινικοβαφῆς καθαπερεῖ, τῷ Χριστῷ φοινισσόμενος, ὅλος διάτρωτος, ὅλος ὠτειλῶν μυρίων ἀνάμεστος· ἐτέτρωτό οἱ τὰ στέρνα· ἐτέτρωτο τὰ τοῦ θώρακος· ἡ πλευρά, σκευὸς ἐφύκει μυριοπόνον· τὰ τῆς γαστροῦς μυριοστόμους πηγὰς αἱμάτων ὑπήνοιγε· δέδεκτο καὶ χεῖρες τὸ μανιῶδες ἐκεῖνο καὶ δήμιον λογχοφόρημα. Οὕτω δι' ἐκάστου μέλους καὶ μέρους ὁ μάρτυς ἐν ἑαυτῷ μαρτυρικῶς τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν· οὕτω τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκὶ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν ἐβάστασεν· οὕτως ἠγώνισται· οὕτως ἐδόξασε τὸν ποιήσαντα. Ἄλλ' ἐντεῦθεν ὁρᾷτέ μοι καὶ τὸν ἀντιδοξάσαντα τοῦτον Θεὸν θαύμασιν ἐξαισίσις καὶ τέρασι τοσοῦτοις τὸν μάρτυρα δεξιούμενον· εἰ γὰρ ψυχροῦ ποτηρίου ὕδατος ἀλλάσσεσθαι ὅλους παραδείσους, ὅλας Ἐδὲμ μεμαθήκαμεν, πόσον τὰ τῆς ἀνταπολαύσεως, ὅπουπερ ὅλα μαρτυρικῶν αἱμάτων ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκκέχυται ρεύματα; ὅπου κρουνοὶ τῶν λύθρων τῆς σωματικῆς διαρτίας τοῦ μάρτυρος ἀπερρύησαν; πορευόμενος γὰρ ἐπορευέτο ὁ μέγας οὗτος τὴν τοῦ μαρτυρίου ὁδόν, αἵματα σπείρων τῆς οἰκείας σαρκὸς ὑπὲρ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως τιθεὶς τὴν ψυχὴν, ὥς ἐνταῦθα μὲν μυρία μύρα θερίσειεν, ἐκεῖθεν δὲ πολυπληθὴ τὰ θαύματα ὥσεὶ δράγματα δρέψαιτο.

Α'. 4. Βούλει γενέσθαι πᾶς τις πιστὸς τῶν λειμώνων ἔνδον θαυμάτων τοῦ χριστομάρτυρος καὶ δρέψασθαι καρπὸν, ὃν γεωργεῖ τοῦ Πνεύματος τὰ χαρίσματα; ἢ βούλεσθε πᾶς· καὶ δεῦρο πάντες, πληθὺς ἱερὰ καὶ θεόλεκτος, καὶ παγκαρπίαν ἐκ συνηρεφῶν παραδείσων τῶν Δημητριακῶν τεράτων, καρπίσασθε, καὶ τῷ καλῷ φυτηκόμῳ Χριστῷ τὴν δόξαν ἐπαναπέμψατε. Ἄλλ' ὥς παραδράμοιμεν καὶ τὰ τοῦ ἐλευθερογνώμονος Λούπου | ὅπως τε τὴν χλα-φ. 76

μύδα βεβαμμένην λύθρῳ τῶν Δημητριακῶν αἱμάτων λάβοι καὶ ζώνην καὶ τὸν
 ὄν τῷ δακτύλῳ ὁ μάρτυς ἐφόρει δακτύλιον, δι' ὃν ἰάσεις ἐπετέλει πολλάς, ἐξ
 οὗ καὶ τῷ τυράννῳ μὴνύεται καὶ κεφαλὴν ἀποτέμνεται ἐν τῇ Τριβουνάλῳ τῆς
 πόλεως καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ οὗτος δέχεται στέφανον. Προκείσθω ὑμῖν
 5 εἰ δοκεῖ πρὸς ἐστίασιν, ὅσα δὴ καὶ πρωτοδρεπῆς καρπός, ἡ πρὸς τὸν Λεόν-
 τιον (ὑπαρχος δ' οὗτος ἦν, τῇ Συγκλήτῳ φέρων τὸ κράτιστον καὶ Ἰλλυ-
 ριῶν ὁ ἐπισημότητος) θαυματουργία καὶ ἰάσιμος τοῦ μάρτυρος δύναμις.
 Ἀλλὰ γάρ, ὥς ἂν ὁ λόγος βαδίσειε καθ' εἰρμὸν καὶ κατὰ τάξιν χωρήσειε, δια-
 τριψάτω μικρόν τι περὶ τὴν τῶν Δημητριακῶν λευψάνων εὔρεσιν, ὅπως εἰς
 10 φῶς ἐκ τῶν τῆς γῆς νερέων ὁ τοσοῦτος γέγονε θησαυρός.

Ἦν μὲν τὸ ἱερώτατον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάρτυρος περὶ τὰς τοῦ λουτροῦ
 στοάς, ὅπου δῆτα καὶ τὸ μαρτυρικόν, ἔμφρουρος ὢν, διήνυσσε στάδιον, κεί-
 μενον κατὰ γῆς, τοῖς εὐσεβέσι κρυπτόμενον, τοῖς χριστωνύμοις κατορυπτόμε-
 νον, ὥς μὴ δοθῇ τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, μὴδὲ τοῖς χοίροις ὁ πολύτιμος μαρ-
 15 γαρίτης. Ἦν οὕτω, μέχρις ὅτου ὁ κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ μαρτύρων
 κλύδων λωφήσκει καὶ ὁ κατὰ τῆς εὐσεβείας κατασιγήσειε τάραχος· ἐκέκρυπτο
 μὲν ὁ μαρτυρικὸς κατὰ γῆν θησαυρός, ὁ λύχνος οὐκ ἄφυῶς ὑπὸ τὸν μόδιον,
 εἴποι τις· ὁ πολύτιμος ὑπὸ τὸ ἔλυτρον μάργαρος, ἡ τῷ θεῷ ἐξυφασμένη μαρ-
 τυρικὴ πορφύρα ὑπὸ τὸ ὄστρακον· ἡ σελήνη ὑπὸ τὴν νύκτα· ὑπὸ τὸ νέφος ὁ
 20 τῆς ἐκκλησίας λαμπρόφωτος ἥλιος· οὐ διέλειπε δὲ δοξάζειν θεός, τὸν τοῖς
 οἰκείοις αὐτὸν δοξάσαντα αἵμασι καὶ τοῖς μέλεσι μεγαλύναντα· ἀλλ' αὐτοῦ
 που κάτωθεν κρουνηδὸν ἀνέρρει τὰ θαύματα καὶ πηγὴ καθάπερ τὸ τῆς Χρι-
 στοῦ Ἐκκλησίας πρόσωπον ἤρδενεν. ἤρετο γοῦν ἡ τῶν θαυμάτων φήμη
 πολλὴ καὶ πάντων τοῖς ὥσὶ περιέτρече καὶ ἐλάλει τῷ μάρτυρι τὰ τεράστια
 25 καὶ ἐδίδασκε τῷ καλλινίκῳ τὰ θαύματα.

5. Γίνεται γοῦν περὶ τὴν τῶν Θεσσαλονικέων, ἣν ὁ λόγος φθάσας ἐγνώ-
 ρισεν, Ὑπαρχος, τῇ κατὰ Δάκας μὲν πορεῖα ἐρχόμενός οἱ σκοπὸς ἦν τούτῳ
 γενέσθαι ἐπὶ καταστάσει τυρβασμάτων τινῶν κοσμικῶν, τῇ αἰφνιδὸν δὲ κα-
 ταστρατευσάσῃ τοῦτον νόσῳ, καταπερεῖ ὁδοστατηθεῖς, γίγνεται· καὶ εἰς ὧτα
 φ. 77 παρενθὺ φωνῆς | ἀκούει τῶν μαρτυρικῶν τεραστίων, ὥς φωνῆς θεοῦ Σαδ-
 δαῖ κατανύσσεται τὴν καρδίαν, ἐπιβατεύει τῷ τοῦ μαρτυρικοῦ σώματος χώ-
 ματι, ὅσον τὸν ἱκετήριον ἐπαγόμενος. Καὶ τίς ἀκουστάς τὰς αἰνέσεις Κυρίου
 ποιήσει, δι' ὧν τοὺς αὐτοῦ θεράποντας ἐμεγάλυνε; θάττον ἢ λόγος, ὥς ἐκ
 παραδείσου τῆς σοροῦ τοῦ μάκαρος, τὴν ὑγίειαν ἐκαρπίζετο· οὐδ' ἔχνος νόσου
 35 τὸ παράπαν φέρων τῷ σώματι, ἀλλ' ἀρτιμελὴς πρὸς ὑγίειαν, ἀλλ' αὐτοπο-
 δητὶ βαδίζων, ἀλλὰ δημοσιεύων τὸ θαῦμα τῷ δεξιῇ τῆς κινήσεως· καὶ ἦν
 ἰδεῖν τὴν μὲν νόσον τάχιον δραπετεύουσαν, αἰδουμένην ἢ δεδιῶσαν ὥσπερ τὸν
 μάρτυρα, τὸν Ὑπαρχον δὲ ὥς ἀετὸν ἀνακαινιζόμενον. Οὕτως οὗτος τοῦ λυ-
 ποῦντος ἀπαλλαγείς, οὐχ ὑπεριθίζεται τὸν εὐχαριστήριον, οὐ πρὸς τὸν εὐερ-
 40 γέτην τὴν ἀντίδοσιν ἀναβάλλεται, οὐδὲ μιμεῖται τοὺς ἐν Εὐαγγελίοις καθα-

ρισθέντας ἐννέα προστάγματι τῷ Δεσποτικῷ δόξαν οὐχ ὑποτρέψαντας τῷ Θεῷ· ἄλλ' ὥς εἶχε τάχους, ῥίπτει μὲν κατὰ γῆς τὰς κατησβολωμένους ἐκεῖθεν πάσας στοὰς τοῦ λουτροῦ, τέμενος δὲ λαμπρὸν ἐγείρει τῷ μάρτυρι, εἰς μέγεθος ἀξιόχρεων, εἰς κάλλος ἀσύγκριτον, εἰς φαιδρότητα παραδείσου ἄντικρυς θεοφύτευτον, μέσον τὸν μαρτυρικὸν θησαυρὸν πλουτοῦντα, ὥσει καὶ ξύλον ἄλλο 5 ζῶης.

Ἐπεὶ τοίνυν φιλοτίμως οὕτω περὶ τὸ μαρτυρικὸν διατίθεται τέμενος, τῆς προκειμένης αὐτῷ περὶ τῆς Λακῶν πορείας ἐφάπτεται καί τι τῶν μαρτυρικῶν λειψάνων μετ' ἑαυτοῦ συλλαβέσθαι ὑπολογίζεται, ἀνακόπτεται τοῦ βουλήματος, νύκτωρ ἐπιφανέντος καὶ μὴ ἔωτος τοῦ μάρτυρος, γνωσιμαχεῖ 10 τὴν ὄψιν, ἐτέραν ὁδὸν ἑξανάγκης ὑπέρχεται καὶ γε τὴν μαρτυρικὴν χλαμύδα, ἣ λέγεται κυκλομάνδουον, σὺν αὐτῇ τῇ ζώνῃ παραλαβὼν, ὁδοῦ ἔχεται· χλαμύδα ἐκείνην, ἣν αἱματοφόρουκτον τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων ἡ μυρία λόγχη ὑπέδειξε, δι' ἧς καὶ ἰάσεις ἐτέλει πολλὰς, ὁ καλὸς οἰκέτης Λοῦπος τῷ μάρτυρι, καὶ δι' ἣν ἀνατρέχει καὶ οὗτος πρὸς οὐρανοὺς μαρτυρικῷ στεφάνῳ κατακοσμούμενος. Ὡς οὖν τὴν τοῦ | μάρτυρος ἱερὰν χλαμύδα λάβοι ὁ Ὑπαρχοςφ. 77' συνοδοιπόρον ὁμοῦ καὶ συνέριθον, ἣν φαιδρῷ τῷ προσώπῳ τὴν πρὸς τοὺς Δάκας εὐθυπορῶν, φθάνει τὰ τῆς ὁδοιορίας τὸν Ἰστρον· ποταμὸς δὲ οὗτος κυματίας τε καὶ ναυσίπορος· ὁ δὲ τῷ τοῦ ἄερος ψύχει κεκρυστάλλωτο ἅπας καὶ πρὸς λίθου ἀντιτυπίαν μετεστοιχείωτο· εἶτα δὴ καὶ βιαίῳ τῷ πνεύματι 20 ὅλος καταθραυόμενος, πάγους καταφερόμενος ἦν, ἴσα καὶ ὄρων κορυφαῖς. Τί τὸ ἐν τούτοις; ὁ μὲν ἠπείγετο πρὸς περαιώσιν, ὁ ποταμὸς δὲ ἄρα ἐθυμομάχει οἶον καὶ ἠγριαίνεται, πολὺν ὅτι μάλα τὸν ἀφρὸν ἀποπτύων, δεῖγμα τῆς ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος βιαίας ὁρμῆς καὶ κινήσεως· καὶ ταχεῖαν μὲν ἠπείλει τὴν καταπόντισιν, σφοδρὰν δὲ ἄγαν τὴν καταβρόχθισιν. Ἡμέραι παρῆλθον οὐχὶ συχναὶ καὶ ὁ ποταμὸς τῷ Ὑπάρχῳ πρὸς περαιώσιν οὐκ ἐσπένδετο· ἐπικαλεῖται τὴν τοῦ μάρτυρος ἐπικουρίαν ὁ Ὑπαρχος· φαίνεται κατ' ὄναρ καὶ τὸ κιβώτιον, ἐν ᾧ ἡ τούτου χλαμὺς τε καὶ ζώνη ἐντεθησαύριστο, κατὰ τοῦ ρεύματος ἀφεῖναι διεκελεύετο. Ἐντίθησι τοῦτο τῷ ποταμῷ καὶ παραντίκα, τοῦ θαύματος, ὁ ποταμὸς ἐνδίδωσι τῆς ὁρμῆς, αἰδεσθεῖς ὥσπερ τὴν μαρτυρικὴν χλαμύδα, καθὰ δὴ καὶ τοῦ τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦ μετὰ τῆς κιβωτοῦ ὁ καλὸς 30 Ἰορδάνης τὸ πρῖν, καὶ περαιοῦται ὁ Ὑπαρχος.

Εἶτα δὴ καὶ περὶ τὸ Σίριμιον γεγινώς, ἐκεῖσε ναὸν ἐγείρει τῷ μάρτυρι καὶ τὴν ἱερὰν μαρτυρικὴν χλαμύδα τούτῳ ἐντίθησι, θαῦμα τοῦτο τῆς Δημητριάκῃς χλαμύδος, τῆς τοῦ Ἥλιου μηλωτῆς, δι' ἧς Ἑλισαῖε τὸ τοῦ Ἰορδάνου ρεῖθρον ἐπέξενσεν, ἰσοστάσιόν τε καὶ ἰσοδύναμον· ἐπεὶ καὶ χαρισμία 35 ἐνταῦθα, κάκει θανματουργοῦσα καὶ τοὺς οἰκείους θεράποντας μεγαλύνουσα.

Ἀλλὰ γὰρ ὁ λόγος τῷ τῶν θαυμάτων ἤδη πελάγει παραβαλὼν καὶ ἀδιέξίτητον τὴν ἐντεῦθεν τῶν ἄνωθεν χαρισμάτων τῷ μάρτυρι βλέπων δαψίλειαν, ἱλιγγιᾷ τῆς ὁρμῆς καὶ τῆς πρόσω φορᾶς ἀνακόπτεται· ἄβυσσον γὰρ βλέπει 40

φ. 78 θαυμάτων ἐπικαλουμένην ἀβύσσους τῶν | τεραστίων τοῦ χριστομάρτυρος καὶ
πέλαγος ἀπεριόριστον μυρίους κόλπους ἀπερρειγόμενον.

Β'. 6. Αὐτίκα τὰ περὶ Μαρινιανόν· ἔπαρχος δὲ καὶ οὗτος ἦν τῶν
Ἰλλυριῶν· ποίαν οὐχ ὑπερβαίνει τῷ θαύματι τὴν διήγησιν; τίνα δὲ πρὸς
5 εὐφημίαν οὐκ ἐπαίρει τοῦ ἀθλητοῦ, τῆς τηλικῆς τερατουργίας τῷ ὑπερβάλ-
λονται; Ἦν μὲν γὰρ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, ἡθικῆς ἀπάσης ἀρετῆς
ἐργαστήριον, κράμα πασῶν χαρίτων, αἷς φύσις καὶ ἡθος καὶ λόγος πρὸς τὰ
κρεῖττω μειλαρμύζεται καὶ μεταβιβάζεται· ζυγὸς δικαιοσύνης ἰσόρροπος· ἀν-
δρεῖος κατὰ παθῶν καὶ τῇ φρονήσει ἀκεραιότατος· πολὺν ὅτι μάλα τὸν
10 ἀγιασμὸν διώκων ψυχῆς ὁμοῦ καὶ τοῦ σώματος, κἂν μέσῳ θορούβων μονό-
τροπος συγγινόμενος τῷ Θεῷ. Ἀλλὰ γὰρ αἰτεῖ καὶ τοῦτον ὁ πάλαι καὶ τὸν
Ἰῶβ <δοκιμάσας>· κἀντεῦθεν δοκιμὴ καὶ πάλῃ τῷ Μαρινιανῷ καὶ βάσανος
τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν καὶ κρεῖττων ἀπόδειξις. Παίει καὶ τόνδε νόσφ δεινῇ· καὶ
ἡ νόσος, πάρεσις ὀλομελῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἀπάσης διαρτίας παραλύσις·
15 πονηρᾶς γὰρ ὕλης αὐτῷ συνερρύησαν ρεύματα καὶ ὅλον τὸν τῆς σαρκὸς ἀν-
δριάντα τῷ χαλεπῷ τοῦ πάθους κατέσυραν.

Ὡς γοῦν ἀκινήτιζων οὕτως ἐτύγχανε καὶ μηδενὶ ἐτέρῳ ἢ τῷ βραχεῖ
τοῦ ἄσθματος τὸν ζῶντα ὑποδηλῶν, πᾶσαν μετεκαλεῖτο θεραπείας ὁδόν. Καὶ
Γαλήνιον μὲν φαρμακείαν ἀνεψηλάφα, Ἱπποκράτειον δὲ θεραπείαν ἐξίτηι καὶ
20 ἀσκληπιαδῶν ἐπολυπραγμόνει πᾶσαν τὴν πρὸς ὑγίειαν εὗρεσιν· οὐκ οὖν καὶ
ταῦτα τῆς ἄνωθεν ἐλπίδος καὶ βοηθείας ἐκτός· ἀλλ' ἐκεῖθεν τὸ τῆς σωτηρίας
ἅπαν εὐσεβῶς ἀνάπτων πρυμνήσιον ἦν καὶ τὴν ἐξ ὕψους ἐπικουρίαν δεχόμενος.

Ἐπεὶ τοίνυν ἰατρείας πάσης δι' ὃς τῷ σφοδρῷ τῆς νόσου ἐξαπεκλείετο,
ἦν ἐπιλελησμένος ἤδη ἐκ καρδίας, ὥσει νεκρὸς καὶ πολλοστὸν τοῦ βίου ἐπα-
25 γόμενος λείψανον. Τί τὸ ἐντεῦθεν; Πρόσεισι τῶν παίδων, ὡς ἐδόκει αὐτῷ ὁ
εὐνούστατος καί, «ὦ δέσποτα», φησί, «Τί μοι τὸ ζῆν, σοῦ μοι τῆς κεφαλῆς
μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον λογιζομένως ἰδοῦ; τοίνυν καὶ χώραν πᾶ-
φ. 78* σαν καὶ ἔθνος περιδραμών, εὗρον μόλις τὸ | τῆς σωτηρίας σοι φάρμακον».

Εἶπε, καὶ δέρμα τι ἐξενεγκών· «ὀρᾶς», ἔφη, «τοῦτο ἐπίθεος σοι τῷ τραχήλῳ
30 καὶ ταχὺ τὰ τῆς ὑγείας σοι ἔψεται». Καὶ τὸν εἰπεῖν, «πόθεν τῷ δέρματι
τούτῳ;» (μεμβράνη δὲ ἦν, τὸ τοιαύτην ἔχειν τὴν δύναμιν, ὡς μικροῦ καὶ
ὁστᾶ πρὸς ὁστᾶ συνάγειν εἰς ἁρμονίαν καὶ σφίγγειν οὕτω ταχὺ τῶν μελῶν
τὴν διέχειαν) «ὅτι περ, ἔφη, ὁ παῖς, ὀνόματα θεῶν καὶ κύκλων περιγραφαὶ καὶ
ἡμικύκλια καὶ σχημάτων χαρακτηρὲς παντοδαπῶν καὶ εἰδώλων τύποι ὑπερ-
35 φνεῖς τῇ μεμβράνῃ κεχάραται». Τὸ δὲ ἦν ἐλληνικῆς κακοδαιμονίας μυστή-
ριον. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ἐλληνικῆς τεθρῆας καὶ μαγικῆς τερατοσκοπείας ἐρί-
οις ἐστῆφθησαν καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πόρρω ἐκδιωκέσθησαν. Τίς
γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ἐκ μέρους δὲ τὸ τοῦτων ἀπατηλὸν εἰς ἔλεγ-
χον τοῦ ψεύδους αὐτῶν, εἰ δοκεῖ, προσθήσομεν καὶ τῆς ματαιότητος.

Ληροῦσιν Ἑλλήνων λόγοι, εἰδωλά τινα εἶναι τῷ περιέχοντι, παντοίοις ἰνδαλματιζόμενα εἶδεν, ἃ δὴ καὶ Δημόκριτος ἐδόξασεν, ὁ τῆς ἑλληνικῆς συμμορίας φιλόσοφος καὶ σχημάτων τύπους καινοτάτους ὑπὸ τινος κινήσεως αὐλὼς ἐγχαραττομένους καὶ διατυπουμενούς, ὧν εἰκόνά οἱ τῆς τερασκόπου καὶ 5 μαγικῆς τέχνης εἰς ἑξαπάτην καὶ φρενακισμόν ἐν χάρταις ἔφερον, δαιμόνων ἐπικλήσεσι τὰ δοκοῦντα φαντασιούμενοι· φασὶ γάρ, ὅσον μὲν ἔξω τῆς ὑπὸ γένεσιν τῆςδε διακοσμῆσεως τέτακται πρὸς τὰ ἐνταῦθα, ἀπαθές ἐστι καὶ ἀμειλικτον, ὅσον δὲ τῇ γενέσει βλέπει καὶ σχετικῶς ἔχει πρὸς τὰ τῆς ὕλης, παθητικόν ἐστι καὶ θεαλγόμενον· ἐκεῖ μὲν νοῦς, ἐνταῦθα δὲ φύσις· καὶ ὁ μὲν ἀκιν- 10 νήτως πρὸς τὰ κρείττω κεκίνηται, ἡ δὲ κινεῖται ἄλλοτε ἄλλην κίνησιν πλημμελῇ, παχυνομένη πως καὶ ταῖς συνεχέσι μεταβολαῖς, τύπους ἄλλοτε ἄλλους ἰνδαλματούργοῦσα καὶ σχήματα, καὶ τούτων τῇ ποιᾷ συνδρομῇ συνδιατίθεται τὰ ἡμέτερα. Ταύτη τοι καὶ μεμβράναις τισὶν ὡς ἐν πίναξιν οἱ τῶν ἑλληνικῶν μυστηρίων ὀργιασθαι τὰ περὶ τούτου παρενεχάρατον, ὡς εἶναι ταυτὶ 15 τοῖς πολλοῖς κεκαλυμμένα καὶ ἀκατάληπτα.

Τοιοῦτον ὁ παῖς δεικνύει δέρμα τῷ Μαρινιανῷ, λέγει, τὰ τῆς τούτου 79 δυνάμεως εἶδεν ἐκεῖνος· ἤκουσε καὶ παρευθύ, | ἦν γὰρ τὰ ἐς ψυχὴν ὑγιέστα- φ. 79 τος, εἰ καὶ τὰ τοῦ σώματος λέλυτο, « Ἵνα τί, φησὶν, ὦ κακὸδαιμον σύ, ἐς τοσοῦτον κατάγεις με τῆς ἀπωλείας βυθὸν καὶ παρωθεῖς εἰς ἀπώλειαν, οἷς 20 συμβουλεύει ὀφ·καῖς ἢ σατανικαῖς τὸ ὅλον εἰπεῖν συμβουλαῖς; φθαρήτω μοι τὰ τοῦ σώματος· οἰχέσθω, λελύσθω, ὡς οὐδέξομαι ἰατροίαν, ψυχὴν ἐς Ἄδου καταβιβάζουσιν ». Εἶπε ταῦτα καὶ ὁ παῖς αἰδεσθεὶς καὶ φόβῳ κατασχεθεὶς ἐσίγησε πάραυτα, κλεισάμενος τὸ βιβλίον τῆς λαλιάς.

7. Ὡς οὖν οὕτω θεαρέστως τὰ περὶ τούτου λέπρακται τῷ Μαρινιανῷ, 25 ὄναρ ὁ μάρτυς ἐφίσταται καὶ τῆς εἰς Θεὸν τηλικῆς προθέσεως ἀποδέχεται καὶ μακαρίζει τῆς πίστεως καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ οἶκον ἐπισκῆπτει γενέσθαι καὶ τυχεῖν τῆς ἐφέσεως. Ἐδόκει τοίνυν τῷ Μαρινιανῷ Δημήτριόν τινα τὸν λαλοῦντα βλέπειν, βασιλικοῖς ἀξιώμασι διαλάμποντα, νέον ἅμα καὶ χαριέστατον, ἀφύ- 30 πνιστο παρευθύ· τρέπεται πάλιν εἰς ὕπνον· πάλιν ἐφίσταται ὁ φανείς, ἅπτεται τῶν παραλελυμένων τούτου μελῶν· « ἐν ὀνόματι, λέγων, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς, τὰ τῆς ὑγείας ἀπόλαβε »· ἀπέπτη παραχοῆμα τῶν βλεφάρων ὁ ὕπνος αὐτοῦ· ὥχето παραυτίκα, καὶ τὰ τῆς ὀλομελοῦς ἐκεί- 35 νης παρέσεως. Ὁ δὲ καὶ εἰσέτι ὄνειρώττειν ἐδόκει, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος· καὶ εἰς ὕπνον τὴν ὑγίειαν ὑπενόει φαντάζεσθαι, οἷα τῆς ψυχῆς ἀνα- 35 πλαττούσης τῷ ταύτης φανταστικῇ καὶ ζωγραφούσης νύκτωρ τὰ καταθύμια. Ἐπεὶ δὲ ἀκριβέστερον ὅσον ἑαυτὸν ρωννύμενον ὑπεγίγνωσκε καὶ τὴν ὀλομέ- λειαν κούφως ἔχοντα μάλα καὶ στερεῶς καὶ ὕπαρ, οὐκ ὄναρ τὴν θαυμα- 40 τουργίαν ἑώρα τοῦ μάρτυρος, ὡς εἶχε τάχους ἀνέθορε τῆς στρωμνῆς καὶ τοῖς ἄλμασι πᾶσιν ἐδημοσίεε τὸ τεράστιον· οὐ γὰρ τοι παρὰ μέρος τὴν ὑγίαν 40

ἐλάμβανε καὶ τὸ πλεόν τῆς νόσου ἀποτετίνακτο, ὥς καὶ εἰσέτι τῆς καχεξίας ἔχνη τινὰ περισώζεσθαι, ἀλλ' εἰς βάθος τὴν ὑγείαν εἶχε σκηνοβατοῦσαν καὶ φ.79' τῇ τοῦ σώματος ὀλομελείᾳ κούφως χορεύουσιν. | Ὡς γοῦν βαδίζειν εἶχεν οὕτως ἐρρωμενέστατα, γίνεται παρ' αὐτὸν τῇ ἱερᾷ τοῦ μάρτυρος λάρνακι, 5 πολὺν μὲν ἐκ καρδίας χέων τὸν ἱκετήριον, οὐκ ὀλίγον δὲ τὸν τῶν δακρῶν ροὴν, ὥς ἐκ δικρούνου πηγῆς τῶν ὀφθαλμῶν προχεόμενος, τὸν ρύστην ἐπιβοώμενος, τῷ ἱατρῷ δαψιλευόμενος τὴν ἀνθομολόγησιν. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις ; σκεύεσι πολυτίμοις ἀντιδεξιούται τὸν μάρτυρα καὶ χρυσὸς ὁμοῦ τε καὶ ἄργυρος ἠὲ πρέπειεν ὅτι πλεῖστα τὰ ἀναθήματα.

- 10 **Γ'**. 8. Ἀλλὰ γὰρ τὰ τοῦ νεωκόρου, Ὁνησιφόρος ὄνομα τῷ ἀνδρί, ποίαν οὐκ ἐκπλήττει ψυχὴν τῷ ἐξαισίῳ τοῦ πράγματος ; Περίστευτο τὴν πάντιμον οὗτος τοῦ μάρτυρος λάρνακα καὶ μελεδωνὸς μὲν τοῦ μαρτυρικοῦ παραδείσου κεχειροτόνητο, οἰκουρὸς δὲ καὶ φύλαξ ὅσα καὶ σιμβολοκός τοῦ ἀθλοφορικῶς σίμβλου ἐντέταται, ἐφ' ᾧ δῆτα ἡ γλυκεῖα τοῦ Χριστοῦ τεθαλάμειτο μέλισσα. 15 Ἀλλὰ γὰρ τῇ μὲν ἐκηροπλαστεῖτο καθεκάστην τῇ τῶν θαυμάτων πτήσει κηρὸς κατὰ πολλὴν τὴν δαψίλειαν, ὥς ἐξ ἀνθέων τῶν εὐσεβῶν, τῷ δὲ κηρῷ δίκην ἐκλοποφορεῖτο τὰ εἰσαγόμενα. Ἦν οὖν ἐντεῦθεν ὁ Ὁνησιφόρος τῇ κλήσει κατ' οὐδὲν τῆς ἐς τότε πράξει, τὰ τῶν ἔργων φέρων ἀρμόδια ἐλιχνεύετο γὰρ περὶ τοὺς κηροὺς ὁσημέραι καὶ τούτους ἐσύλα καὶ 20 σφετεριζόμενος οὐκ ἐπαύετο. Φαίνεται νύκτωρ ὁ μάρτυς αὐτῷ, κατασείει ταῖς ἀπειλαῖς, τῆς κηροσυλίας εἴπερ οὐ παύσεται. Τῆς κλοπῆς ὁ νεωκόρος ἀφίσταται οὐ μέντοι· πάλιν ὄψις μαρτυρικὴ καὶ πάλιν ἀπειλὴ νυκτερινὴ τῆς πρώτης ἱταμωτέρα, τὴν τῶν κηρῶν κλοπὴν ἀνακόπτουσα. Οὐκ ἔληγεν οὐδ' οὕτω τὰ τῆς κλοπῆς. Τί τὸ ἐντεῦθεν ; Ἄνδρες ποθὲν εὐσεβεῖς κηροὺς εὐμεγέθεις 25 ἐπῆγον τῷ μάρτυρι· ὁ δὲ νεωκόρος, ἦν γὰρ περὶ τοὺς κηροὺς χασματίας καὶ ἀπληστος, εὐθύς ἀφήρει τούτους ἄνω τῆς λάρνακος· καὶ ὁ μὲν εἶχεν ἔτι ταῖς χερσὶ τοὺς κηρούς, ὁ μάρτυς δὲ τῆς λάρνακος ἔνδον φωνὴν βροντώδη μεθ' ὅσου τοῦ τόνου ἀφίησιν· ἡ δὲ φωνή, « πάλιν τοιαῦτα Ὁνησιφόρε, πάλιν ; » φ. 80 Ἀνατετίνακτο παρ' αὐτὸν πρὸς ἄερα ὁ νεωκόρος τῇ | ροίζῳ τοῦ βροντώδους 30 ἐκείνου τῆς μαρτυρικῆς φωνῆς ἀπηχήματος καὶ πρὸς γῆν μὲν αὐθις πεπτῶκει, ἄφρονος δὲ μεμενήκει, ἐμβρόντητος ὅπως ἐφ' ἱκαναῖς ταῖς ὥραις γενόμενος. Ὡς οὖν κατὰ βραχὺ τῆς θαυμασίας μαρτυρικῆς ἐκείνης βομβήσεως ὅσον ἑαυτὸν ἀνελάμβανε, τότε δὴ, τότε τοῦ ἁμαρτήματος ἐψησθάνετο καὶ τῆς κλοπίας ἢ κηροσυλίας ἑαυτοῦ κατεγίνωσκεν· ἐξηγόρευε τοίνυν παρ' αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν τῷ μάρτυρι καὶ συγγνώμης ἐξελιπάρει τυχεῖν. Μέντοι, καὶ ἡτύχει 35 τῆς αἰτήσεως οὐδαμῶς· ἀνέθορε γὰρ παρ' αὐτὸν ταχεῖαν, ὅτι γνοὺς τὴν μαρτυρικὴν συγγνώμην, τῷ τάχει τῆς εἰς γαλήνην ἐκ ταράχου τοῦ ἔνδοθεν καταστάσεως· καὶ μονονοῦ τοῦ μάρτυρος ἀκούειν ἐδόκει ἐκεῖνο τὸ θέσφατον αὐτῷ ὑπαδόμενον : « Ἴδε ὑγίης γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε ».

Ἔλθωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ πρὸς ἄλλην μαρτυρικὴν θαυματοποιῖαν καὶ πρὸς ἑτέραν αὐτῆς καὶ πάλιν ἐπ' ἄλλην, κακέειπεν ἐφ' ἑτέραν, καὶ περαιτέρω βαδίσωμεν τῆς ἐς τόδε τῶν θαυματουργιῶν ἀταρποῦ, τοῦ μάρτυρος ἡμῶν προτρέχοντός τε καὶ ἐτοιμάζοντος. Ἀλλὰ ποῦ μοι καὶ γλῶσσα πυριμένης, ὁποίας οἶδεν ὑετίζειν ἄνωθεν τοῖς ἀξίοις ἢ τοῦ Πνεύματος δύναμις; ποῦ δέ μοι πλάτος σοφίας καὶ γνώσεως τὰ τοῦ Σολομῶντος ἐξαίρετα, ὡς εἰς ἐξήγησιν πλατυνθεῖν, ὡς χαλκευθεῖν καὶ στομωθεῖν εἰς ἱστορίαν τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστομάρτυρος, ὡς εἰζωνος καθαπερεὶ ἀετὸς τὰ ἐκ περάτων εἰς πέρατα σημεῖα τούτου καὶ τέρατα τῇ πτήσει τοῦ λόγου κηρύξω καὶ διηγῆσομαι;

Δ'. 9. Αὐτίκα μετακαλεῖται ἡμᾶς τὰ περὶ Ἰουστινιανὸν τὸν μέγαν αὐτοκράτορα. Οὗτος ἀφύλακτον ἄλλως ἔχειν τὸ τῆς βασιλείας σκήπτρον ὑπελογίζετο, εἰ μήπου τι τῶν Δημητριακῶν λειψάνων συστρατηγούν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ προμαχοῦν ἐπιφέροίτο. Γράμματα τοίνυν αὐτοῦ καὶ προθέματα ἢ Θεσσαλονικέων εἶχεν εἰς ἐπήκοον μέρος που τῆς μαρτυρικῆς διαρτίας τοῦ σώματος ἐξαιτούμενα. Γνωσιμαχοῦσιν ἢ πόλις πᾶσα καὶ τῷ πράγματι δυσχεραίνουσι· κάμπτονται δ' ὅμως τῇ αἰτήσει τοῦ Αὐτοκράτορος, ὡς ἐκ πίστεως ἐληλυθυῖα εἰλικρινοῦς. | Καὶ δὴ παρῆσαν μὲν οἱ τὴν ὀριγὴν ἐκ πλαγίου τῆς φ. 80^ο μαρτυρικῆς σοροῦ σκευασόμενοι· ἄλλως γάρ, πῶς τῇ τοσαύτῃ τῶν μύρων πλημμύρᾳ ὁ μαρτυρικὸς θησαυρὸς ἀνηρεύνητο· τοῦ πράγματος δὲ ὅλαις εἰ-
χοντο ταῖς χερσὶ δάκτυλόν που τυχόν ἢ βραχίονα ἢ ἄλλο τι μέρος τῆς μαρ-
τυρικῆς ὀλομελείας μεθ' ὅσου τοῦ τάχους ἀρπαλέως τεμαχισόμενοι, ὡς μὴ φθάσῃ τούτους κατακλῦσαι ἢ τῶν μύρων ἐκεῖθεν τοῦ μάρτυρος ἐκπιδύουσα ἄβυσσος. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ὁ χοῦς σεσάλευτο ἄνωθεν, τῆς γῆς ἐπεξέσθη τὸ πρόσωπον, ὡς εἰς ἓνα πῆχυν ἤδη προέβαινε τὰ τῆς ὀρυγῆς καὶ πῦρ εὐθέως
κάτωθεν, ὡς ἐκ τῆς τοῦ μάρτυρος λάρνακος τοῖς τολμητίαις ἐπανεργήγνυτο καὶ τὴν ἐπαινετὴν ἐκείνην ἱεροσυλίαν, ὡς τῷ μάρτυρι παντάπασιν ἀπόστορον ἀπεκρούετο· καὶ φωνὴ ἐκεῖθεν, μὴ περαιτέρω χωρεῖν αὐτοῖς ἐξηκούετο, ἀναξιοπαθοῦντος τάχα τοῦ μάρτυρος, εἰ κολοβωθεῖν τι τῶν τοῦ σώματος, στρατιώτης καθαπερεὶ νῶτα τῷ ἀντιμάχῳ στρεψάμενος, εἰ μὴ χερσὶν ἀμφο-
τέραις, εἰ μὴ ποσίν, εἰ μὴ ὅλῳ τῷ σώματι τῆς οἰκείας προαγωνίζοιτο πόλεως.

Ε'. 10. Τὰ αὐτὰ καὶ Μαυρικίῳ χρόνῳ ὕστερον δέδοκτο. Ἄναξ οὗτος Ρωμαίοις, χάρισι πολλαῖς ἐναγλαϊζόμενος καὶ τὰς ἔξωθεν ταῖς ἔνδοθεν ἰσοφθογγούσας τοῖς κατ' ἀμφοῖν διαφόροις ἀνδραγαθήμασι, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ καὶ τοῦδε τὰ τῆς τύχης παρακέκλησται νήματα καὶ πρὸς ὀλίγον ὁ μῶμος κατεχασμήσατο, ὅποια δὴ τῇ τῶν πραγμάτων ἀστάτῳ φορᾷ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἐπισυμβέβηκε. Καὶ οὗτος μέρος τι τῶν Δημητριακῶν λειψάνων ἐξαιτησάμενος λαβέσθαι εἰς φύλαγμα, ἐπείπερ μάθοι ὅσα τοῖς προρρηθεῖσι τυμ-

βωρύχοις ἀπήντησε καὶ ὡς ἀβούλητον τὸ παράπαν τῷ μάρτυρι τὸν μαρτυρικὸν ἀνδριάντα κολοβωθῆναι καὶ μέχρις ὄνυχος καὶ τριχὸς τοῦ μὲν ἐγγχειρήματος πέπνυται, κόνιν δὲ λαβόμενος ἐκ τοῦ προγεγονότος τῷ μαρτυρικῷ τάφῳ ὀρύγματος, πιστεύσας, ὡς τῇ ἐγγύτῃ μόνῃ τῆς ἐκεῖθεν καὶ αὕτη οὐκ ἀμοιρεῖ
 5 χάριτος καὶ ὡς διὰ τῆς κόνεως ταύτης ἔχει ὥσει χνοῦν τοὺς ἐχθροὺς λεπτύνειν κατὰ πρόσωπον ἀνέμου καὶ ἐκλιμᾶν, ἔσται τοῦ ἐγγχειρήματος.

Ὅσα μὲν οὖν ἄλλα τετρατούργηται τῷ μάρτυρι θαύματα, ὅπως τὸν
 φ. 81 στρατηλάτην | ἐκείνον τοῦ ροῦ τῆς αἰμορροΐας, τῆς ἰαματοφόρου καὶ μόνον μαρτυρικῆς ἀψάμενος λάρνακος· ὅπως τοὺς ἀκαθάρτους στροβουμένους τοῖς
 10 πνεύμασι τοῦ λυποῦντος μεθ' ὅσου παρευθὺ τοῦ τοίχους ἀπῆλλαξεν· ὡς τοῦ λοιμοῦ καὶ λιμοῦ τὴν οἰκίαν πόλιν παρανάλωμα κινδυνεύουσιν ἤδη γενέσθαι ἐρρύσατο, τὸν μὲν δι' ἐπιστάσις νυκτερινῆς ἐμβριμησάμενος ὥσπερ δραπετεύσαντα, τὸν δὲ δι' ἐπιστάσις αὐτῆς ἀποτρεψάμενος, ὄναρ φανείς ἐμπόρῳ
 15 τινὶ Στεφάνῳ, τὴν εὐθὺ Βυζαντίδος ἐκπλέοντι καὶ τὴν εἰς Θεσσαλονίκην ἐνσκήψας τοῦτῳ καὶ ἀγαγὼν ἐκείσε τὴν σιτοφόρον ὁλκάδα καὶ ἔλλιμενίσας καὶ θρέψας πεινῶντα τὸν οἰκεῖον λαόν, ὃ δὴ καὶ τῆς σιτοδείας Ἰωσήφ ὑπερβαλλόντως θαυμασιώτερον, ταῦτα δὴ ταῦτα σιγῇ τὸ πλεον τιμήσωμεν, ἔξατονοῦντα τὸν λόγον τῇ διηγῇσι τῶν καθ' ἕκαστον φέροντες. Εἰ μὴ γὰρ ἡμᾶς
 20 τὸ τῶν θαυμάτων πλῆθος κατέσπευδεν, εὐχομεν ἂν καὶ ἐπιποιήτῳ κάλλει τὸν λόγον κατακοσμεῖν καὶ σχήμασιν ἐξαπλοῦν καὶ οἰκονομίαις μεγεθύνειν καὶ τῶν ἰδεῶν ἐξαλλαγαῖς ἅμα καὶ κράσεσι πρὸς τὸ ἡδύτερον μεταβιβάζειν καὶ εὐρυθμον. Ἐπεὶ δὲ ἡ δύναμις τῶν θαυμάτων καὶ τὸ πλῆθος ἐκ περιουσίας ὑπερνικᾷ, ἐπιτροχαστέον ἀπλοϊκῶς τοῦ Μεγάλου τὰ θαύματα. Παραδράμωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ τὸ περὶ τὸν ἀφραίνοντα ἐκείνον Ὑπαρχον τῆς Ἰλλυριῶν
 25 τοῦ μάρτυρος τερατούργημα, συμπαίστορα τὸν Μέγαν ἢ μισρὰ καὶ βέβηλος ἐκείνη ψυχὴ τοῖς Θεσσαλονικεῦσιν εἶναι κατεφλυάρησε, λόγον ἐρευνάμενος πολὺ τὸ δύσσοσμον ἀποπνέοντα. Καὶ τί ἄλλο, ἢ τῆς τελματώδους καὶ βορβορώδους αὐτοῦ ψυχῆς ἄξιον, κερβέρου λυσσητήρος ἐξέραμα, ἀντικρυς Ἄδου πόαν φυτοκομοῦν, ἐφ' ᾧ καὶ κατὰ πόδας αὐτῷ ἢ τοῦ μάρτυρος ἀγανάκτησις;
 30 ἡμιπληξία γὰρ ὁ δαίμων ἐφ' ὅλον ἐνιαυτὸν ἐλεεινῶς προσεπάλαιε, μέχρις ἂν τῆς σφετέρως ἀβελτηρίας γνοίῃ τοῦ πάθους δημιουργὸν καὶ μεταγνοίῃ, καὶ τύχῃ πάλιν συμπαθείας τοῦ μάρτυρος.

ΣΤ'. 11. Ἀλλὰ γὰρ ὁ ἀργύρεος ἐκεῖνος τοῦ μεγάλου θρόνου ἡμᾶς προ-
 φ. 81* τρέπεται πρὸς διήγησιν ἐτέρου θαυματουργήματος· θρόνος ἐκεῖνος εἴτε | πα-
 35 τρῶν ὑπάρχων κτήμα τῷ μάρτυρι, εἴτ' ἀνάθημα τυγχάνων αὐτῷ πρὸς εὐσεβοῦς τινος φιλομάρτυρος. Ἦν οὖν ὁ τοιοῦτος θρόνος ἀργυρήλατος ὅλος, τῷ ἀθλοφορικῷ τεμένει προσανακείμενος· ἐπεὶ δὲ αἱ τοῦ παμφάγου πυρὸς γνώ-
 θοι καὶ κατὰ τῆς σεβαστῆς τοῦ μάρτυρος λάρνακος πλατὺ διωινήχθησαν καὶ κρατῆρες ὥσπερ φλογὸς ἀπανταχοῦ τοῦ θείου τάφου προσεερύθησαν, φλόξ

κάτω μὲν λιπαρὰ τῇ ὑποκειμένη χρυσαργύρῳ ὕλῃ ἐκαμινεύετο, ἄνω δὲ πρὸς αὐτὴν ὀροφὴν τοῦ περὶ τὴν σορὸν τεμένους κεφαλὴν ἐπεστήριξε, καὶ τῶν πλαγίων δ' αὖθις ἀνθρακας ὥς ἔκ τινος νευρᾶς τῆς δραστηρίου κινήσεως ἀπετόξευε. Καὶ ἦν ὁ μαρτυρικὸς τοῦ σώματος ἀνδριάς κυκλόθεν τῇ φλογὶ λιμναζόμενος, παντάρβης λίθος καθαπερεὶ τὴν τοῦ πυρὸς ἐνέργειαν μεταβάλλων εἰς μάρανσιν· ἦν μὲν γὰρ τὸ δραστηκὸν τοῦτο στοιχεῖον βαῖνον ἀπρόσκοπα καὶ καταβοσκόμενον ὅσα καὶ χόρτον, τὸν ἔξω κόσμον τοῦ μάρτυρος, οἷα δὴ τῆς ὑλικωτέρας μοίρας τυγχάνοντα. Ἐπεὶ δὲ φθάσοι πρὸς αὐτὴν τοῦ μάρτυρος τὴν ἔνδον εὐπρέπειαν, ἥς τὸ μύρον τεκμήριον, τὴν τροφὴν εὐρὸν τὸ σύνολον ἀκατάλληλον, ὥς ὑπερκειμένην ἀπάσης ὑλικῆς οἰκονομίας καὶ διαθέσεως, ἔσβεστο παρευθὺ καὶ τῆς ζωτικῆς εἴτ' οὖν φυσικῆς δραστηριότητος καὶ δυνάμεως παραχοῆμα νενέκρωτο. Καὶ ὁ τρόπος, ὥς οὕτω γέγονε τοῦ περιτυμβίου κόσμου τῷ μάρτυρι ἢ πυρπόλησις, θαυμάσιος καὶ οὐκ ἄπο σκοποῦ, τῷ φιλοπόλιδι καὶ προμάχῳ ἡμῶν Χριστομάρτυρι· καὶ δὴ ρητέον μοι τὰ τοῦ πράγματος.

12. Σκλαβῖνοι, ἔθνος τοῦτο παρίστριον καὶ αἰμοχαρές, τῆς λαμπρᾶς ταυτησὶ πύλεως, ἦν γὰρ παντοίοις μὲν ὅτι μάλιστα τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιβρίθουσα, κάλλους δὲ εὖ καὶ πλούτου περιτιτῶς ἔχουσα, ἀκηρυκεῖ κατεστράτευσαν· ἡ γὰρ μαγνητικὴ τῶν εὐθηγουμένων αὐτῇ ἀγαθῶν εἴλκε σίδηρον τὸν βαρβαρικὸν καὶ ὁ τῆς φαιδρότητος ταύτης ἤλεκτρος τὰ ἄχυρα τῶν ἐθνῶν. Καιρὸς τὸν τροχὸν τοῦ χρόνου διέτρεχε, κατ' ὃν εἰώθει τελεῖσθαι ἡ φαιδρὰ τῷ μάρτυρι ἐορτή· οὕτω γὰρ γνώμης εἶχον οἱ βάρβαροι, ὥς ἐπεὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐορτάσιμον τοῦ Μεγάλου | νύκτα τὸ πλῆθος ἅπαν διανυκτερεύει πανηγυρίζον, κατὰ πᾶσαν φ. 82 αὐτοὶ τὴν ἄδειαν ραδίως ὅσα καὶ κῦμα τῇ πόλει ἐπιρρήσονται. Ἦν μὲν οὖν ὁ τοῦ μάρτυρος λαὸς περιούσιος, νυκτὸς τὸ πλεον· πανηγυρίζοντες. Ὁρθρὸς ἦν ἤδη βαθὺς καὶ πρὸς νυσταγμὸν ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἐκείνης ἢ παννύχου σχεδὸν στάσεως ἐρραστωνευμένως εἶχεν ἡ πόλις, βαθὺν τὸν ὕπνον ἱαύοντες. Καὶ οἱ μὲν οὕτως εἶχον. Ἄρα δὲ καὶ τὸν μάρτυρα ὕπνος ἦρει τὸ παράπαν καὶ ἀναβεβλημένως ἔχειν ἐδόκει καὶ μαλακῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ βλέπει τοὺς βαρβάρους τοῖς τείχεσι προσιζάνοντας, ἀλλὰ θυμοῦ πληροῦται καὶ μένους εὐθύς, τῷ μὲν εἰς φλόγησιν τὸν τῆς θείας αὐτοῦ λάρνακος κόσμον πάντα παραδιδούς, δεῖγμα τῆς κατὰ τῶν ἐναντίων ἀγανακτήσεως, τῷ δέ, μεθ' ὅσου τοῦ τάχους μόνος φθάνων ἐν ταῖς ἐπάλξεσι· καὶ οἱ μὲν διὰ κλιμάκων τῆς σφοδρᾶς ὁρμῆς ὑπὸ πνεύματος ὥσπερ ἀναφυσώμενοι, ταῖς πυργοβάρεσι τῆς πόλεως ἔβαινον, φόνιον βλέποντες, σφαγὰς ἀποπνέοντες, τῷ δὲ πονεῖν ἐπῆει καὶ κατασφάττειν τὸ βάρβαρον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τότε τὸν μάρτυρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μακροὺς πλουτοῦσιν ἔργοις τοῖς κρεῖττοις, τὸν αὐτὸν τὰ πάντα ὁμοῦ, στρατηγόν, ἡγεμόνα, φαλαγγάρχην, ἀγωνιστήν, πολεμιστήν, δεξιότατον· περιήει γὰρ ὀξεῖ τῷ δρόμῳ καὶ ἀκρατεῖ τῶν ἐπάλξεων, τοὺς μὲν τιτρώσκων, τοὺς δὲ ἐμβριμώμενος· καὶ τοὺς μὲν ἀποσφαιρίζων ἄνωθεν καὶ

νεκρῶν, τοὺς δὲ μόνῳ νεύματι κρυσταλλῶν καὶ πρὸς ἀψύχων ὥσπερ φύσιν μεταλλατόμενος. Καὶ οὐδείς ἐξαριθμήσειε πλῆθος ἐκεῖνο πτωμάτων, σωρηδὸν ἐπιστοιβαζόμενον καὶ κατὰ τὸ χαριέντως καὶ ἀστείως περί τινος τυράννου τῶν πάλαι ὑπαρδόμενον ἐκεῖνο, « ὥζεν ἡ Θεσσαλονίκη τότε τῶν πολεμίων νεκρῶν », ἡ πόλις δὲ ἄρα τοῦ τοσούτου ἀγῶνος ἡσθάνοντο οὐδαμῶς.

Ὡς γοῦν ὁ θεῖος τάφος τοῦ μάρτυρος, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἀθρόον ὅτι μάλα πυρὸς ἐξηγητικότος πολλοῦ κατεπίμπρατο, ἐλάνθανεν οὐμενον τὰ περὶ τούτου τῷ χριστωνύμῳ λαῷ καὶ παμπληθεὶ μὲν τῷ μαρτυρικῷ τεμένει προσέρρεον, ὁ νεωκόρος δὲ ὡς ἂν μὴ τῷ πλήθει διασκεδασθεῖη ὁ φ.82^ο τακεῖς χρυσάργυρος κόσμος τοῦ μάρτυρος, ψεῦδος ὥσπερ πλασάμενος, τὴν ἀλήθειαν | καὶ ἄκων ἐκήρυξε, καὶ « βάρβαροι περὶ τὰ τείχη » τῷ λαῷ ἀνεβόησε, « σώσατε τὴν πατρίδα, τὰ τέκνα, τοὺς οἰκείους, σφᾶς αὐτούς, τῆς τῶν βαρβάρων ἐφόδου σώσατε ». Καὶ ἦν ὁ λόγος τῶνδρι οὐ λόγος ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπίπνοια εἰπεῖν τὸ ὅλον μαρτυρικὴ καὶ τοῦ ἀληθοῦς οὐ διέπιπτε. Πιστεύει τὸ πλῆθος τῷ λόγῳ, τρέχει τοῖς τείχεσιν ὀρᾷ στοιβάδας σωμάτων νεκρῶν τῶν βαρβαρικῶν προτειχίους κειμένας⁴ θαῦμα ἰδέσθαι, κατὰ τὸν φάμενον, τὸν ρύστην ἐπιγινώσκουσιν, οὐκ ἀγνοοῦσι τὸν λυτρωτὴν. Ἐντεῦθεν σκιρτῶσι, πηδῶσι, βοῶσιν ὑφ' ἡδονῆς, ὑποῦσι τῷ μάρτυρι τὴν ἀνθηομολογήσιν, τῆς τῶν κακῶν ἀπολυτρώσεως μεγαλύνουσι. τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ τοσούτου κινδύνου κροτοῦσι τὸν αἰνετήριον. Τί οὖν; ὁ καὶ ἄκων προφητευσάμενος νεωκόρος ἐκεῖνος, ὃν ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἐνθους ὅλος ὑφ' ἡδονῆς, ἐκρότει τὰς χεῖρας, τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν, ἐπεβοᾶτο τὸν μάρτυρα, ἀνθωμολογεῖτο, τὰ μεγαλεῖα ἐκήρυττεν.

Ζ'. 13. Ἀλλὰ γὰρ ἐπείπερ ἔδει καὶ πάλιν τὴν ἱερὰν τοῦ μάρτυρος λάρνακα, μὴ οὕτως εἶσαι ἀπερικόσμητον, μηδὲ γυνήν παριορᾶσθαι τοῦ χρυσαργύρου κάλλους αὐτήν, χρυσογνώμονες τῷ τότε ἀρχιερεὶ παρευθὺ προσκαλοῦνται εἰς τὴν τοῦ ἔργου χρεῖαν, τὸν κόσμον καὶ πάλιν φιλοτεχνήσοντες τῷ μάρτυρι, ἀλλὰ λείπεται πρὸς τὴν τοῦ κόσμου ἐντέλειαν ἄργυρος⁵ εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ λειπομένου ἀργύρου πρὸς χωνεῖαν, ὃν ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἀργυρήλατος θρόνος καταψηφίζεται. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ἀρέσκει τῷ Μεγάλῳ ἡ τοῦ θρόνου χώνευσις; οὐμενον⁶ φαίνεται τινι τῶν πολιτῶν ἀνακόπτων τὸ περὶ τὸν θρόνον ἐγχείρημα. Μηνύει οὗτος παρευθὺ τὸ φανέν⁷ οὐ δέχεται ὁ ἀρχιερεὺς⁸ δισσεύεται τῷ ἀνδρὶ καὶ πάλιν ἡ ὄρασις⁹ πάλιν γνωρίζει ταῦτα τῷ ποιμενάρχῃ¹⁰ καὶ πάλιν ἐκεῖνος πρὸς τὴν τοῦ ἔργου ἐκπλήρωσιν¹¹ αὐτῆς ὁ μάρτυς τῷ ἀρχιθύτῃ, ἀναξιοπαθῶν ὥσπερ εἰ, καὶ τὴν τοῦ θρόνου χωνεῖαν ἀπα-

4 Πρβλ. τὸ τοῦ Δημοσθένους περὶ τῆς διαδοθείσης φήμης ὅτι τέθνηκε Φίλιππος « ὥζεν ἂν ἡ οἰκουμένη νεκροῦ ».

ρεσκόμενος· καὶ τί δαί; οὐχ ἱκανὸς ἐγὼ πρὸς εὐρεσιν ἀργύρου εἰς τὴν τοῦ περιτυμβίου μοι κόσμου ἐκπλήρωσιν; Πείθεται ὁ ἀρχιερεὺς, τὸ πᾶν τῷ Μεγάλῳ προσαναθέμενος.

Ἡμέραι παρωχήκεσαν οὐ πολλαὶ καὶ τις ἔμπορος, ἀθρόον φανείς, ἀργυρον ἱκανὸν τῷ ναῷ τοῦ μάρτυρος εἰσκεκόμικεν· ἕτερος αὖθις καὶ μετὰ 5 τοῦτον ἄλλος· καὶ ἄργυρος ἰδοὺ ὑπερεκπερισσοῦ πρὸς ἐντέλειαν τοῦ ἐπιτυμβίου κοσμήματος. | Ἀλλὰ γάρ, ἵνα τὸν λόγον τοῦ θαύματος καὶ αὖθις ἐπαφ. 83 ναλάβοιμι, τρέπεται μὲν τὸ τῶν Σκλαβίνων ἔθνος κατὰ κράτος τῷ μάρτυρι, λίαν εὐαριθμήτους ἀνασώσασμενον· ὑπολιμπάνεται καὶ ὁ θρόνος ἀκέραιος, περικοσμεῖται καὶ ὁ θεὸς τύμβος αὖθις μεγαλοπρεπέστερον καὶ φαιδρότερον. 10 Πάλιν οὖν ἔφοδος ἄλλη τῶν βαρβάρων τῆς πρώτης ἰσχυροτέρα, καὶ πάλιν νίκη μαρτυρικὴ πολλῷ κραταιότερα καὶ χαριεστέρα τῆς ἐμπροσθεν.

Η΄. 14. Ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Σκλαβίνων ἄρχων, Χάτζων ὄνομα τούτῳ, ἡττηθεὶς οὕτως τῷ μάρτυρι, ἦταν ἄξιαν δυνάμεως τηλικούτου στρατιώτου Θεοῦ, τόπον ἐκ τόπου διέρχεται, κατὰ τὸ ἐν Εὐαγγελίοις ἐκεῖνο πονηρὸν 15 πνεῦμα ζητοῦν τὴν ἐσαυθις, ἀφ' οὗπερ ἐξελαθεῖν, μετὰ πλείονος τῆς παρασκευῆς παλινόστησιν. Μετακαλεῖται τοίνυν εἰς ἐπικουρίαν ὅλα σμήνη βαρβάρων, πνεύματα τῆς πονηρίας, ἕτερα φαίη τις καὶ κατὰ τὸν προφήτην εἰπεῖν « συνεφώνησεν Ἀρὰμ πρὸς τὸν Ἐφραὶμ εἰς πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ » καὶ στρατιὰν μὲν παμπληθῆ, δύναμιν δὲ ναυτικὴν τὸ τῆς θαλάσσης πρόσω- 20 πον ᾗσαν καλύπτουσαν συναθροίζει κατὰ ταύτης τῆς πόλεως, ἐκ μόνης ὄψεως κρυσταλλοῦσαν πολλῷ τῷ περιόντι, τὸ ἀνθιστάμενον καὶ εἰς ἔσχατον ἄγον ἀκινήσιας καὶ δειλανδρήσεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν μέγαν ἐν στρατηγίαις Δημήτριον. Ὡς γὰρ καὶ αὖθις μετὰ βαρείας ἐμπέσοι τῇ τῶν Θεσσαλονικέων πόλει τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης καὶ μυριοσυλλέκτου παμπληθοῦς παρατάξεως, 25 ἡπειρόθεν, θαλασσόθεν, ὥς εἰς κύκλον ταύτην διαδραμών, κλείεται μὲν ἡ πόλις, ὥς ἐν ἡμέρᾳ δὲ σφαγῆς, αἰπολίων δίκην, τὸ ἅπαν πλῆθος ἐτύγγανεν ἔμφρουρον, ἔξωθεν ἠλάλαζεν ὅτι μάλα τὸ ἐννάλιον, σάλπιγξ ἥκει μέγα πολεμιστήριος, θυμὸς τοῖς βαρβάροις πρὸς μάχην ἀνεφυσᾶτο τε καὶ ἀνεθερμαίνετο, κτύπος ἀρμάτων, « ὥς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν », ἥστραπτε τοῖς ξίφεσιν, 30 ἅπαν πεδίον τὸ πρὸ τῆς πόλεως καὶ τὸν φόνον ἀντήγει πολὺν ταῖς τῶν ὁρώντων ψυχαῖς. Ἐξωθεν ταῦτα· ἔσωθεν φόβος ὅτι πολὺς καὶ τῆς ἐμφύτου τῶν πολιτῶν δυνάμεως τελεία κρυστάλλωσις· ἐπήγγυτο γὰρ τὸ ψυχικὸν τοῦ πνεύματος ὄρμημα ταῖς πυκναῖς χαλαζοβολίαις τῶν ἔξωθεν. Ὡς γοῦν ὁ πολέμιος οὕτως ἀνερ | ράγῃ σφοδρῶς, ἔστησαν μὲν οἱ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πρὸς φ. 83 βραχὺ· ἑώρων δ' οὐδὲν ἄλλο, ὅτι μὴ δρασμὸν τῷ σφοδρῷ τῆς μάχης προσβολῆς ἐκ πρώτης ἐξαποκναίσαντες· ἕκαστος γὰρ τῷ φανταστικῷ τῆς ψυχῆς εἰδωλοπλάσσει, πῶς τοῖς ἔγκασι ξίφος τὸ βαρβαρικὸν ἐπωθούμενον.

Τί τὸ ἐντεῦθεν ; ἀμχανοῦσιν ἡ πόλις, ἀποροῦσι, τὴν ζωὴν ἀπολέγονται, ῥίπτουσι κατὰ γῆν τὰ ξίφη, τὰς ἀσπίδας, τοὺς θώρακας, μόνην ἐπικουρίαν, μόνον θωρακισμόν τὸν μέγαν μετακαλοῦνται Δημήτριον. Καὶ ἦν οὐδὲν ἄλλο τῇ πόλει τότε, μεθ' ὅσης τῆς πρὸς τὸν Μέγαν ἱεσείας τὸ ὑπαδόμενον ἢ τὸ « οὐκ ἐπὶ τὸ τόξον μου ἐλπῶ » καὶ ἡ ρομφαία μου, οὐ σώσει με »· ἀλλὰ σὺ μόνος καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῶν, μαρτύρων ἀκρότης, ἐν θλίψεσι ταῖς εὐρούσαις ἡμᾶς. Κάμπτεται τῇ τοῦ λαοῦ ταπεινώσει ὁ Μέγας οὗτος στρατάρχης, ἐξεγείρεται πρὸς ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν, ὡς ὑπνῶν καὶ κεκραπαληκῶς, καὶ τὸ τάχος ἀκαριέστατον καὶ ἡ βοήθεια ὡς ταχεῖα, ὡς χαριεστάτη, ὡς δεξιὰ Κυρίου ἀρμόδιος, ἄνωθεν τῶν ἐπάλξεων ὁ μάρτυς περιήει ξιφῆρης. Ἐώρων τοῦτον τότε ὀφθαλμοὶ τῷ πνεύματι τηλαυγεῖς, τῶν κλιμάκων ὑπεραλλόμενον, τῶν πύργων ταῖς κορυφαῖς ἐφαλλόμενον, τῶν βαρβάρων τοὺς ἀνεβαίνοντας ἐκκυλίσοντα, τοῖς τῶν πλοίων ἱστοῖς ἐπιβαίνοντα, βυθίζοντα ταῦτα, ποντοῦντα, αὐτανδρὰ τοῖς ὕδασι παραπέμποντα· ἐπιπτον ὥσει δράγματα ἐν καιρῷ θεισμοῦ, τῆς μαρτυρικῆς πετομένης δρεπάνης εἰς τὴν τῆς οἰκειάς κληρονομίας ἐκδίκησιν χιλιάδες ἐξ εὐωνύμων, μυριάδες ἐκ δεξιῶν. Βλέπουσιν ἡ πόλις τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ἐπικουρίαν τοῦ μάρτυρος, ἀναθαροῦσιν, ἡβάσκουσι τὴν πρὸς τοὺς ἐναντίους ὁρμὴν καὶ οἱ ἀσθενοῦντες τότε κατὰ τὸ γεγραμμένον « περιζώνονται δύναμιν »· αἱ πύλαι τῇ πόλει ἀναπετάννυνται καὶ εἰς μὲν καὶ αὐθις, τὸ τῆς θείας φάναι Γραφῆς, χιλίους ἐδίωκε, δύο δὲ μυριάδας ὅλας μετεκίνουν στρατηγεοῦντος τοῦ μάρτυρος. Κτείνεται γοῦν τὸ βάρβαρον ἅπαν σχεδὸν καὶ ὡς νεφέλῃ πρωϊνῇ διαλέλυνται καὶ ὡς χνοῦς ἀποφυσάμενος ἀπὸ ἄλλωνος ζωγρεῖται ὁ ἄρχων τούτου καὶ δέσμιος τῇ πόλει εἰσάγεται καὶ οὐκ ἄπο προσδοκίας αὐτοῦ καὶ ἐφέσεως, ἦν βεβαίαν κατὰ νοῦν ἐπλούτει, εἰ καὶ τὸν τρόπον εἰς τοῦναντίον αὐτῷ τὰ τῆς προσδοκίας μετέρριπεν. Ἐπεὶ γὰρ κατὰ Θεσσαλονικέων μάχῃ τούτῳ κρ-
 φ. 84 ταιὰ | ἔσκευάζετο, πρόσεισι τῷ χρησμῷ καὶ μαντεύεται μὲν ὡς ἐδόκει τὰ καταθύμια, παρυποκρούεται δὲ πρὸς τοῦ Λοξίου, ἀπατηθεὶς λοξία τῇ τοῦ μαντεύματος· ἐθεσπιφδεῖτο γὰρ αὐτῷ ἢ πρὸς τὴν πόλιν εἴσοδος πομπικὴ, τοῦ τρόπου τῆς εἰσόδου θαυμασίως συσκευαζομένου τῷ γνόφῳ τοῦ χρησμφδήματος. Ὡς γὰρ τὸ βάρβαρον ἐκεῖνο πλήθος τῷ μάρτυρι οὕτω καταδεδάμασται, ζωγρεῖται καὶ ὁ βαρβαροκράτωρ ἐκεῖνος, ὡς ὁ λόγος ὑπέγραψε, καὶ πρὸς τὴν πόλιν εἰσάγεται ἐν χειροπέδαις καὶ δέσμιος· καὶ ὁ τὸ πρότερον χασματίας ἀντικρυς θῆρ καὶ τὸ θράσος καὶ τὴν ἀγριότητα ἀνυπόστατος, λαγῶδες περίφοβος ἦν, καὶ πέτραν ἐξήτει καταφυγὴν, καὶ ὅλος ἦν τετρεμμένων, ὀξύτερον ἀκάνθης τὴν τρίχα φέρων ἀνορθιάζουσας, ὑστριχὺς ὡς ἄλλη τις Ἰνδική, εἰσάγεται παίγνιον γυναιξὶν ὁμοῦ καὶ παισίν, ὁ τοσοῦτος τὴν ὀφρὺν καὶ καυχώμενος εἰς τὰ ἄμετρα· παίγνιον ὡς ἔλεεινόν, ὡς δυστυχές τε καὶ ἄθλιον, κατεκονδύλιζον τοῦ βαρβάρου τὴν κεφαλὴν, ἐβαλλον λίθοις, ἤρασσον
 40 ξύλοις μέχρις ἂν κυνηδὸν ὁ τάλας τὴν ψυχὴν ὀδυνηρῶς ἐξεφύσησε. Καὶ ἦν

οὐκ ἀπανθρώπου γνώμης τῷ χριστωνύμῳ λαῷ τοῦ βαρβάρου ὁ ὀλεθρος, ζῆλος δὲ μᾶλλον, ὅφ' οὗ πρὸς μῖσος τὸ κατ' ἐκείνου δίκαιον ἀνεφλέγετο, ἀσεβῶς ὀνειδίζοντος λαὸν Θεοῦ ἱερὸν καὶ τῆς τοῦ μάρτυρος κατακαυχωμέ-
νου δυνάμεως. Οὕτω Φινεές, οὕτω Σαμουήλ, οὕτω Δαυΐδ, οὕτως Ἡλίας, ὁ
τὸν ζῆλον πολὺς· ὁ μὲν τὸν Ἰσραηλίτην συμπερονᾷ τῇ Μαδιανίδι, ὁ δὲ τὸν 5
ἀλλόφυλον Γολιάθ, ὁ δὲ τὸν Ἀγάγ, ὁ δὲ τῆς αἰσχύνῃς τοὺς ἱερεῖς, αὐτο-
χειρὶ θανάτῳ παρέπεμψαν καὶ τοῦ ἔργου ἐμακαρίσθησαν.

Ὅρατε θαυμάτων ἄβυσσον τῶν μαρτυρικῶν οὐρανοῦ μέχρι φθάνου-
σαν· ὁρᾶτε φέγγος ἀστραπῆς τῶν τοῦ μεγάλου σημείων περιτρεχούσης ἀπα-
σαν τὴν ὑφήλιον· ἀκούετε σάλπιγμα τῶν ἀθλοφορικῶν τεράτων ἐκ περάτων 10
ἐξηκουμένην εἰς πέρατα· οἶδεν ἰνδὸς καὶ πέρσης, ὁ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον,
ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Γάγγου ποταμοῦ καὶ Ἡμωδῶν ὀρέων ὅση περίοικος· οἶδε
Κελτίβηρ, ὁ πρὸς αὐτὰ τὰ ἐσπέρια, ὁ πρὸς βορρᾶν ταυροσκύτης καὶ πρὸς
νότον μαυρούσιος καὶ τὸν τερατουργὸν Δημήτριον τὸν μέγαν εἶναι πεπίστευκε
καὶ θαυμάζει τὰ τέρατα, εἰ καὶ πόρρω τῶν αὐλαιῶν τῆς πίστεως ἔστηκεν· εἰεν. 15

Θ'. 15. Ἀλλὰ γὰρ τὸ περὶ τὴν Κυρίαν Εὐταξίαν τοῦ μάρτυρος διη-φ.84*
γητέον μοι θαυμαστούργημα. Τί δὲ τὸ αἰνιγματῶδες τοῦτο καὶ σκοτεινὸν τοῦ
ὀνόματος· καὶ δὴ ὁ λόγος διερμηνεύσει μοι καὶ ὥς οἶόν τε ὑποφωτίσει τῇ
εὐκρινείᾳ τοῦ διηγήματος, εἰς εὐτακτον ἄγων τὴν κυριωνυμίαν τοῦ πράγματος.

Μαυρίκιος, ἀναξ δ' οὗτος ρωμαίοις εὐσεβῆς καὶ χάρισιν ἐμπλεως, ἐφέ- 20
ρετο μὲν ὁμαλοῖς τὸ πρότερον τῆς τύχης κινήμασιν· ἀντιπνευσάσης δ' ἄλλως
ἐς ὕστερον, τὸν τοῦ βίου ἢ τῶν πραγμάτων ἐς τὸ κάταντες μετεπετετεύσατο
κύλινδρον. Καὶ Φωκᾶς μὲν ὁ τυραννικώτατος τῶν σκλήπτρων ἐπελάβετο τῶν
ρωμαϊκῶν, πᾶσα δὲ ἡ γῆ ἐφθάρη ἐναντίον αὐτοῦ τὸ τῆς θείας φάναι Γρα-
φῆς· καὶ ἀδικίαι μὲν καὶ ἀρπαγαὶ ὅλῳ ποδὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ρωμαίων ἐχό- 25
ρευον, αἵματα δὲ φόνων τὴν πᾶσαν περιελίμναζον λόχοι καὶ ἔνεδρα, στάσεις
τε καὶ περιτροπαὶ καὶ τὸ ἰσόνομον καὶ ἡ δίκη ἐκ μέσου τῶν ἀνθρώπων ἐγί-
νετο, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀναλα τὰ πάντα καὶ ἄτακτα καὶ διὰ τοῦτο καὶ
στασιάζοντα καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα, πάντα ὁμοῦ χρήματα καὶ οὐδὲν ἦν τῶν 30
ρωμαίων, οὐ πόλις, οὐ χώρα, οὐ τόπος, ὅτι μὴ τοῦ τοσοῦτου κακοῦ ἐν πείρᾳ
γεγένηται· σύγχυσις ἦν ἀντικρυς τοῦ παντός, ὅποιαν οἱ πάλαι τῶν μετεωρο-
λόγων καὶ ἀστρολόγων ἐδόξασαν, ἥνίκα εἰς ἓν συνέλθωσιν ἀστέρες πάντες οἱ
πλάνητες. Ἦρξατο μὲν γὰρ τὸ δεινὸν τῶν ἐφῶν κλιμάτων καὶ περιρῆι τρέ-
χον ἀστατῶ φορᾷ, εἴτα Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὰς ὁμόρους ἐπιδραμόν
εἰσελαύνει καὶ πρὸς δυσμῆν· καὶ τῷ πολλῷ τῆς ρύμης τὰς διὰ μέσον πόλεις 35
καὶ χώρας καταβοσκόμενον, φθάνει μέχρι καὶ τοῦ Ἰλλυρικῶν καὶ πανταχοῦ
κορυφοῦται καὶ θῆρας τοὺς συμφιλέτας ἀντικρυς καθιστᾷ πρὸς ἀλλήλους.
Τοίνυν καὶ τῶν πόλεων τὰς μὲν, τὰ τῶν οἰκητόρων ἐξ ὁμοφύλου χειρὸς κατ-
έχραινεν αἵματα, τὰς δὲ πρὸς ἐμφυλίους μάχας καὶ στάσεις ἐξέμαινε· καὶ

ταῖς μὲν θύρουβος ἐπηρτύετο, ταῖς δὲ ξοῖς οὐκ ἀγαθὴ ἀνεφλέγετο. Ἄλλ' οὐ καὶ τῇ Θεσσαλονικέων· ἀκοῇ γὰρ μόνῃ, μόνῃ πασῶν τῶν πόλεων καὶ χωρῶν τὰς συμφορὰς ἐξεμάνθανε καὶ πόρρωθεν, ὥσπερ ἑώρα τὴν πᾶσαν ὑποτυφομένην, τῷ τῆς τυραννίδος σκῆπτρῳ μὴδ' αὐτῆς ἐπαισθανομένη τῆς ἐντεῦθεν
 5 δριμύτητος τοῦ καπνοῦ. Κἂν μέσῳ τοῦ τοσούτου κλύδωνος ναῦς οὐριοδροφ. 85 μούσα | καθάπερ ἐφέρετο, φορᾷ τῷ πνεύματι τῆς γαλήνης ὑπὸ καλῷ πηδालιούχῳ τῷ μάρτυρι. Πόθεν γὰρ ἄλλως εἶχεν ἐν μέσῳ τοσούτου χειμῶνος τῆς τῶν πραγμάτων ζάλῃς μόνῃ διαφυγεῖν, τὸ δ' αὐτὴν ὑποστῆναι τῆς τοσαύτης ναυτιάσεως τὸ κλυδώνιον, εἰ μὴ τῷ μάρτυρι κεκυβέρνητο, εἰ μὴ τῆς τρικυμίας, ὡς ναῦν ἐπὶ κυμάτων, ὑπανεῖχεν αὐτὴν ὁ μέγας καὶ τῆς τότε ἀταξίας ἐρρῦετο.

16. Ἄλλὰ καὶ ὀπτασία τις χαρᾶς καὶ φοβίκης μεστὴ γνωριεῖ ἀριδηλότερον τὰ τοῦ θαύματος, ὡς μόνου Δημητρίου ἡ περὶ τὴν Θεσσαλονικέων τῷ τότε τήρησις καὶ εὐταξία καὶ τῶν κακῶν μακρὰν ἀποσόβησις· ὀπτασία, ἣν Θεὸς
 15 ἄνωθεν, τὸν αὐτοῦ μεγαλύνων θεωράποντα, ἀνδρὶ τινι ἐπιφανεῖ μὲν τὴν ἀξίαν, ἐπιφανεστέρῳ δὲ τὴν ἀρετὴν, προσγενὴς οὗτος ἦν τῷ τηνικαῦτα τοῦ Ἰλλυριοκοῦ ὑπατεύοντι, θαυμασίως παρέδειξε. Κατὰ γὰρ ἐκεῖνο καιροῦ, ὁπότε στάσις ἦν πανταχοῦ καὶ τῶν πραγμάτων περιτροπαί, τὴν Θετταλῶν ὁ λαμπρὸς οὗτος εἰσελάσας ἀνὴρ, ἔρωτι τοῦ εἰς ὅπιν μὲν ἔλθειν τῆς τοιαύτης εὐδαίμονος
 20 πόλεως, τῆς μαρτυρικῆς δὲ αὐτόπτης γενέσθαι ἱερᾶς μυροδόχου λάρνακος, ἔδοξε κατ' ὄναρ φθίσαι τῷ θεῷ οἴκῳ τοῦ μάρτυρος, αἰτῆσαι τε ὑπανοιγήναί οἱ, τὸ τῷ ναῷ ἐμπεριγεγραφόμενον τοῦ Μεγάλου θεῖου ἀνάκτορον, ἐφ' ᾧ καὶ τὴν προσκύνησιν τῷ μάρτυρι σεβασμίως ἀφοσιώσασθαι καὶ τὴν μαρτυρικὴν ἀνοιγήναι τούτῳ σορὸν καὶ ἰδέσθαι θαῦμα καὶ ὄψει καὶ ἀκοῇ ὡς
 25 ἐξαίσιον· ἑώρα γὰρ ἄνω μὲν καὶ πρὸς αὐτὴν κεφαλὴν τοῦ θεοῦ τάφου τοῦ μάρτυρος αὐτὸν τὸν Μέγαν ἐνθρονιζόμενον μεγαλοπρεπέστερον καὶ φαιδρότερον, νέον ἅμα καὶ χαριέστατον, ἀκτινοβολοῦντα καὶ πολλὴν τὴν αἴγλην τοῦ προσώπου ἐξαπαστράπτοντα, ὃ δὲ θρόνος χρυσῷ καὶ λίθοις πολυτίμοις βασιλικῶς κεκοσμημένος καὶ καλλυνόμενος· καὶ ἄνω μὲν ὁ μάρτυς ἐσπασμέ-
 30 νος ρομφαίαν καὶ στρατιωτικῶς ἐσταλμένος, οὕτως ἐνίδρυτο· κάτω δὲ ὡς πρὸς τοὺς πόδας τοῦ μάρτυρος θρόνος ἄργυρήλατος· ὃ δὲ γυναῖκα κοσμίαν ὑπεριδρυμένην | εἶχεν αὐτῷ, ὡραίαν τὴν ὄψιν, πραεῖαν τὸ βλέμμα φ. 85· καὶ πολλὴν τὴν ἡμερότητα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀποστάζουσαν. Ὡς γοῦν ταῦτα ὁ θεὸς οὗτος ἴδοι ἀνὴρ ἐγειρομένην τε τὴν σεμνὴν ἐκείνην θεάσοιτο, τῷ μάρ-
 35 τυρι συντασσομένην τὸν ἐξιτήριοι, ταχέως τε τοῦτον τῆς φαιδρᾶς καθέδρας ἀναπηδήσαντα καὶ ταύτην αὐτὴς ἐγκαθιζήσαντα καὶ μὴ ἂν καταλείψαι τὴν οἰκίαν πόλιν προσειπόντα, ἀλλὰ παραμένειν φυλάσσουσαν. Ὡς ταῦτα ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος ἴδοι ἀνὴρ καὶ καθ' ἑαυτὸν συζητοίη, τίς αὕτη, καὶ δι' ὅσην τοῦ ἀξιώματος τὴν ὑπεροχὴν μεγαλοπρεπῶς οὕτω συγκαθιζάνειν τῷ μάρτυρι,

ἀκούειν ἐδόκει τοῦ νεωκόρου, τὸ ζητούμενον ἐρμηνεύοντος καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐπιλύοντος. Οὐκ οἶδας ταύτην εἶναι, ὦ ἄνθρωπε, τὴν Κυρίαν Εὐταξίαν, ἥ πρὸς Θεοῦ κατεπέμφθη τῷ μάρτυρι τὴν πόλιν ταύτην συγκυβερνᾶν;

Ὅμοῦ τε εἶδε ταῦτα καὶ ἤκουσε· καὶ πόρρω μὲν αὐτοῦ ὁ ὕπνος τῶν ὀφθαλμῶν, θείῃ δὲ περὶ αὐτὸν ὁμῇ περιέχεται καὶ τρανῶς τῷ λαῷ ἐπ' Ἐκκλησίας δεδιήγητο τὰ τῆς ὄψεως καὶ ὡς οὕτως εἰπεῖν, Θεοῦ ἐλάλει κεκρυμμένα μυστήρια, ἃ πρὸς δόξαν τετρατούργηται ὑπόθεν τῷ μάρτυρι, καὶ πᾶς ἐκρότει πιστὸς τὰ μεγαλεῖα Θεῶ· τὴν ἀταξίαν μὲν ὀρῶντες πόρρω τῆς μαρτυρικῆς ταύτης πόλεως δραπετεύουσιν, τὴν δ' Εὐταξίαν καὶ Εἰρήνην ὁμαλῶς ἐπιβαίνουσιν αὐτῇ καὶ φυλάττουσιν. Τετρατούργηται μὲν οὖν οὕτω ταῦτα καὶ πρὸς Θεοῦ τῷ μάρτυρι μεμεγάλυνται. 5 10

Ι'. 17. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ περὶ τὸν πολὺν ταῖς ἀρεταῖς ἐκείνον Βιτάλιον ἑξαίσιον θαῦμα τοῦ μάρτυρος ἐνταῦθα τοῦ λόγου κείσθω· ἥλιος ὥσπερ ἄστρων ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων αὐτοῦ θαυμάτων φαῖνον ἐκείνων πλέον ἐπὶ τῷ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ στερεώματι· εἰ γὰρ σιγῇ παραπέμψοιμεν, πόσῃ τὴν ζημίαν τοῖς εὐσεβέσιν ἐπάξιοιμεν, τοιούτου τεραστίου θησαυρὸν κατορύξαντες; τοίνυν καὶ προσεχόντως, ἀλλὰ μὴ ἐρραστωνευμένως ἀκούοιτε, ὡς ἐντεῦθεν γνῶνιτε, οἷον ὁ μάρτυς ἀνέτλη μέγα τὸ μαρτύριον καὶ δριμύ καὶ ἐπίπον καὶ οἷαν τὴν χάριν πεπλούτηκεν ἄνωθεν ὡς ὑπερφερῇ καὶ ἀσύγκριτον. 15

Τέθραπτο ἀρεταῖς | παντοδαπαῖς ὁ Βιτάλιος καὶ πόνοις ἀσκήσεως ἀνήρ. 86
ἐδείκνυτο ἐπιθυμιῶν· οὗτος ἐν Ὄρει τοῦ Ἀθῶ, Ἁγίον τοῦτο τοῖς ἐν αὐτῷ ἁγίως βιώσασιν ὀνομάζεται, βίον διηνυκῶς τὸν ἐρημικὸν μόνος μόνῳ Θεῷ συγγινόμενος, ἐπεὶπερ ἀκούει μύρων ἀντικρυς πηγὰς ἀκηνώτους ἀναβλύζουσας τῆς Δημητριακῆς λάρνακος, γνωσιμαχεῖ καθ' ἑαυτὸν καὶ ὑπολογίζεται, μήποτε ἄρα οὐ πρὸς ἀλήθειαν ἐκ τῆς μαρτυρικῆς σωματικῆς διαρτίας, ἀλλὰ σκευαστὸν τὸ μύρον τουτὶ ἐπιδαψιλεύεται. Ἐπεὶ πῶς ἐς τόσον πεπλήθυνται, ὡς δήμοις καθ' ἐκάστην τοσοῦτοις ἀντλεῖσθαι καὶ ἐλαττοῦσθαι μηδοπωσοῦν, καὶ ταῦτα μὴδὲ τοῦ μάρτυρος ἀνατλάντος δριμύ τὸ μαρτύριον, μὴδ' ἀγωνισαμένου ἐπὶ πολὺ. Εἰ μὲν γὰρ πολὺς αὐτῷ ὁ ἀγών, ἦν ἂν πολὺς ἀναλόγως τούτῳ καὶ ὁ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἰδρώς, εἰς μύρον μεταπεποιημένος τῇ τοῦ θείου πνεύματος χάριτι. Ἐπεὶ δὲ βραχὺς καὶ ταχινὸν αὐτῷ τὸ μαρτύριον καὶ πρὸς μόνην πλευρὰν ἢ τρώσις, πόθεν ἢ τοσαύτη τῶν μύρων δαψίλεια; ἀλλ' ὅτι μιμητικῶς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων λελόγχευται τὴν πλευράν. Ἀλλ' ἔχομεν πλείστους ὅτι μάλα τοιοῦτοτρόπως πιόντας τὸ τοῦ μαρτυρίου θεῖον ποτήριον, εἰ δὲ καὶ χάρισι παρθενικαῖς ἦν ἐναγλαϊζόμενος, ἀλλὰ πόσους ἐξαριθμήσαιμεν τὸν ἁγιασμὸν εἰς τέλος ψυχῆς φυλάξαντας καὶ τοῦ σώματος, ὧν οὐδεὶς τοσαύτην καὶ τοιαύτην χάριν μύρων πεπλούτηκεν; 25 30 35

Οὕτως εἶχε, στρέφων ἐν ἑαυτῷ ἄλλοτε ἄλλους διαλογισμοὺς ὁ Βιτάλιος, ἢ στάσις ἦν αὐτῷ τῶν εἰς τόδε διανοήσεων ἥκιστα. Ἀλλὰ περὶ τῆς τοσαύ-

της μυροχυσίας τοῦ μάρτυρος, ὡς παρὰ πάντας τοὺς ἐξ αἰῶνος ἁγίους ὁ μάρτυς ταύτην πεπλούτηκε, φαίημεν ἂν πρὸς τὸν ἀμφιβάλλοντα: «ὦ ζητητικὴ τὰ πλεῖστα Βιτάλιε, ὅπως ἡ τηλίκη πηγὴ τῶν μύρων τῷ μάρτυρι εἰδεῖν μόνος Θεὸς ὁ πρυτανεύων τὸ χάρισμα τῷ οἰκείῳ θεράποντι· ταῖς ἄνω δέλ-
 5 τοις γὰρ Θεοῦ δακτύλῳ γέγραπται καὶ ἐσφράγισται. Πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπολογίαν ἐκ τοῦ εἰκότος σοι ὑπαντήσομεν. Ἔστι μὲν οὕτως ὡς εἴρηκας· καὶ πολ-
 φ. 86^ν λοι μὲν τῶν μαρτύρων πολλὴν τὸν ἁγῶνα καὶ δριμύτερον | ὑπήνεγκαν καὶ μα-
 κρὸν τὸ μαρτύριον, πλεῖστοι δὲ καὶ τὸν ἁγιασμὸν ψυχῆς καὶ σώματος τετη-
 10 ρήκασιν ἄχραντον καὶ μαρτύρων οὐκ ὀλίγων λόγχῃ δημίων ἔνυξε τὴν πλευ-
 ράν· ἀλλὰ τὰ πάντα ὁμοῦ ὅσα ἐμὲ εἰδέναι, ἐνὶ τῶν τοσούτων ἁγίων συνδε-
 δραμήκατον ἦκιστα, ὡς καὶ πολλὴν τὸν τοῦ μαρτυρίου ἁγῶνα ὑπενεγκεῖν καὶ
 τὴν πλευρὰν λογχευθῆναι καὶ παρθενίας εἰλικρινοῦς κατὰ πολλὴν τὴν περι-
 ουσίαν λάμπειν ταῖς ἀγιότησιν, ἐπὶ δὲ τῷ μεγάλῳ Δημητρίῳ ἀκραιφνῶς τὰ
 15 πάντα συνέδραμον καὶ τούτου καὶ λαμπρὸν τὸ χάρισμα τῶν μύρων ἐπλού-
 τησεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πόθος ἦν, ὡς ἔοικε, τῷ Δημητρίῳ ὑπὲρ τῆς εἰς
 Χριστὸν ὁμολογίας δριμύς καὶ ὅλον ἐγκάρδιον ἔφερεν οἰκουροῦντα καὶ δια-
 ναπαυόμενον. Καὶ τοίνυν ἐπέπερ μύρον ἐκκενωθὲν ὁ θεάνθρωπος Κύριος,
 οἶκος δὲ τούτου καὶ δοχεῖον, ὡς ἂν τις εἴποι, ὁ μάρτυς καθαρὸν καὶ τηλίκης
 20 εὐωδίας ἐπάξιον, ἐκεῖθεν δῆτα κατὰ τὰ μυροδόχα ἄγγεῖα μεμύρισται καὶ τὸν
 μυρισμὸν ἐντεῦθεν ἐπλούτει, πρὸ τῆς ἀθλήσεως μὲν αὔλον καὶ ἀσώματον καὶ
 μετὰ τὴν ἀθλῆσιν δὲ ἀριδηλότερον καὶ φαιδρότερον. Ἐνεζωγράφει μὲν γὰρ
 ὁ μάρτυς καθ' ἑκάστην ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν καὶ τῆς ἐντεῦθεν εὐωδίας ἐπίμ-
 25 πλατο. Ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ μαρτυρίου καὶ τῆς τοῦ πάθους ὁμοιότητος εἶδεν ἐγ-
 γίσαντά οἱ σωματικῶς, ἐξέθορεν ἡ τέως σκηνοβατοῦσα καὶ ἡσυχάζουσα μυ-
 ριστικὴ εὐωδία τῷ μάρτυρι, ὡς εὐφροσύνως προὑπαντήσῃ μύρον Χριστὸν
 τὸν οὐράνιον· κακεῖθεν πλείονος πλησθεῖσα τῆς χάριτος ὑπερεξέβλυσε καὶ
 30 ὑπερεκβλύζειν οὐ πέπαυται. Εἰς τί δὲ ἕτερον βλέπει καὶ τὸ τῷ Σολομῶντι
 ἀσματιζόμενον, ὀπηνίκα θυροκοποῦντα τὸν νυμφίον ἐπὶ τῇ νύμφῃ παρίστη-
 σιν, «ἀνοιξόν μοι ἡ καλή, ἡ πλησίον μου» λέγοντα, ὡς μόνον ἐξυπανέστη
 ἀνοιξαι τῷ νυμφίῳ, νάρδον ἀποστᾶσαι τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ σμύρναν τοὺς δα-
 κτύλους ἀρωματίζουσας; θυροκοπεῖ κἀνταῦθα ταῖς τοῦ μαρτυρίου λόγχαις
 πλευρὰν τὴν τοῦ μάρτυρος, ὁ καλὸς νυμφίος Χριστὸς· ἀνοιξόν μοι ἡ καλή
 τοῦ Δημητρίου ψυχὴ, ὡς εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἀνοίγει τοῦτον ὡς
 νύμφη, ἡ ἔνδοθεν τῆς εὐσεβείας ὠραιότης τοῦ μάρτυρος καὶ πάραυτα μύρον
 φ. 87 ἀποστᾶζει ὡς ἐκ χειρῶν | τῆς εἰς τὸ μαρτύριον πρακτικῆς ἐργασίας τοῦ ἀ-
 θλητοῦ.

Ταῦτα μὲν σοι παρ' ἡμῶν, Βιτάλιε ἱερώτατε, ἐκ τοῦ εἰκότος ὁ λόγος, ἔφη, στοχαζομένων τὸ ἀληθές· ἀλλ' ὄρα καὶ τὸν μάρτυρα, οὐκ ἐξ εἰκοτολο-
 γίας ἀποδεικνύντα σοι τὸ ζητούμενον καὶ τὸ ἀμφίβολον ἐπιλύοντα, ἀλλ' ἐξ
 40 αὐτῆς ὀψεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ζητουμένου σοι πράγματος. Ἐπειδὴ ἄλλοτε ἄλ-

λους ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ ἐν ἑαυτῷ κινουμένους εἶχε τοὺς λογισμοὺς περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μύρων τοῦ μάρτυρος, τοιοῦτόν τι οἰκονομεῖται τούτῳ παράδοξον.

18. Ἐδόκει καθ' ὕπνου γενέσθαι τῇ Θεσσαλονικέων πόλει καὶ τὸν ναὸν καταλαβέσθαι τοῦ μάρτυρος, εὗρεῖν τε τὸν νεωκόρον καὶ προσεῖπεν καὶ ἀκοῦσαι, ἣ βούλει ἰδέσθαι τὸν μάρτυρα καὶ ἀνθυπενεγκεῖν τὸν Βιτάλιον καὶ λῖαν εἰς τοῦτο ἔχειν διψητικῶς, ὥστε καὶ ἰδεῖν καὶ προσπύξασθαι· καὶ οὕτως ὁ μὲν προηγεῖτο ὁ νεωκόρος, εἶπετο δὲ ὁ Βιτάλιος· ὥς δ' ἐγγὺς τῆς θείας κιβωτοῦ τοῦ μάρτυρος γένοιτο, εἰσελθέτων ἄμφω ἐκ τοῦ λαιοῦ καὶ τὰς θύρας μετέθεντο καὶ τὴν ἱερὰν μετέστησαν λάρνακα καὶ μαρμάρους ἐκεῖθεν ἦραν ἐκ μέσου ἑπτά καὶ πρὸς ὄρυγὴν μὲν ἀμοιβαδὸν τοῦ ἐκεῖσε χώματος ἐνησχόληντο, τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐκφορούμενον ἦν πηλῶδες, πεφυρμένον ἐκ μύρου καὶ χώματος, μετὰ δέ, χοῦς ἕτερος καθαρὸς ἀπηντλεῖτο ἐκεῖθεν, εὐωδίας πλείστης ἀνάπλεως. Ἐπεὶ δὲ ἡ ὄρυγὴ φθάσαι πήχεων ἄχρι τριῶν καὶ μικρόν τι πρὸς, λάρναξ ἐφάνη τούτοις περικεκαλυμμένη μαρμάρῳ λευκῷ, ἦν καὶ ταύτην ἐκεῖθεν διάραντες καὶ τὴν λάρνακα ἀνακαλυψάμενοι, εἶδον ἔνδον ταύτης ἀκτινοβολοῦντα τὸν μάρτυρα κείμενον, ζῶντα καθαρῶς καὶ ἑοικότα ὑπνώτοντι, ὑπομειδιῶντα καὶ φαιδρωπόν. Καὶ ἰδοὺ μυρίαί τρήσεις τῷ μάρτυρι ἐκ τραχήλου μέχρι καὶ ὀσφύος αὐτῆς πετυκνωμέναι καὶ ἀλλήλους ἀκριβῶς προσεγγίζουσαι, κατὰ τὰς κηροπλαστούμενας ταῖς μελίσσαις ὁπᾶς, σκεῦος οἶον μυριοπὸν καὶ μύρων μυρίων φλέβες ἐκ τῶν ὀπῶν ἐπήγαζον, σφοδρῶ καθάπερ κάτωθεν ἀναφυσώμεναι πνεύματι καὶ μικροῦ δεῖν οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ κατεκλύζοντο τοῖς τῶν μύρων ἀναπιδύουσι ρεύμασιν· ὅτε καὶ ὁ Βιτάλιος ἰδὼν καὶ ὑπερθαυμάσας τὸ θεῖον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάρτυρος καὶ προσεκύνησε | καὶ ἡσπάσατο καὶ σκεῦος τι, ὥς ἐδόκει, φέρων χερσίν, ὃ δῆτα ἐγχαλῶως κα- φ. 87*
λεῖται κορυφίον, τοῦτο τῶν ἀναβλυσζόντων ἐκεῖθεν μύρων πεπλήρωκεν. Αὐτῆς οὖν τὴν μυροφόρον ἐκείνην ἐπιπωματίζουσι λάρνακα καὶ ταύτην χοῦν τὸν εὐώδη περιτιθέασιν· καὶ οὕτω πάλιν τὸ ἐκ τῶν μύρων πηλῶδες ἐκείνο τὰς μαργάρους τε καὶ τὴν φαινομένην πᾶσιν ἄνωθεν λάρνακα. Εἰθ' οὕτω τὴν σεπτὴν καὶ πάλιν μαρτυρικὴν κιβωτὸν θυρήσαντες, ὥς τὸ πρότερον, ἐξῆλθον καὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως, ὁ μὲν Βιτάλιος τραπεῖς παλιμπόρευτος πρὸς ὄθεν δῆτα, ὥς ἐδόκει, ἐλήλυθεν, ὁ δὲ νεωκόρος ὥς τοῦτον μέχρι τινὸς τόπον διασώσόμενος, Ἀλμυρὸς τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα. Ἐκεῖθεν οὖν αὐτῷ συνταξάμενος, αὐτῆς ὑπέστρεψεν, αἰτησάμενος μὲν τὸν Βιτάλιον ἐκ τοῦ μύρου λαβέσθαι, ὅπερ τοῦ μαρτυρικοῦ ἀπῆντλησε σώματος, μὴ τυχὼν δὲ τοῦ ζητήματος, εἰ μὴ μόνον νοτίδος μικρᾶς ἐκ τούτου τὸ μέτωπον σταυροειδῶς ἐγχαρῖσάμενος.

Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; Ἀφύπνιστο ὁ Βιτάλιος καὶ ἰδοὺ τὸ μαρτυρικὸν μύρον ταῖς γερσὶ περιέφερε καὶ ὅλος ἦν τοῖς μύροις διάβροχος καὶ ὅλος ἦν τῆς εὐωδίας ἀνάπλεως, ἐκκληκτος ὅλος, ὅλος ἐνθουσιῶν, τρόμφ κεκραμένος καὶ χαρμονῇ, «μήποτε, λέγων, καὶ εἰσέτι ὄνειροπολῶ καὶ μύρα φαντάζομαι καθ' 40

- ὑπνους φέρειν τοῦ μάρτυρος ; ἀλλ' ὥς ἔοικεν, οὐδὲ τὰ τῆς ὀψεὸς μοι πρὸς
 ὄναρ καὶ τοῦ φανταστικοῦ ἀνατύπωσις, ἀλλὰ σωματικὴ ἢ ἐνδημία μοι ἄχρι
 τῆς μαρτυρικῆς τιμίας σοροῦ αὐτοῦ μοι τοῦ Μεγάλου. Ὡς θεῖον τεραστίου τε
 καὶ ἀκούσματος, τὰ πάντα οἰκονομήσαντος, ὥς μὴ καὶ βλασφημίας κρημνοῖς
 5 περιπέσοιμι! Δίδυμος ἀντικρυς ἄλλος ἐγὼ μαθητῆς καὶ τὴν νενυγμένην πλευ-
 ρὰν ὁμοῦ καὶ πάσας τὰς ὀτειλάς ἀναπετάννυσιν ἐμοὶ ὁ Χριστομάρτυς εἰς
 ψηλάφησιν, ὥς καὶ αὐτὸς πεισθείην καὶ ἄλλοις πιστώσαιμι τὴν ἀλήθειαν·
 ἦρθην καὶ αὐτὸς τῷ μάρτυρι, κατὰ τὸν Ἀββακούμ, διαέριος καὶ τῷ τοῦ τά-
 φου λάκκῳ γεγέννηται, ὅπου δῆτα τὴν ὁδὸν ὁ μάρτυς τοῦ μαρτυρίου δραμὼν
 10 ἀναπέπαιτο, οὐχ ἔψημα φέρων αὐτῷ, ὥς ἐκεῖνος πάλαι τῷ Δανιήλ, ἀλλ' ἐκεῖ-
 φ. 88 θεν μᾶλλον | μύρα λαμβάνων πλευρᾷς τῆς τούτου ἐξαπορρέοντα· ἦρθην αὐτῇ
 ψυχῇ, αὐτῷ σώματι, τρόποις οἷς οἶδεν ὁ τῷ ὄντι Μέγας Δημήτριος. Τί γὰρ
 ἄλλο καὶ βούλονται χεῖρες αὐταὶ μύρα κατέχουσαι; τί δέ μοι χιτῶνες μύρῳ
 διαβροχοὶ καὶ εὐωδίαν τόσῃν ἐξαποπνέοντες, εἰ μὴ χερσὶν ἀληθῶς ταύταις ἐκ
 15 τῶν μαρτυρικῶν ὀτειλῶν τὸ μύρον εἰσδέδεγμαι, εἰ μὴ πρὸς ὀρυγὴν σωματι-
 κῶς τῆς τοῦ μάρτυρος ὑπηρετήσα λάρνακος ; » Ταῦτα λέγων τὸ τεράστιον ἀνε-
 κήρυττε, τὰ μύρα καθυπεδείκνυνεν, ἐκρότει, ἐσκίρτα ὑφ' ἡδονῆς, ἡνθωμολο-
 γεῖτο τῷ μάρτυρι, « ὦ Μέγιστε μαρτύρων πάντων », ἀναβοῶν « ὦ πλεον πάν-
 των ἀγωνισάμενος· ὦ πληγῶν ἐκείνων μυρίων ὑπὲρ Χριστοῦ· ὦ τρώσεων·
 20 ὦ ἀγίας σαρκός, ἣν εἶδον πηγάζουσαν ρεύματα μύρων ἀκένωτα· ὦ πλεον
 πάντων ποθήσας Χριστὸν καὶ πλεον πάντων ὑπεραγαπηθεὶς καὶ πλεον πάν-
 των χαριτωθεὶς, νῦν τὴν ἐπὶ σέ, Δημήτριε μέγιστε, δόξαν Θεοῦ διηγῆσομαι
 καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σου τὸ τεράστιον ».
- Ἐκτοτε καιρὸς παρῳχῇκει βραχὺς καὶ πλοῖον εἶχε τὸν θεῖον Βιτάλιον,
 25 πρὸς τι τῶν κατὰ τὴν ἐώαν φροντιστηρίων ἐκπλέοντα, Λάτρον τῷδε τὸ ὄνο-
 μα. Πλέει γοῦν ἡμέραν ὅλην σὺν τῇ νυκτὶ καὶ πάλιν περὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ
 Ἄθω ἢ ναῦς. Αὐθις ἕτερος πλοῦς καὶ κυμαγωγίαί σφοδραὶ καὶ ἀντίπνοιαὶ
 καὶ τὸ πλοῖον ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ὁ Βιτάλιος· μέσον γοῦν τοῦ μαρτυρικοῦ
 γενόμενος θεῖου σηκοῦ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀρχῆς ἀπ' ἀκρῆς ἐκήρυττε τὸ
 30 θαυμάσιον καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάζετο καὶ ὁ μάρτυς ἐμεγαλύνετο.

- ΙΑ'.** 19. Ἐκεῖνο δὲ τῶν θαυμάτων, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θαυμασιώτατον
 καὶ παραδοξότατον· οὐκ οὐδ' ὁ λόγος τοῦτο τοὺς φιλακροάμονας ζημιώ-
 σειε, μήπου καὶ λάθοι γραφὴν ἱεροσυλίας ἐπάξειν αὐτῷ, τηλικὴν θαυματουργί-
 35 αὴν σιγήσας καὶ ὥς ὑπὸ μόδιον οἶον ἐγκαλυψάμενος. Γέγονέ τις ἐξ Ἀφρι-
 κῆς ἀνὴρ, ὥς μὲν συνετός, ὥς δὲ τὰ θεῖα θεοσεβῆς καὶ πολὺς μὲν τὴν ἀρε-
 τήν, ἀρχιερατικῶ δὲ κοσμούμενος ἀξιώματι, ὄνομα τούτῳ Κυπριανός. Οὗτος
 φ. 88 τὴν | πρὸς τὴν Βασιλίδα τότε διὰ τινος χρείας στελλόμενος, περιήκουσε τοὺς τῆς
 Ἑλλάδος τόπους ἀπροσδόκητα τῷ τῶν Σκλαβίνων λόχῳ ἐνήδρευται. Ἀπά-
 40 γεται τοίνυν τῇ σφῶν χώρα ἀνδράποδον ὁ κατ' ἄμφω πολὺς καὶ σεμνὸς ἐκεῖ-

νος ἀρχιερέυς. Ἐντεῦθεν αὐτῷ δουλεία βαρβαρική καὶ δοῦλος βαρβάρου δεσπότης καὶ ἀκαθάρτου καὶ ἀντικρυς μαιφόνου θηρός, ὁ θύτης καὶ οἰκονόμος τῆς καθαρᾶς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας καὶ τῶν λογικῶν τοῦ Χριστοῦ θρεμμάτων ποιμὴν καὶ διδάσκαλος· κόφινος ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῷ κατεκάστην καὶ κόπρου τῆς βαρβαρικῆς ἱπποστασίας ἐκφόρησις, πληγαὶ κατὰ νώτων, 5 πληγαὶ κατὰ κόρας, κατὰ σιαγόνος ραπίσματα, ὅποτε δῆτα ἐξαποκναίει τῷ χρόνῳ τε καὶ τῷ πολλῷ τοῦ τῆς δουλείας βάρους. Ὡς βάθος τῶν σῶν κριμάτων, Λόγε Θεοῦ ἀλεξίκακε, ἡ πρεσβυτικὴ ἐκείνη καὶ ἱερὰ πολιὰ, καὶ ἦν τῷ βαρβάρῳ ὡς λαὸς ὁ ἀρχιερεὺς τρόπον ἕτερον· ποῦ γὰρ διαστελλεῖν οἶδεν ἡ βάρβαρος ἐκείνη ψυχὴ ἀνὰ μέσον ἱεροῦ καὶ βεβήλου, ὡς μὴ ἄπτεσθαι τοῦ 10 Χριστοῦ Κυρίου καὶ ἀπηνέστατα πονηρεῦσθαι;

20. Τί τὸ μετὰ ταῦτα; αἶρει πρὸς οὐρανὸν τὸ ὄμμα ὁ μαστιγίας ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς, μετακαλεῖται τὴν ὑπόθεν βοήθειαν καὶ ταχὺ αὐτῷ ἀνατίταλκε τὰ ἰάματα καὶ ὁ ρύστης ἐξ ὑψωμάτων δόξης ἀποστέλλεται ταχινώτατος. Νῦν ἦν καὶ κατὰ γῆν κατέδαρθεν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τοίνυν ὄναρ αὐτῷ θαυμάσιον ὁ 15 μάρτυς ἐφίσταται. Ἐώρα γάρ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐνδεδυμένος πανοπλίαν στρατηγικήν, ξυμφόρος, ξυμφόρος, νέος ἄμα καὶ χαριέστατος καὶ «ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπαλλαγῆναι βούλει καὶ τῶν δεσμῶν, φησὶν, ἀκολουθεῖ μοι». Γνωρίζει τούτῳ καὶ ὄνομα καὶ πατρίδα καὶ τὸ ἀξίωμα, ὅτι τε Δημήτριος καλεῖται καὶ Θεσσαλονίκη τούτῳ πατρὶς καὶ στρατιώτης τυγχάνει, λαμπρὸν καὶ τὸ 20 ἀξίωμα περιεκείμενος. Λύεται παραχρῆμα τῶν δεσμῶν ὁ ἀρχιερεὺς καί, ἡ ποδῶν εἶχε τάχους, τῷ φανέντι ἀκολουθεῖ. Ἡμέρα παρῆλθεν ἡ πρώτη, ἡ δεύτερα παρῆν καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τρίτη καὶ καθεξῆς, ἄχρι καὶ τῆς ὀγδόης, ποδηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος, καὶ κατὰ Θεσσαλονίκην ὁ ἀρχιερεὺς ἰδοὺ, καὶ | φ. 89 ὁ ὁδηγὸς ἀφανῆς, εἰσῆει τὴν πόλιν, πυνθάνεται τίς ὁ ἐν αὐτῇ οἰκῶν στρατιώτης Δημήτριος, διηγούμενος ὅπως αὐτὸν τῆς αἰχμαλωσίας λυτρώσοιτο· 25 εἰσέει γὰρ τρόπους οἰκονομίας κεκάλυπτο οἱ τὸ τῆς μαρτυρικῆς θαυματουργίας μυστήριον, ὡς ἐπὶ μᾶλλον δημοσιεύοιτο τὸ τεράστιον καὶ μεγαλύνοιτο τῷ μάρτυρι τὸ θαῦμασιν. Ὡς γοῦν πρὸς γινώσκιν οἱ ἀκούοντες γένοιτο, ὡς τὰ τοῦ πράγματος θαυματουργία μαρτυρικὴ εἰς αὐτά, τοῦτον ἄγουσι τοῦ μάρτυρος τὰ θεῖα ἀνάκτορα· ὁ δὲ ἄμα τε εἴσεισι καὶ τῇ εἰκόνι τὸν μάρτυρα ἴδοι, καὶ ξυμφόρον ὁμοῦ καὶ ἱππότην θεάσοιτο, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν φανέντα οἱ 30 παρευθὺ ἀναγνωρισάμενος, τότε δὴ τότε ἀποκαλύπτεται αὐτῷ τὰ τοῦ θαύματος καὶ πεσὼν εἰς πρόσωπον ἡνθωμολογεῖτο τὰ χαριστήρια, Θεῷ καὶ τῷ μάρτυρι καὶ «νῦν ἔγνω, ἐβόα, ὅτι ἀπέστειλε Κύριος τὸν μάρτυρα αὐτοῦ καὶ 35 ἐρρύσατό με ἐκ χειρὸς τῶν θλιβόντων με καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἱλὺς καὶ ἔστησεν ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου καὶ τὰ διαβήματά μου κατεύθυνε, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ μου τὸν τῶν δεσμῶν, αἱ χεῖρες μου αὔται ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν, ἀλλὰ νῦν ἰδοὺ αἶρω ταύτας μετ' εὐφροσύνης, ὅθεν ἡ βοήθειά μου ἐλήλυθε». Καὶ τῷ στόματι, μὲν Θεὸν ἐμεγάλυνε, ἐξ ὁμμάτων δὲ τὸ ὑποκεί- 40

μενον τοῦ νεῶ κατέβρεχεν ἔδαφος· κρουνηδὸν γὰρ αὐτῷ κατέρρεε τὸ τῆς χαρᾶς ὁμοῦ καὶ κατανύξεως δάκρυον.

21. Ἐντεῦθεν πόλις πᾶσα ἐορτὴν ἄλλην τῆς τηλικῆς θαυματουργίας ἐκρό-
 5 τουν τῷ μάρτυρι καὶ τὸ τεράστιον ἐμεγάλυνον. Ἄλλ' ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος Κυ-
 πριανός, ὁ αἰχμαλῶτος, ὁ δέσμιος, ὁ ἐλευθερὸς ἐν τῷ μάρτυρι, τὴν Κωνσταν-
 τίνου μετὰ ταῦτα καταλαβὼν, ἥ τὰ τῆς προθέσεως τούτῳ πρὸ τῆς αἰχμαλω-
 σίας κατήπειγε, κακεῖ τὸ ἐπ' αὐτῷ τοῦ Δημητρίου θαυμάσιον διηγησάμενος
 καὶ παρησιασάμενος, ἐπεὶ καὶ αὐθις τῷ σφετέρῳ ποιμνίῳ γένοιτο, τὸν Μέγαν
 10 ὥσπερ εἰ δεξιούμενος τῆς ἀπολυτρώσεως, ναὸν ἐγείρει ἐπὶ τῷ θείῳ τούτου
 ὀνόματι, καλύνει, λαμπρύνει τοῦτον.

Ἄλλὰ γὰρ καὶ μαρμάρων ἐπεὶ εἰς χρεῖαν καθίσταται, ὥς δι' αὐτῶν
 φαιδρότερον κατακαλύνει τῷ μάρτυρι τὸν ναόν, εὐρίσκει τοῦτον συνέριθον. |
 φ.89* Φαίνεται γὰρ αὐτῷ καὶ «τὸ ἐν τῷ λιμένι πλοῖον προσοκεῖλαν ἄρτι φάσκει εὐ-
 ράμενος, τῶν ἐν χρεῖᾳ ἔση ἐπιτυχής», πρόσεισι τῷ ναυκλήρῳ τὴν ζήτησιν τῶν
 15 μαρμάρων ποιούμενος· ἐθελοψευδῆς ὁ ναύκληρος γίνεται καὶ τὸ ζητούμενον
 μὴ ἔχειν δι´σχυρίζεται· παύεται ὁ ἀρχιερεὺς τῆς ζητήσεως· αὐθις ὁ μάρτυς
 καὶ τόπον δείκνυσι τοῦ πλοίου αὐτῷ, ὅποι αἱ μάρμαροι, ὁπόσαι τε καὶ ὁποῖαι,
 καὶ τόπον τούτων ἀριθμὸν καὶ ὄνομά οἱ προσημηνάμενος καὶ ὅτι τὰς ἅς ὁ ναύ-
 κληρος φορηγεῖται τῷ πλοίῳ μαρμάρους ὀνόματι τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συμμάρτυ-
 20 ρος Βίττωρος ταύτας ὠνήσατο καὶ ἅς ἐτέρας εὐρών, ταύτας αὐτῷ ἐδωρήσατο.
 Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς τῷ ναυκλήρῳ καὶ τόπον σημαίνει καὶ ὄνομα καὶ μέτρον
 καὶ εἰδός οἱ, καὶ ὅσαι καὶ ὁποῖαι αἱ μάρμαροι καὶ ὥς δωρηθεῖεν αὐταὶ Δη-
 μητρίῳ τῷ μεγάλῳ παρὰ Βίττωρος τοῦ συμμάρτυρος. Ὡς γοῖν οὕτως ἀκούει
 ὁ ναύαρχος, συνῆκεν ὥς οὕτω βούλεται ἡ προβλεπτικὴ χάρις τοῦ μάρτυρος
 25 καὶ παραυτὰ τὰς μαρμάρους δίδωσι τῷ ἀρχιερεῖ καὶ τὸ ἔργον οὕτω τῆς τοῦ
 ναοῦ περικοσμήσεως εὐθὺς συμπεραίνεται.

Τίς δ' ἐξαριθμήσειε νοῦς, ποῖος δὲ λόγος ἐκδιηγῆσεται τὰς τῶν αἰχμα-
 λώτων ἀναρρύσεις ἐκ πάσης χώρας βαρβαρικῆς, ἅς ὁ μέγας κατεκάστην ἐπι-
 30 τελοίῃ σχεδόν, τοὺς μὲν ἐλευθερῶν ἐξ αὐτῶν δεσμῶν παραυτὰ καὶ πρὸς τὸ
 οἰκεῖος φεύγειν ποσὶν ἀφιεῖς, τοὺς δὲ ἐπούλους τῷ σφετέρῳ ἵππῳ ἀνελαφρι-
 ζόμενος, φαινόμενος ἔφιππος· τῶν φρουρῶν τὰς μὲν ἀνοιγνὺς ἀοράτως, τὰς
 δὲ καὶ ἀσαλεύτους κλεῖθρα καὶ σφραγίδας διατηρῶν, τῶν δεσμίων ἀποκενῶν
 καὶ πόλεως τῆς οἰκείας ἄχρι Θεσσαλονίκης ἀερίους ὥσπερ τούτους ἀνασωζό-
 35 μενος· ὥς ἐντεῦθεν καὶ ποτε τὸν δεσμοφυλάκα τοὺς δεσμίους μετροῦντα κε-
 κλεισμένους εἴσω φρουρᾶς, ἐπεὶ τινὰς ἀπολέσει, οὕς ὁ Μέγας ἐξήρπασε τῶν
 δεσμῶν, διαπορούμενον εἰπεῖν· «τί τοῦτο; μήποτε καὶ αὐθις ὁ ἐκ Βουλγάρων
 κλέπτῃς τῇ φυλακῇ ἐπεδήμησε καὶ δεσμίους ἐξήρπαξεν;» ἦδει γὰρ ὥς πολλὰ-
 40 κισ τῷ μάρτυρι, πολλοὺς δεσμίους ἐκ τῆς φρουρᾶς ἐξημίωται· ἑωρᾶτο γὰρ καὶ
 τοῖς βαρβάροις ἱππαζόμενος ὁ Μέγας, οἷς οἶδε λόγοις, φέρων αἰχμαλῶτον
 ἔποχον καὶ τὸν ἀρπάζοντα ἢ κλέπτοντα καὶ διωκόμενον ἅμα καὶ φεύγοντα

θαυμασίως ἐσχηματίζετο. Ἀλλὰ τί σοι τῷ Μεγάλῳ τοῦ Χριστοῦ στρατιώτῃ ; τί σοι τῷ συμπαθεστάτῳ καὶ φιλοπάτριδι ἀντιδοίμεν ὁ λαός σου τῆς εἰς ἡμᾶς σου κηδεμονίας, τῆς εἰς ἡμᾶς πολλῆς σου χρησιότητος ;

ΙΒ΄. 22. Θεομηνία τῇ πόλει ταύτῃ διὰ τὰ πονηρὰ | ταύτης ἐπιτηδεύ- φ. 90
ματα καὶ θεόθεν ἤδη κίνδυνος αὐτῇ ἐπεκρέματο· καὶ βάρβαρον αὐθις ἔθνος 5
παρίστριον ἐστρατοπέδευτο καθ' ἡμῶν καὶ τις ἀνὴρ τῶν ἡμεδαπῶν θεοσεβῆς
καὶ τῶν θείων ἐντολῶν ἀπριῖς ἐξεχόμενος σχολαστικὸς ὢν τοῦ μάρτυρος τῷ
ναῷ, Ἰλλούστριος τὴν ἀξίαν, πρωτοσπαθάριον τοῦτον οἶδεν καλεῖν ἢ ἑλλη-
νικὴ λεκτικὴ. Οὗτος ἐδόκει κατὰ τοὺς χρόνους Μαυρικίου, τοῦ τὰ Ρωμαίων
σκήπτρα διέποντος, τὸν μαρτυρικόν, ὡς ἔθος εἶχε, καταλαβέσθαι ναόν, ὅτε καὶ 10
ἀγγέλους ἐν εἵδει λαμπρομόρφῳ ἑώρα, ὡς εἰκάζειν, βασιλικούς εἶναι τοὺς ἄν-
δρας περιφανεῖς, οἳ καὶ στήτην μὲν ἔνδον κατὰ τὸ τοῦ ναοῦ δυσμικόν, μέσον
αὐτοῦ που τῶν κατὰ δύσιν τοῦ νεῷ ἱσταμένων μεγάλων πρασίνων κιόνων,
Θετταλοὺς τούτους ἢ πάλοι γλῶσσα καλεῖ. Ἐνταῦθα στάντες, εἶπον τῷ ρηθέντι
ἀνδρί· « τῷ κυρίῳ τοῦ οἴκου τοῦδε βούλεσθαι ἐντυχεῖν ; » καὶ τὸν ταχέως πελά- 15
σαντα ταῖς θύραις τῆς ἱερᾶς μαρτυρικῆς κιβωτοῦ καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν πα-
ρουσίαν μηνύσαντα, παραυτὰ τὸν Μέγαν διαῖραι τὰς θύρας καὶ τοῖς φανεῖσι
προαπαντῆσαι, ἀγχοῦ που ἤδη φθάσασι καὶ αὐτοῖς καὶ προσειπεῖν ὅσα καὶ
συνήθεις καὶ παρὰ βασιλέως ἦκοντας, « πυθέσθαι τε καὶ ἀκοῦσαι, κελεῦσαι τὸν
βασιλέα τῇ σῇ ἀγιότητι τὴν πόλιν τήνδε καταλιπεῖν καὶ πρὸς αὐτὸν γενέσθαι, 20
ὡς αὐτὴν παραδοίῃ τοῖς ἐχθροῖς εἰς ἀνάλωμά ». Καὶ τὸν Μέγαν ἀκοῦσαι ταῦτα
καὶ δακρῦσαι καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκ πολλῆς ἐπικλίνει τῆς λύπης καὶ ἄφωνον
ἑστάναι ἐφ' ἱκανὸν καὶ οὕτως ὁρᾷ καὶ μόλις εἰπεῖν, « τί τοῦτο ; οὕτω τὸν συμ-
παθῇ βασιλέα καὶ δεσπότην ἡμῶν, τὸν φύσει πρᾶτῃν καὶ μακρόθυμον, ἢ τοῦ
λαοῦ τοῦδε ἁμαρτία ἐξέκαυσεν εἰς ὁργήν ; οὕτως ἔδοξεν, ὡς τῇ χριστωνύμῳ 25
ταύτῃ πληθύνῃ, τῇ χριστωνύμῳ μάνδρα, δι' ἣν ὁ καλὸς ποιμὴν τὴν ψυχὴν τέ-
θεικεν, ὑπὲρ ἧς τὸ τίμιον αἷμα ἐξέχεεν, ἐπαφεῖναι ράβδον τῶν ἀσεβῶν ; » Καὶ
τὸν εἰπόντων, οὕτως τὸν συμπαθέστατον ἀνθυπενεγκεῖν μάρτυρα, πρὸς Θεὸν
ποιούμενον τὸν ἰκέσιον, « ὦ Κύριε, ποῦ εἰσι τὰ ἑλέη σου ; ποῦ οἱ οἰκτιρμοί
σου μακρόθυμε ; οἶδα ὡς κατακαυχᾶται τῆς δικαίας κρίσεώς σου ὁ ἔλεος, διὰ 30
σπλάγγνα τῶν σῶν οἰκτιρῶν· διὰ τοῦτο μὴ δῶς εἰς ὄνειδος τὴν κληρονο-
μίαν σου· μὴ παραδώῃς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ μὴ δια-
σκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου· ἡμάρτομεν, ὁ θεός, ἐνώπιόν σου· οὐκ ἐπὶ ταῖς
δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς ριπτοῦμεν | ἐνώπιόν σου τὸν ἡμῶν οἰκτιρμόν, ἀλλ' φ. 90
ἐπὶ τοὺς σοὺς πολλοὺς οἰκτιρμούς· ἰλάσθητι ἕνεκεν σοῦ, Κύριε ὁ θεός μου, 35
ὅτι τὸ ὄνομα σου ἐπικέκληται ἐπὶ ταύτην τὴν πόλιν σου· φύλακά με γενέ-
σθαι ταύτης εὐδόκησας καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι· σὲ τοίνυν μιμήσομαι τὸν
δεσπότην μου· τίθημι καὶ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτῆς τὴν ψυχὴν· ἐν τῷ ἑλέει σου
σώζοιτο, συνσωθῆσομαι· ἐν τῷ θυμῷ σου ἀπόλοιτο, συναπολεσθῆσομαι ».

Ταῦτα ὁ Μέγας ἱκετεύων ἐν δάκρυσι, ταῦτα καὶ ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τοῖς φαινομένοις εἰπὼν, αὐτὸς παλιννοστεῖ τῇ σορῷ καὶ αἱ θύραι κατησφαλίζοντο καὶ οἱ φαινόμενοι, ἀφανεῖς. Ταῦτα ἐν ἐκστάσει ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος Ἰλλούστριος θεασάμενος, τῇ πόλει διετείνεται. Καὶ αὕτη τῆς τοῦ Μεγάλου μεσιτείας αἰσθημένη καὶ ἀντιλήψεως, γίνεται μὲν ταχὺ πρὸς διόρθωσιν καὶ τῶν ἐσφαλμένων μετάνοιαν, ἀναθαρροῦσι δὲ καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἀναπηδῶσι καὶ τρέπονται κατὰ κράτος αὐτούς, κροτοῦντες τὸν εὐσυμπάθητον μάρτυρα καὶ Θεὸν τὸν εὐδιάλλακτον μεγαλύνοντες.

ΙΓ'. 23. Τὰ δὲ κατὰ τοὺς Ἀβαρας, Χαγάνος ἄρχων αὐτοῖς, ἔθνος τοῦτο Οὐνικὸν ὁμοῦ καὶ Βουλγαρικόν, ποίαν οὐχ ὑπερβαίνει θαυμάτων ὑπερβολήν; Ὁρμᾶ καὶ τοῦτο τὸ βάρβαρον κατὰ τῆς κληρονομίας τοῦ Χριστομάρτυρος, πλῆθος ὅτι μάλα πολὺ, χιλιάδας περίπου φθάνοντας ἑκατόν, νέφος ἀντικρὺ σκοτεινόν, τραφὲν καὶ παχυνθὲν ἀχλύϊ θυμοῦ καὶ μανίας καπνῷ. Καὶ πρῶτον μὲν ἀκηρυκτεῖ ἀθρόον ἐμπεσὼν τῇ πόλει, διὰ τῶν κλιμάκων ἔνδον εἰσπῆδᾶν ταύτης ἐφίλονεῖκῃσεν· ἐπεὶ δὲ διὰ τῶν κλιμάκων κατὰ πᾶσαν ἄδειαν ἀνατρέχοντες κατεσφάττοντο τῷ Μάρτυρι φαινομένῳ καὶ ἀπεσφαιρίζοντο ἄνωθεν, πηγνύουσι γύρωθεν τὰς σκηνίας καὶ πᾶσαν συσκευάζουσιν οἰκονομίαν ἀρεϊκήν, χελώνας βεβρωσμένας οὐ μετρητάς, κριοὺς καὶ ξυλίνους πύργους, ἐπέκεινα τῶν ὑψηλοτέρων τῆς πόλεως ἀνατρέχοντες, ὅτι πλείστους σφριγῶντας καὶ τὰ πρὸς μάχην ἐμπειροπολέμους φέροντας, καταφράκτους εἰς ἱκανὸν ἐλεπόλεις τε πρὸ τῆς πόλεως, μηχανάς τε καὶ πετροβόλων ἄλλων μυρίαν κατασκευὴν καὶ πυκναῖς ἐντεῦθεν πετροβολαῖς τὴν πόλιν κατεχάλαζον καὶ ἔπαιον δεινῶς τὸ τῶν τειχέων καταμωλωπίζοντες πρόσωπον. Οὕτω σφοδρῶς ἐκ πετροβόλου, ὥς ἂν τις εἴποι, θυμοῦ τὰ τῆς πόφ. 91 λεως πυργώματα κατεσείετο καὶ πᾶς τις ἦν περιδεὴς καὶ ἀμηχανῶν | ὅτε καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἡ πόλις ἀφέμενοι, μόνον τὴν μαρτυρικὴν ἐπικαλοῦνται βοήθειαν· καὶ ὁ ταχὺς εἰς ἐπικουρίαν, ἐγγύς· καὶ δὴ προσεχόντως ἀκούεται τὸ ἑξαίσιον τοῦ τερατουργήματος, ὥς χαριέστατον, ὥς δεξιᾷ Κυρίου ἀρμόδιον.

Κινεῖ τῶν πολιτῶν ὁ Μέγας ἓνα Δημήτριος εἰς ἀντιπαλάμησιν, ὥς οὕτως εἰπεῖν, ἀντιμέτωπον τοῦ κατὰ τῶν τειχέων ἀκοντιζομένου λίθου, κορυφῇ ἐοικὸς ὄρους ἐκ τῆς πετροπομποῦ μηχανῆς καὶ μικρὸν χαλίκιον λαβόμενος ὁ ἀνὴρ, καπὶ τούτου γράψας « ἐν τῷ ὀνόματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἅγιε Δημήτριε βοήθει », ἅμα τῷ ἀποσφενδονισθῆναι τοῦ μηχανήματος λίθον ἐκεῖνον σχεδὸν τὸν μυριοτάλαντον κατὰ πρόσωπον 35 τούτου τὸν λιθίσκον ἠκόντιζε τῇ χειρί, πανοπλίαν ἐνδεδυμένον ὄνομα τὸ τοῦ Μάρτυρος. Καὶ παραυτίκα, ὃ σου τῶν χαρίτων καὶ τῆς δυνάμεως Χριστέ Βασιλεῦ, δι' ὧν τοὺς σοὺς θεράποντας ἐμεγάλυνας, τουτὶ τὸ λιθίδιον, ἀνικρὺ καί, ὥς ἂν τις εἴποι, κατὰ γραμμὴν εὐθυτάτην τὸν βαρὺν ἐκεῖνον λίθον τῶν καθ' ἡμῶν πολλῷ τῷ ῥοίῳ φερόμενον ἀντέπληττε καὶ πρὸς τοῦπίσω

ἀντεκίνει σφοδρῶς, ὑπὸ τῆς τοῦ Μεγάλου δυνάμεως ἐμπνεόμενον καὶ πίπτων λίθος ἐκεῖνος ὁ ἀμαξοπληθὴς κατέκλα τὸ πετροβόλον μηχανήμα.

Ἐπεὶ δὲ καὶ αὐθις τὸ θαυμάσιον τοῦτο καὶ πάλιν καὶ πολλάκις καὶ ὁ πόνος τοῖς βαρβάροις εἰς τὰς σφῶν ἐτρέπετο κεφαλὰς καὶ ἠπράκτουں αὐτῶν τὰ βουλευμάτων, ὁρῶσι τοὺς ἀκοντιζομένους λίθους ἐκ τῶν ἐπάλξεων, εἰς χεῖρας λαμβάνουσιν, ὁρῶσι τὰ γράμματα, πολυπραγμονοῦσι, μανθάνουσι τῶν γεγραμμένων τὴν δύναμιν, πρὸς τινος εἰδότος γράμματα τῶν αἰχμαλωτισθέντων αὐτοῖς ἐκ τῶν ἔξωθεν, κατανοοῦσι τὸ πρᾶγμα, ἐκπλήττονται, θαυμάζουσι τὴν τοῦ Μεγάλου ἰσχύν, ὅση ἐκ μόνης τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος, παύονται τῆς πολιορκίας ἐπὶ βραχύ. 5 10

24. Μετὰ δὲ καὶ αὐθις ὁμοῦ τὰ πλήθη πάντα τῆς ἀναριθμήτου στρατιᾶς ἐκείνης κατὰ τῆς πόλεως ὀρμῆσαι βουλεύονται· καὶ παραυτὰ στρατεύματα ὅτι πλεῖστα ὁ Μέγας οὗτος φαντασιοῖ, ὥς δῆθεν κατ' αὐτῶν τῆς πόλεως ἐξερχόμενα καὶ πᾶσαν εὐθέως λιπόντες ἀποσκευὴν αὐταῖς σκηναῖς, αὐταῖς πανοπλίαις, κατὰ κράτος μηδενὸς διώκοντος φεύγουσι καὶ ἡ πόλις τοῦ πολέμου καὶ τῆς φρικτῆς ἐκείνης πολιορκίας καὶ τοῦ τῶν | ἔθνῶν χειμῶνος ρυσθέντες φ.91' 15 ἐνεαρίζουσιν, αἰθριάζουσι, πανηγυρίζουσι, τὰ χαριστήρια τῷ Μάρτυρι ἐορτάζουσιν.

Εἰς νοὺν λαμβάνω τὸ κατὰ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ στρατηγοῦντα πάλαι τοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν ἥλιον θαυματουργήμα· ὥς γὰρ ἐκεῖνο τὸ ρῆμα τοῦ δρόμου τὸν ἥλιον ἔστησεν, οὕτω δὴ κἀνταῦθα στρατηγοῦντος τοῦ Μάρτυρος ἐπὶ τῷ νέφῃ ἡμῶν Ἰσραὴλ ἐπὶ κλησὶς μόνῃ τοῦ αὐτοῦ θείου ὀνόματος, τὴν ἄσχετον τῶν μεγάλων ἐκείνων λίθων κίνησιν τειχοσείστριαν ἔστησε τῆς πρόσω φορᾶς· μᾶλλον μὲν οὖν ἐκεῖνου, τότε θαυμασιώτερον. Ἐκεῖ μὲν γὰρ πρὸς μόνην τοῦ ἡλίου στάσιν τὸ ρῆμα ἐξήρκεσεν· ἐνταῦθα δὲ ἡ τοῦ Δημητριοῦ ὀνόματος δύναμις καὶ ἴσῃσι τοὺς λίθους καὶ πρὸς τοῦπίσω ἀντεσφενδόνα καὶ πρὸς αὐτὰ τῶν βαρβάρων τὰ μηχανήματα, τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀντιδ.ώκουσα, ὥσπερ κατέβαλεν. Εἶχε μὲν οὖν ὁ μέγας Στρατηγέτης ἡμῶν καὶ ἄλλως τὸ βάρβαρον μετελθεῖν καὶ δειλίαν μὲν τοῖς ἐχθροῖς, θράσος δὲ καὶ μένος τῷ οἰκείῳ λαῷ ἐμβαλεῖν καὶ κατακάψαι καὶ προνομήσαι πᾶν τὸ ἀντίμαχον. 20 25 30 Ἄλλ' οὕτω τυχὸν ἔδοξε τὸ γενόμενον, οὐ θαῦμα τοῦ μάρτυρος, ἀλλὰ πολέμου, ὥς ἂν τις εἴποι, κίνησις φυσικὴ ἄλλοπρόσαλλος· τὸ δὲ τοῦ λίθου θαυμάσιον ὑπὲρ φύσιν καὶ γινῶσιν καὶ πᾶσαν ἔννοιαν καὶ τεράστιον. Οὕτω καὶ πάλαι ἐστρατοπεδευκός Συναρχεῖμ τῇ Ἱερουσαλὴμ, ἄγγελος ἐν μιᾷ νυκτὶ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀσσυρίων ἐνέκρωσεν, ἔργον μόνης τῆς ἄνω δυνάμεως. Τί γὰρ τόσον τὸ θαῦμα ἦν; εἰ γεγονότες πρὸς συμπλοκὴν καὶ τραπέντες οἷα φιλεῖ γίνεσθαι, τοσοῦτον πληθὸς ἔπεσον ρομφαίᾳ πολεμικῇ; Ἐπεὶ οὖν οὕτω διήνυσται τῷ Μάρτυρι κατ' ἐχθρῶν τὸ ταγκράτιον, φέρε δὴ καὶ πάλιν ἡμφιεσμένοι θεασόμεθα τοῦτον στολὴν ἐκδικήσεως· δοῦναι γὰρ σιωπῇ τὸ θαῦμα κομιδῇ σχέτλιον καὶ δούλου 35 40

πονηροῦ καταγωννύντος τὸ τάλαντον. Καὶ δὴ καταβάλωμεν τοῖς καλοῖς ἡμῖν
 τραπεζίταις ὥς ἐκ γλωσσοκόμου τῆς ἱστορίας τοῦ λόγου τὸ κέρμα τοῦτο τοῦ
 θαύματος, τὸ δάνειον σὺν τόκῳ ληψόμενον ἐκ μαρτυρικῆς τῆς γάξης, τῆς ἐκ
 Θεοῦ θησαυρισθείσης αὐτῇ χάριτος. Οὐ συνεστάλη τῷ Μεγάλῳ τοῦ Χριστοῦ
 5 Στρατηγέτῃ τὰ τῶν θαυμάτων χαρίσματα, οὐδὲ τόπῳ ἐμπεριγέγραπται, οὐδὲ
 φ. 92 τῶν εἰς | πέρατα· εἰ δὲ μέχρι τῶν τερμάτων ἡ ταχύτης τῷ μάρτυρι ἱατροῦντι,
 ἐλευθεροῦντι, ὑπερασπίζοντι, λυτρουμένῳ παντοδαπῶν πειρασμῶν, πολλῶ
 μᾶλλον τῆς ἐν γειτόνων αὐτῷ ταχυνῇ ἡ ἐκδίκησις καὶ τοῦ λυποῦντος ἡ ἀπο-
 10 λύτρωσις, ὅποσοι τῶν προαυλίων αὐτοῦ καὶ ὅσοι τῆς περιχώρου.

ΙΔ'. 25. Ἐκράτει Βουλγάρων πρῶην καὶ οὐ πάνυ τοι πρῶην Σαμουήλ
 ἐκεῖνος ὁ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῖς τῶν Βουλγάρων περιβαλούμενος στόμασιν.
 Οὗτος σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ πρὸς ἐσπέραν τῆς τῶν Θεσσαλονικέων ἅπαν
 βουλγαρικὸν ὁμοῦ καὶ ρωμαϊκὸν χειρωσάμενος, ἰσχυρῶς ἐτυράννει στρατηγε-
 15 τῶν. Τῷ δὲ παῖς ἐξ ὁσφύος γεγέννητο, ὄνομα τούτῳ Ραδομίρος, τὰ δευτέρα
 φέρων τῆς τούτου δυνάμεως, ἀνὴρ θηριώδης εἶπεν τὸ ὄλον καὶ μανικός,
 φόνιος τὴν γνώμην, τὸν τρόπον φθορεῦς, τὴν ψυχὴν ἀπηνέστατος, συνάντη-
 μα ἀπευκταῖον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, κακὸς οἰωνὸς τοῖς ἐγγίζουσιν, ἄδου πρόσ-
 20 πολος ἄντικρυς βραχὺ τι ἡλαττωμένος παρὰ τοὺς δαίμονας, μιὰρὸς καὶ μια-
 ρώτατος καὶ παμμίαρος. Οὗτος πλείστων χωρῶν τε καὶ θεμάτων ἀρχηγετῶν,
 οὐκ ἔστιν εἶπεν ὅσην καθ' ἡμέραν ἐπῆγε τὴν κάκωσιν, ἀρπάζων, μαστίζων,
 παρθένων καθυβρίζων αἰδῶ, λέχη καθαρχάζων ἀλλότρια, τιμωρῶν, θανα-
 τῶν, κορύνην φέρων ὅσην χερσὶν καὶ πλήττων ἀφειδῶς καὶ καθ' ὥραν πλη-
 γῆς ἐκ μιᾶς τῷ πληττομένῳ κεραννύς, θάνατον πορφύρεσιν ἄντικρυς. Καὶ
 25 πᾶσι μὲν τοῖς ὑπὸ χεῖρα δεινὸς καὶ λίαν δεινός, Ἐχέτου δεινότερος καὶ
 Φαλάριδος, κατ' ἐξαίρετον δέ, οἷς ὁ χώρος Σοσκός, ἐκ τινος δὲ οὕτω πα-
 λαιτάτου οἰκήτορος ἐπωνόμαστο, ἐπὶ τῷ χώρῳ τούτῳ τὸ τοῦ χρόνου πλεῖ-
 στον ὑπῆρχεν ἐνευκαιρῶν τῆς ἐκ τοῦ τόπου χάριν ἱκανῆς ἀπολαύσεως καὶ
 τῆς ἀνὰ τοὺς ξυλόχους θήρας λοιπῆς.

30 Τῷ χώρῳ τούτῳ τοίνυν χρονίζων ὁ ἀνθρωπόμορφος οὗτος θῆρ δι-
 σπάραιτε πάντας καὶ διεβύσκετο. Θρῆνος ἦν αὐτοῖς καὶ ὀδυρμὸς καὶ οὐαί,
 καὶ φωνῇ αἱμάτων ἐκεῖθεν, ἃ καθ' ἡμέραν ἐξέχεεν, ἐπεβοᾶτο τῷ μάρτυρι καὶ
 τὴν ἐκδίκησιν ἐξήτουν καὶ ταχεῖαν τοῦ λυποῦντος τὴν ἀπολύτρωσιν. Ὁ δέ,
 καὶ δὴ πολλάκις ἐπικαλουμένους αὐτοὺς ἀκούων ὄνομα τὸ τοῦ Μάρτυρος,
 φ. 92* κατεγέλα | μὲν αὐτοῦ καὶ ἐξεμνητῆριζεν, ἐπέτεινε δὲ μᾶλλον αὐτοῖς τὰς πλη-
 γάς· «Ἴδω, λέγων, εἰ ἔρχεται Δημήτριος ἐκ τῶν χειρῶν μου σώσωσιν αὐτούς».

Τί οὖν; κάμπτεται ὁ συμπαθὴς καὶ Μέγας Δημήτριος.

Ἀνίσταται ἕνεκεν τῆς τῶν πεπεδημένων φωνῆς καὶ τοῦ τῶν πτωχῶν
 στεναγμοῦ καὶ τῆς οἰκείας ποιήνης τῆσδε ἀπαναστάς εἰς σωτηρίαν λαοῦ ἕξε-

λήλυθεν, ἐκεῖνο δὴ τὸ Κυριακὸν παραλλάξ ἐπειπὼν· «καὶ ἄλλα πρόβατα τῶν
προαυλίων μου καὶ ταῦτα με δεῖ ἐπισκέψασθαι». Καὶ ὁ μὲν τὸν συντετριμ-
μένον ἐκεῖνον καὶ ἐκπεπρισμένον λαὸν πρὸς κυνηγέσια ἐπηγάζετο καὶ πρὸς
ὄρων ἐσχατιάς καὶ νάπας καὶ ἐπαναστάσεις βαίνειν πεζῇ τὸν ταλαίπωρον 5
ἐκεῖνον ὄχλον διεκελεύετο καὶ κρημνῶν ἀπειλητικῶς ἐκίνει κατατολμᾶν καὶ
εἰ μὴ ποσὶν οἰκείοις ὁ διώκων φθάσοι τὸ θήραμα, κατὰ κεφαλῆς αὐτῷ παρ-
αυτὰ ἡ πληγὴ καὶ νεκρὸς ἀνὰ μέσον ἔκειτο τῶν ὄρων. Καὶ ὁ μὲν ἀπηνῶς
οὕτως καὶ ἀπανθρώπως ἐμάστιζεν· ὁ δὲ ταχὺς εἰς ἀντίληψιν καὶ ὀξύς εἰς ἐπι-
κουρίαν Μέγας Δημήτριος, φθάνει τὸν κάκιστον ὅσα καὶ ἀστραπὴ ἀνὰ μέ- 10
σον ὄρων κυνηγετοῦντα καὶ ἱππαζόμενον, ἔφιππον, ἔφιππος, καὶ καιρίαν
πλήττει τὸν δαίλιον, τοῦ ἵππου μακρὰν ἀποσφαιρισάμενος. Ἐώρων τὸν
Μέγαν εἰς τοῦμφανές οἱ τῷ Ραδομίρῳ ἐφεπόμενοι, ὅπως αὐτὸν σφοδρῶς τῇ
ρύμῃ καὶ ἐπέβη καὶ λόγχῃ κατέσφαξε. Καὶ ὁ Μάρτυς μὲν παραυτὰ ἀφανής,
ὁ δὲ νεκροῦται παραχορῆμα καὶ παρὰ τὸν Ἄδην τὰ ὀσῶ διεσκόρπισται καὶ
ὁ καταπεποννημένος ἐκεῖνος ἅπας λαὸς ἐώρταζον τῷ Μεγάλῳ τὰ ρύσια. 15

ΙΕ΄. 26. Ἄθρει δὴ μοι καὶ πάλιν ἔθνων πανσπερμίαν τὴν καθ' ἡμῶν
ὀργῶσαν καὶ αὐθις ἐπικουρίαν μαρτυρικὴν· Ρυγχῖνοι, Στρουμόνιοι τε καὶ
Σαγουδάτιοι, ἔθνη ὄμορα σκυθικά τε καὶ σκλαβινίσια, θηριώδη καὶ βάρ-
βαρα· ἀρχηγὸς αὐτοῖς ἀνὴρ τις ὁμότροπος, Περβοῦντος τούτῳ τὸ ὄνομα.
Οὗτος τῷ τότε αὐτοκράτορι, Λέων οὗτος ὁ ὑψηλὸς τοὺς λόγους καὶ τὴν σο- 20
φίαν ὑπέρτατος, εἰρηνικὰς ἔχων ὡς ἐδόκει καταλλαγάς, μάχην ἄλλως ὥδι-
νεν καθ' ἡμῶν καὶ καιρὸν ἐξῆτει κατὰ Ρωμαίων πολέμου ἄρασθαι. Φωρᾶ-
ται γοῦν καὶ τῷ κρατοῦντι, ζωγρεῖται, δεσμεῖται, δραπετεύει καὶ αὐθις ἀλί-
σκεται· καὶ πᾶσαν | ἐξαγορεύει τὴν μελετωμένην αὐτῷ μανίαν τὴν καθ' ἡμῶν, φ. 93
ὡς δι' ὄρκου τούτῳ, μήποτε παύσασθαι τὴν Ρωμαῖδα λεηλατεῖν, ἀλλὰ κτείνειν 25
ἀφειδῶς ρωμαῖον πάντα τὸν εἰς χεῖρας ἐμπεσόντα αὐτοῦ καὶ μὴ φείδεσθαι·
ἐντεῦθεν καὶ τὸ τέλος τῆς ἑαυτοῦ κακίας ἄξιον ἦρατο. Ἀναφλέγονται γοῦν
πρὸς μανίαν Ρωμαίοις ἔθνη τὰ βάρβαρα καὶ καθ' ἡμῶν πονηρὰν διαθήκην
διέθεντο καὶ κατὰ τῆς κληρονομίας ταύτης τοῦ μάρτυρος παμπληθεὶ ἐκστρα- 30
τεύουσι· καὶ δὴ μερίζονται Στρουμόνιοι μὲν πρὸς αἰχμαλωσίαν τῶν τε πρὸς
ἐν καὶ πρὸς ἄρητον τῆς πόλεως, Ρυγχῖνοι δ' αὐθις καὶ Σαγουδάτιοι τῶν
πρὸς δύσιν καὶ θάλασσαν. Καὶ ἦν ἀπανταχῇ τὸ δεινὸν καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα
«πάντῃ κακὸν κακῶ ἐπεστήρικτο»· τὰ γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ λαφυραγω-
γίας τῆς πόλεως εἰς δύο ἐπεκράτει πληρεστάτους ἐνιαυτούς.

Λιμὸς ἐντεῦθεν δεινὸς τὴν πόλιν περιεβόσκετο καὶ κάμινος ἀνῆπτο τῶν 35
συφορῶν, Θεοῦ ἀγανακτοῦντος ἐπὶ ταῖς ἀφροσύναις ἡμῶν, κἀντεῦθεν πρὸς
ἐπικουρίαν ἀπονυστάζοντος καὶ τοῦ μάρτυρος διὰ πληθοῦς ἁμαρτιῶν, κάμινος
κάτω βαρβαρικῇ πυρπολοῦσα καὶ ἀφανίζουσα, κάμινος ἀνω ὑπὲρ κεφαλὴν
ἡμῶν ἀποχαλκευθέντος ὥσπερ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὴν προφητικὴν ἀράν καὶ

- πρὸς ὑετοῦ τοκετὸν ἀποστειρωθέντος τὸ παράπαν καὶ ἀσθενήσαντος, ἐξέλιπον οὖν τὰ ὠραῖα πάντα τῆς γῆς καὶ τὰ χλωρὰ τοῦ ἀγροῦ κατεξήρανται, οὐ σίτος ἦν, οὐκ οἶνος, οὐκ ἔλαιον, σπέρματα πάντα, χόρτος, βοτάναι, κυήματα γῆς οὐδαμοῦ, κυνῶν ἐντεῦθεν καὶ μυῶν καὶ ὄνων καὶ κροκοδείλων τοῖς
 5 ἀθλίους τοῦ λιμοῦ τραυματίαις ἀπόγευσις. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῆς πόλεως τότε πάντας οἰκήτορας οὐκ ἔχοντας εἶδος, οὐ κάλλος, ἀλλ' ἐκλείποντας ἤδη καὶ εἰς χρῶμα τὸ θάψινον ὥσπερ ἀθλίως τὴν μορφὴν χρωματεύοντας· εἰ δέ που καὶ πυλῶν μικρὸν προκύβειαν τῶν τῆς πόλεως βοτάνης, μαλάχης τυχὸν ἢ κνίδης ἢ καὶ ἄλλης ἥστιν οσοῦν ὥς τευξόμενοι δεῖπνον ἄθλιον, παρενθὺ τῆς
 10 τῶν βαρβάρων ξίφεσιν ἐχρημάτιζον· καὶ ἦν αὐτοῖς τὸ τοῦ Ὡσκὲ μετ' οἰμωγῆς ὑπαγδόμενον «τὰ ὄρη πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ οἱ βουνοὶ καλύψατε ἡμᾶς».
 φ.93* Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ λιμῷ καὶ τῇ τῶν βαρβάρων πολιορκίᾳ | πληθὸς ἅπαν οὕτω καταδεδάμασται, ὥσει τραυματίαι ἦσαν ἐν τάφῳ καθεύδοντες καὶ ὥσει ἄνθρωποι ἀβοήθητοι, οἱ βάρβαροι δὲ οὐκ ἡμέλουν, ἀλλ' ὄπλα τούτοις καὶ πυκνοὶ πετροβολισμοὶ ἐξηρτύοντο καὶ πολέμου ἅπαν μηχανήμα.
 15 Ὡς γοῦν ἤδη ἐπὶ ξηροῦ τῇ πόλει τὰ πράγματα καὶ ἐπὶ θύραις αὐτῆς ἡ ἀπώλεια, ἐκ βάθους καρδίας, ἐν ὁδύνῃ ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐκεκρίγεισαν: «σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου τὸν ἀμαρτωλόν· σῶσον δι' οἰκειάν χρηστότητα· ἐπάκουσον τῶν ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ ἀθλητοῦ σου Δημητρίου δεήσεων
 20 καὶ μὴ μνησθῆς τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, ἀλλὰ ποίησον ἔλεος μετὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος καὶ μὴ δῶς ἡμᾶς εἰς θήραν τῶν ἀνημέρων τούτων θηρῶν». Ἀκούει Θεὸς εὐσπλάγχχνως αὐτῶν καὶ ἰδοὺ ὁ μέγας Δημήτριος ταχινώτατος πρόμαχος· ἐπεὶ γὰρ πρὸς πολιορκίαν οἱ βάρβαροι τὴν πόλιν πᾶσαν περιεστοίχισαν καὶ τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως πυρπολήσαντες παραπύλιον, κατὰ
 25 πᾶσαν ἄδειαν τῇ πόλει, ἔβαλλεν, ἔπαιε, τοὺς μὲν ἐτραυματίζε, τοὺς δὲ ἐνέκρου εἰς τέλεον «κακῶς, λέγων, ὁ Θεὸς ὧδε αὐτοὺς ἤγαγεν· εἰ οὕτως ὑμεῖς, λοιπὸν ἐγὼ τί ποιῶ ὧδε». Πίπτουσι γοῦν αὐτίκα τότε τῇ ρομφαίᾳ τοῦ μάρτυρος τῶν βαρβάρων ὅσον ἀπόλεκτον, οἱ δ' ἄλλοι ὑποχωροῦσι τῆς πόλεως, τραυματίαι οἱ πλεῖστοι, τοὺς πεσόντας θρηνοῦντες, τῇ ἑαυτῶν ἡττῇ ἐπιστυγνάζοντες. Τότε δὴ τότε οἱ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν καὶ οἱ νεκροὶ
 30 τῇ προθυμίᾳ ἀνίσταντο καὶ διώκουσι μὲν τοὺς βαρβάρους μέχρι τινός, λαμβάνουσι δὲ καὶ τὰ τούτοις σκευασθέντα τειχομάχα ξύλα μετὰ καὶ ἄλλης πλείστης τούτων ἀποσκευῆς ἀρμάτων καὶ ὅλων καὶ ἱκανῶν χορτασμάτων, Θεῷ καὶ τῷ μάρτυρι ὑμνοῦντες τὰ νικητήρια.
 35 27. Αὐτίς τὸ βάρβαρον ἅπαν εἰς ἓν συναθροίζεται· βουλευόνται καὶ ἔτι πολιορκίαν καὶ μάχας καὶ πολέμους ὠδίνουσι, τριζόντες τοὺς ὁδόντας, ἀπειλοῦντες, φόνιον πνέοντες. Καὶ ἄλλος μὲν ἄλλο τι ὥσπερ φιλοτιμούμενος τῶν ὅσα δῆτα πρὸς νίκην βλέπει, ἐξηύρισκέ τε καὶ ἐβουλευέτο, ἀλλ' ἀνίσταται
 φ. 94 ἀνὴρ τις τῶν πάντων μέσων μηχανικώτατος καὶ πρὸς | εὗρεσιν καινὴν ἐλε-
 40 πόλεων ὥς λίαν δαιμόνιον· οὗτος καθυπισχνεῖται μηχανήμα τι στῆσαι, δι' οὗ

τὴν πόλιν ραδίως πορθήσαιεν. Καὶ ὁ μὲν οὕτως· οἱ βάρβαροι δὲ διηπίστουν καὶ οὗτος αὐθις διεβεβαίουτο καὶ τὸ μηχανήμα διέγραφε κατὰ γῆν, ὅπως αὐτὸ σκευασθεῖη μεγέθους καὶ σχήματος. Τὸ δὲ μελετώμενον ἦν, πύργον στήσαι ἐκ ξύλων ἐπὶ τροχῶν ἐπὶ μετεώρου ὅτι λίαν ὑψούμενον, διώροφά τε καὶ τριώροφα ἐπὶ τούτῳ διεσκευάσθαι ἐπάλλξεις ἄνωθεν, καὶ πὶ τῷ πύργῳ 5 προπύργια ἔκκρεμῇ, σιδηρόδετα, τάξαι τε τοξότας, ἀκοντιστάς, σφενδονήτας ἐπὶ τῷ μηχανήματι καὶ τὴν μάχην τοῦ πολέμου θέσθαι τριπλὴν, ἀπὸ μὲν τῆς ἄνωθεν ὀροφῆς τοῦ πυργήματος σφενδονήτας στήσαι καὶ τοὺς ἀκοντιστάς, τοὺς δὲ τοξότας ταῖς κατωτέρω δυσὶν ὀροφαῖς. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοῖς βαρ- 10 βάροις μία πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ μηχανήματος σύμπνοια.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ μέγας πολιοῦχος ἡμῶν τοῖς βαρβάροις φαίνεται τα- χινώτατος καὶ τὸν τοῦ μηχανήματος ἀρχιτέκτονα ραπίζει κατὰ τῆς ὄψεως καὶ παραυτίκα ἔκφρων ὁ βάρβαρος τοὺς συμφελέτας φεύγων πολεμίους ὥσ- περ τινάς. Καὶ οἱ μὲν μετεκαλοῦντο τοῦτον καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἔργου κατα- 15 σκευὴν προετρέποντο, ὁ δὲ καὶ οὕτως ἀπεπήδα τούτων καὶ παρακεκομμένα ἐφθέγγετο καὶ ἦν ἐφ' ἱκανὸν ἀχίτων περιπλανώμενος ἐν τοῖς ὅρεσιν ἀγρίου δί- κην θηρὸς, φεύγων πάντας καὶ ἐγκρυπτόμενος, ὥς ἐντεῦθεν ἀπρακτῆσαι τοῖς βαρβάροις μηχανήμα ἐκεῖνο τὸ μελετώμενον. Ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ βάρβαροι κακῶς τῆς πόλεως ὑπεχώρησαν, στρατεύμασι κατακοπέντες μεθύστερον τοῖς Ρωμαῖ- 20 κοῖς στρατηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος καὶ ἡ πόλις τῆς δεινῆς ἐκείνης πολιορ- κίας ἐλώφησε, συγγινώσκεται καὶ ὁ ἔκφρων οὗτος μηχανουργὸς πρὸς τοῦ μάρτυρος καὶ τῶν οἰκείων αὐθις φρενῶν γεγονώς, εἴσεισι τῇ πόλει καὶ τὴν κατ' ὄψιν αὐτοῦ πληγὴν διηγεῖται τοῦ μάρτυρος, ὅπως νεανίας ὀφθεῖη τούτῳ ἀέριος, ὥς πλήξειε κατὰ σιαγόνος αὐτὸν καὶ ἔκφρονα θείη καὶ ὥς φανείη 25 πάλιν αὐτῷ πλανωμένῳ ἐν ὄρεσι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν προτρέψαιτο· καὶ τὸν Μέγαν ἰδὼν εἰκονογραφούμενον, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ραπίσαντα εἶναι ὑπανεγίνωσκε· καὶ σημειωθείς | τῷ θείῳ βαπτίσματι, πρόβατον ἐκ λύκου φ.94· τῆς τοῦ μάρτυρος μάνδρας καὶ οὗτος γεγένηται.

ΙΣΤ'. 28. Τοῖς δὲ τυφλώττουσιν, ἀλλὰ καὶ τούτους μὴ πρὸς ἴασιν ὁ Μέγας μέλλει Δημήτριος καὶ ὑπερτίθεται αὐτοῖς τὴν ἀνάβλεψιν· καὶ ποῦ 30 τοῦτο τῆς συμπαθεστάτης εὐμενείας τοῦ μάρτυρος καὶ δηλώσει τὰ ρηθησόμενα.

Ἀνὴρ τις πάλαι τῆς πόλεως ταύτης πρὸς τὴν Βυζαντίδα κατὰ τινὰ χρεῖαν ἀφορμηθεὶς, νόσῳ περιεπεπτώκει δεινῇ· ἐκ δὲ τῆς, καὶ ρεῦμα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτει δριμύ καὶ τοὺς σωματικούς φωστῆρας ἡμαύρωσε. Καὶ τῆς μὲν νόσου ἀπαλλαγείς, ῥᾶων ἦν, τῆς δὲ τυφλώσεως ἄθλιος τὸ 35 παράπαν καὶ ἀνενέργητος. Περιήει οὖν λίθους προσπταίων, πόδας τοῖς προσκρούσμασι τριβόμενος καὶ θεραπεία τούτῳ ἦν οὐδαμοῦ, εἰς νοῦν λαμ- βάνει τὸν Μέγαν Δημήτριον καὶ τὴν ἰατρείαν ἐζήτει καὶ ἀντιβολῶν οὐκ ἐπαύετο καὶ «εἶθε τῇ ἐμῇ πατρίδι Θεσσαλονίκῃ παρῇν καὶ τὸν Μέγαν εἶχον

- ἔκεισε προσλιπαρεῖν ἀθλητήν, ἐβόα, καὶ τῆς ἀφέσεως ἂν οὐκ ἀπέτυχον». Ἀλλὰ φθάνει κακεῖ ὁ ζητούμενος αὐτῷ ἱατρὸς καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης ταχύνει τὸ τῆς οἰκείας μόνδρας ἐπισκέψασθαι πρόβατον καὶ ὁ καλὸς τῆς Θεσσαλονίκης οἰκοδεσπότης τὴν ἀπολωλυτὴν ἀνευρέσθαι τρέχει δραχμὴν,
- 5 καὶ «ἵνα τί, φησιν, ὀλιγόπιστος, ὦ ἄνθρωπε εἰ καὶ μόνον ἐν τῇ πατρίδι οἶμι με φθάνεις καλούμενον; ἀλλὰ μὴ καὶ πόρρω καὶ πανταχοῦ; ἀνάστα καὶ τῷ εὐκτηρίῳ οἴκῳ γενόμενος τῆς Πανάγνου καὶ Θεομήτορος, Οἰκονομείον τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, ἔνδον εὐρήσεις με καὶ ὀφθήσομαί σοι καὶ ἔση παραχρῆμα βλέπων τὸ φῶς». Ἐξυπνος ὁ ἄνθρωπος παραντίκα γενόμενος,
- 10 ἀνίσταται, τρέγει, τὸν θεῖον οἶκον ἐκείνον τῆς Πανάγνου ἀνερευνᾷ, εὐρίσκει, εἴσεισι τῷ ναῷ, ἐρωτᾷ ποῦ ὁ Μέγας Δημήτριος· ἀκούει, ἰδοὺ εἰκὼν ἡ θεία τοῦ Μάρτυρος (ἦν δὲ ἐκ ψηφίδων συγκειμένη φιλοτέχνως εὐ μάλα καὶ ἄριστα), πίπτει τῆς εἰκόνης ἔμπροσθεν ὁ τυφλὸς δάκρυσιν ὅτι πλείστοις περιρροούμενος, «οὐ παύσομαι προκυλινδεῖσθαι τῶν σῶν ἁγίων ἰχνῶν, ἕως
- 15 οὔτου ὁ Μέγας καὶ μάρτυς ἱατρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς θεραπεύσεις μοι, ὥς ἴδω σου τὴν θείαν μορφὴν καὶ εὐπρέπειαν».

- Νῦν ἤδη παρὴν καὶ ἰδοὺ τῷ πάσχοντι ὁ Μάρτυς καὶ ἱατρὸς καὶ τοῖς δακτύλοις τοὺς νενοσηκότας ἤψατο ὀφθαλμοὺς καὶ ἡρέμα πως διανοίγει καὶ λήμην ἐκεῖθεν, ὥς ἐδόκει, περιαιρεῖ· εἶθ' οὕτω πιέζει σφοδρότερον, ὥς ὀδυ-
- φ. 95 νηθῆναι καὶ ἀφυπνισθῆναι τὸν | πάσχοντα καὶ ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ Μάρτυρος: «οὐδὲ νῦν εἰσέτι ὀρᾷς με; οὐχ ὀρᾷς με τὸν ἱατρόν; οὐχ ὀρᾷς τὸν θεραπευτήν;» Ὁ δὲ καὶ ἀνεπήδησε τάχιον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάρας τῇ εἰκόνι τοῦ μάρτυρος «ὀρῶ σε, ἔφη, τὸν μέγαν μοι ἱατρόν· ὀρῶ σε τὸν μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ· ὀρῶ τὴν σεβαστὴν καὶ θείαν καὶ γλυκεῖαν εἰκόνα σου
- 25 καὶ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν προσάγω σοι, ὅτι ἔστησάς μοι ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας καὶ τὰ διαβήματά μου κατεύθυνας· ὅτι ἐρρύσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος».

- ΙΖ'. 29.** Ἄνθρωπος ἕτερος, πόλεως τῆς Ἀδριανοῦ ἐξορμώμενος καὶ οὗτος, πυροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσδραμεῖν ἐπὶ θεραπείᾳ τῷ Μεγάλῳ διανενόηται. Καὶ δὴ ὁ μὲν πρὸς ὁδοιπορίαν ἦν εὐτρεπής, οἷς δὲ οἰκείως πρὸς γένος ἦν ὁ ἄνθρωπος τὴν ὁδοιπορίαν ὥς μακράν, ὥς δυσχερῇ καὶ ταῦτα πεζῷ καὶ τυφλώττοντι ἀπηγόρευον· ὁ δέ, «ἀλλ' εἰ καὶ εἰς δύο ὅλους ἔφη ἐνιαντοὺς παραταθῇ τὰ τῆς ὁδοιπορίας μοι, οὐ παύσομαι ἕως εὐρήσω μοι τὸν ζητούμενον ἱατρόν, τὸν Μέγαν Δημήτριον». Ἀπτεται τῆς ὁδοῦ, διανύει δρόμον εἰς ὅλας ἡμέρας δύο, τυφλῷ ποδὶ ἀθλίως περιπλανώμενος, βιαζόμενος, προσκρούων τοῖς λίθοις, πυκνὰ διολισθαίνων καὶ πολὺν ὅτι φέρων τὸν κάματον. Βλέπει τοῦτον ὁ Μέγας μακρόθεν, κάμπτεται τῇ συμφορᾷ τοῦ ἀνδρός, ὁ συμπαθὴς τὰ πάντα Δημήτριος, τῆς πίστεως ἀποδέχεται καὶ καθ' ὁδὸν ἔφιππος συνοδεύει τῷ πεπυρωμένῳ τούτῳ ἀνδρὶ, ἐρωτᾷ καὶ μὴ ἀγνοῶν ὅπη
- 30
- 35

πορεύεται οὕτω μόνος, οὕτω σκοτεινὸς καὶ πλήρης πάσης ἐλλεινότητος, ἀκούει: « πρὸς τὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου θεῖον τάφον, ὡς ἀναβλέψειεν ». « Ἀλλὰ πολὺς σοι, φησὶν, ὁ δρόμος τῆς προκειμένης ὁδοιπορίας καὶ δυσχερὲς ». Αὐθις τὸ καὶ πρῶην ρηθὲν « ἄλλ' εἰ καὶ εἰς δύο ὅλους ἐνιαυτούς, φησὶν, οὕτω τάλαιπωρήσαιμι, οὐ σήσομαι, μέχρις ὅτου ἐκεῖσε γένωμαι ». « Ἀλλ' ἄγε δῆ, φησιν, ὁ Μέγας καὶ μικρόν σε τῷ ἵππῳ τῷδε διαναπαύσομαι ». Λαμβάνει τοῦτον ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ αὐθημερὸν μέσον τοῦ θείου τεμένους τούτου ἐντίθῃσι τὸν τυφλόν. Ὁ δὲ μὴ γνοὺς τὸ θαυμάσιον καὶ ὀπη παρῇ, τοῖς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Μεγάλου εἰσιοῦσι καὶ ἐξιοῦσι δήμοις πολλοῖς συνωθούμενος (ἦν γὰρ ἡμέρα τότε καθ' ἣν πανηγυρίζομεν τῷ μάρτυρι τὸ μαρτύριον), ἐδόκει ὡς ἑξαπατηθεῖν πρὸς τοῦ συνοδοιπορήσαντος | τούτῳ ἱππότῃ, φ.95' καὶ αὐθις ἀναπερρίφθαι τῇ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀγορᾷ καὶ τὰ περὶ τούτου ἔβόα, μεμφόμενος οἶον τὸν ἀπατήσαντα καὶ τὴν αἰτίαν ἡρώτα τῆς τοσαύτης τοῦ λαοῦ συνδρομῆς. Καὶ τινες κατήκοοι τούτου γενόμενοι, φασὶν· « ἄνθρωπε, μέμνης; τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ ναῷ τοῦ Μεγάλου Δημητρίου ἐστὼς, Ἀδριανούπολιν φαντάξῃ καὶ ἱππότην πλανήσαντα »; Καὶ δὴ ἐκκληκτος ἦν ὥραις ἕφ' ἱκαναῖς καὶ σιγῶν· εἴθ' οὕτως εἰς ἑαυτὸν ὥσπερ γινόμενος, ἐδημοσίευσεν τὸ τεράστιον καὶ μετὰ δακρύων ἅμα καὶ χαρμονῆς τὴν θεραπείαν ἐζητεῖ· ἥδη γὰρ ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ προλαβόντος εἶχε τὴν τῶν ὀμμάτων ἀνάβλεψιν. Φαίνεται γοῦν κατ' ὄναρ ὁ μάρτυς αὐτῷ νυκτός, καὶ φησι « μὴ μόνον χερσὶν ἐπαφώμενος τὸν ἐμὸν τόνδε ναὸν καταμάνθανε, ἀλλὰ βλέπε τοῦτον καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ». Καὶ αὐτίκα ἀναπετάσας τὰ βλέφαρα, ὁρᾷ πᾶσαν τοῦ ναοῦ τὴν θέσιν τε καὶ εὐπρέπειαν, Θεὸν μεγαλύνων καὶ τὸν μάρτυρα τούτου Δημήτριον.

ΙΗ'. 30. Ἀκούσωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ ἄλλην θαυματουργίαν μαρτυρικὴν, ὡς ἐπὶ μᾶλλον ὁ δοξάσας τὸν μάρτυρα θεὸς μεγαλύνοιτο. 25

Τίς οὐκ οἶδε τὴν αὐτοῦ που πρὸς ἕω τῆς πόλεως διειδεδεσάτην καὶ ποτιμοτάτην πηγὴν ὕδατος, ὡς μὲν γλυκεροῦ, ὡς δὲ πρὸς μέτρον ψυχροῦ, πέτρας δὲ τοῦτο ἐξαναβλύζει διερωρωγνίας οὕτως ἐκ φύσεως καὶ ὁ ἐκεῖσε χῶρος πεδιάσιν ἐξομαλίζεται καὶ αὖραις λεπταῖς τυγχάνει περιπνεόμενος, ὧν ἐντεῦθεν ταῖς τοῦ τόπου χάρισι φυσικαῖς καὶ ναὸν ἐκεῖσε δομηθῆναι τῷ μάρτυρι, πρὸς τινος ἀνδρὸς φιλοκάλου καὶ φιλομάρτυρος καὶ οἰκητήριον γενέσθαι φιλαρέτων καὶ θείων ἀνδρῶν. Τῷ τόπῳ γοῦν καὶ θαυμάτων πηγὴ ἀνέβλυσε πρὸς τοῦ μάρτυρος καὶ τοίνυν ἀνὴρ τις ὑπηρέτης λειτουργημάτων βασιλικῶν δεξιώτατος καὶ πρὸς κοσμιότητα ἥθους ἀκεραιότατος τῇ Θεσσαλονικέων παρὰ γενόμενος, νόσφ' περιεπετώκει δεινῇ· παρεῖτο γὰρ ὅλος, συντόμως εἰπεῖν, καὶ τὴν ὀλομέλειαν παραλέλυτο· καὶ πᾶσαν μὲν ἁρμονίαν διερρῦν καὶ λέλυτο, σάρκες δὲ ὡσεὶ κηρὸς συνετάκησαν καὶ ὀδύναι δριμεῖται τούτῳ περιεχόμενον, ὅσον οὐπω τὴν τελευτὴν τούτῳ προμαντευόμεναι. Ἀλλὰ φαίνεται ὄναρ αὐτῷ 35

φ. 96 Δημήτριος, ὁ ἄμισθος ἱατρός, καὶ « ἄπιθι, φησὶν, πρὸς τὸν ἕξω | τῆς πόλεως
εὐκτήριον οἶκόν μου, Πηγὴ τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, καὶ τοῦ ἐκεῖσε λαβόμενος
ὔδατος, νίψαι σου τὸ πρόσωπον, χεῖρας καὶ πόδας καὶ πᾶσαν ἀπόλουσαι ὁλο-
μέλειαν καὶ τύχης παρὰ τῆς ἰάσεως. Ἐγὼ εἰμι ὁ λαλὼν σοι Δημήτριος ὁ
5 φύλαξ ταύτης τῆς πόλεως ».

Ἀγεται οὖν ὁ παραλελυμένος οὗτος ἀνὴρ ἐπὶ τῇ Πηγῇ, ὕδωρ ἄλλο
τοῦτο τοῦ Σηλωάμ, κατὰ τὴν Γραφὴν εἰπεῖν, τὸ ἡσυχῇ πορευόμενος καὶ ὅλον
ἑαυτὸν τῷ ἐκείθεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ μάρτυρος περιρραντισάμενος ὕδατι, τὴν
νόσον ἀποτετίνακτο καὶ ἀνέγρετο κούφως καὶ κινούμενος, τὸ θαυμάσιον ἐμε-
10 γάλυνε καὶ ἐκήρυττεν, ὥς ἕκτοτε τῇ τῶν ἀρμονιῶν τοῦ ἀνδρὸς θεραπείᾳ καὶ
ὑγιείᾳ μεταπεσεῖν καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἀντὶ Δημητρίου, ἰδιωτικῶς καλεῖσθαι
ἀρμουγένην τὸν μάρτυρα.

ΙΗ β'. 31. Ἀγει καὶ πρὸς Καππαδόκας ἡμᾶς ὁ θαυμαστός καὶ Μέγας
Δημήτριος ταῖς ἐκεῖ θαυματουργίαις αὐτοῦ.

15 Περίπου τῇ Ἐπαρχίᾳ Καππαδοκῶν χωρίον τὸ ὄνομα Δρακοντίαν, α,
ἐν τούτῳ γηπόνος ἀνὴρ περὶ τὸ ἑαυτοῦ διαπεπόνητο γήδιον καὶ λίθων ἦν
ἐκεῖθεν σωρὸν ἐκφωρούμενος, ὥς πρὸς τὸ εὐχρηστον τὸν τόπον μετασκευά-
σαιτο καὶ εἰς ἄλωνα μεταμείψαιτο. Ἐπεὶ γοῦν οὕτως ὁ γηπόνος ἦν πονῶν
20 περὶ τὴν τοῦ τόπου ἐκλίθωσιν, θεμέλιοι δὲ ὑπῆρχον οἱ ἐξορυττόμενοι τάνδρῳ
παλαιοὶ πρὸ ἱκανοῦ τῶν χρόνων κρυπτόμενοι ὑπὸ γῆν, νεανίας τῷ γηπόνῳ
ἐφίσταται ἔφιππος, στρατιωτικῶς ἐσταλμένος, τὴν ὥραν θαυμαστός, καί, « ὦ
οὗτος, φησί, τὸν οἶκόν μου, ἵνα τί οὕτως μετασκευάζεις εἰς ἄλωνα; οἶσθα ὥς
οὐ χαιρήσεις τῷ πράγματι, εἰμὶ δὲ ὁ λαλὼν σοι, ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης Δημή-
τριος, ὁ καὶ ἐνταῦθα τιμώμενος » ἦν γὰρ κακεῖ ὁ μάρτυς πολλοῦ τιμώμενος
25 καὶ μεγαλυνόμενος. Ἀκούει ὁ γηπόνος, ἐκπλήττεται, ἀφωνία συνίσχεται ἐμ-
βρόντητος ὥσπερ γενόμενος· ὁρῶσιν αὐτὸν οἱ προσήκοντες, τὴν αἰτίαν πυν-
θάνονται, ἀκούουσι τὰ τῆς ὀψευς καί, ἡ τάχους εἶχον, τὸν τόπον ἐπὶ πλεόν
ἀνακαθαίρουσι καὶ θεμέλοις ἐντυγχάνουσι παλαιοῖς, κἀντεῦθεν τεκμηριοῦν-
ται πλεόν, ὥς ναὸν ἐκεῖ ποτε τῷ μάρτυρι ᾠκοδόμητο· καὶ πάλιν αὐτοῖς ἀνί-
30 σταται ἰάχιον, εὐπρεπὴς καὶ θαυμάσιος, σταυρός τε εἰς τὸ μάρτυρος ὄνομα
πήγνυται τῷ σηκῷ, τὸ μὲν φαινόμενον ὁ τροπαιοφόρος σταυρός, ὁ μάρτυς
φ. 96 δὲ τὸ νοούμενον, ὥς πλουτοῖεν οἱ οὕτω σεβόμενοι, διπλὴν | ἐντεῦθεν τὴν
βοήθειαν τῆς δυνάμεως, ὅση τε ἀπὸ τοῦ ζωηφόρου σταυροῦ, ὅση τε ἀπὸ τοῦ
μάρτυρος, ἐπεὶ καὶ ὁ μάρτυς τῇ τοῦ σταυροῦ ἰσχύϊ τὴν πλάνην ἐνίκησε καὶ
35 ὁ σταυρὸς τῇ τοῦ μάρτυρος ἀθλήσει ἐπὶ μᾶλλον ἀνύψωται· εἰ δὲ καὶ τῇ ἀθλή-
σει ὁ Μέγας τῷ Χριστῷ συνεσταύρωται, ἵνα τί μὴ καὶ τὴν εἰκόνα εἴη συνα-
νακεκραμένος, τύπῳ τῷ τοῦ σταυροῦ; Πήγνυται οὖν σταυρὸς ὁ μαρτυρικὸς
τῷ ναῷ ἢ ταῦτόν εἰπεῖν ἐναλλάξ, μάρτυς ὁ σταυρικὸς καὶ πηγὴ θαυμάτων
ἐκεῖσε δεικνύται, καθ' ἑκάστην ἀενναΐζουσα τὰ τεράστια.

ΙΘ'. 32. Βούλεται διηγῆσασθαι ὁ λόγος καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Μεγάλου πρὸς τὴν οἰκείαν πόλιν πολλῆς οἰκειότητος καὶ συμπαθείας τεκμήριον ἀξιόκουστον.

Παραδίδεται πάλαι πόλις αὐτῇ τοῦ μάρτυρος δι' ἁμαρτίας ὑπερβολὴν τοῖς τῆς Ἁγᾶς ἐκγόνοις, (ὧς κριμάτων ἀνεξιχνιάστων Θεοῦ!) καὶ τοῖς ἀγρίοις 5
θηρσὶν ἢ μάνδρα Χριστοῦ παρανάλωμα γίνεται, ἐν τῷ ἀποσκιρτῆσαι τῆς γλῆσ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν. Τότε δὴ, τότε ἐξ Ἰταλίας ἀφορηθέντες ἄνδρες θεοσεβεῖς εἰς ἱστορίαν ὁμοῦ καὶ προσκύνησιν ἐξ εὐσεβείας ὅτι πολλῆς τὰ καθ' 10
ἐκάστην πόλιν καὶ χώραν τὰ ἱερὰ καὶ τίμια περιήρχοντο, φθάνουσιν ὄρους τοὺς θετταλικοὺς τὴν ὁδοιπορίαν ἀνίοντες· βλέπουσιν ἐρχόμενοι τὴν ὁδὸν 10
αὐτοῖς ἐκεῖθεν φανέντα καὶ συνοδοιπορήσαντα πρὸς βραχὺ ἄνδρα πρεσβύτερον, γηραιὸν τὴν τρίχα, τὸ σχῆμα, τὴν ὄψιν, τὴν ἀναβολὴν σεμνοπρεπῆ τε καὶ κόσμιον. Ὁρῶσι δὴτα καὶ τῶν ἔμπροσθεν, ἐπεὶ πρὸς Θεσσαλονίκην ἔβλεπε τὰ 15
τῆς ὁδοιπορίας αὐτοῖς, νέον στρατιώτην, ἔφιππον, τὸ εἶδος ὥραϊον καὶ εὐπρεπέστατον, κατηφιῶντα μάλα καὶ σκυθρωπάζοντα καὶ πολλὴν ὅτι τὴν στυ- 15
γνότητα φέροντα τῷ προσώπῳ καὶ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἄνδρα καὶ πολὺν στυ-
γναζούσῃ καὶ δακρυόεσση φωνῇ προσαγορεύει, ὀνομάσας Ἀχίλλιον. Ὁ δὲ πρεσβύτερος καὶ οὗτος ἀμοιβαδὸν ἀνησπάσατο, Δημήτριον τοῦτον καλέσας καὶ 20
ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὸς ἀνθρώπῳ τῆς ἀθυμίας τὸ αἶτιον καὶ τῆς 20
τοσαύτης στυγνότητος· καὶ ὁ μάρτυς «ἐάλω μοι ἢ πόλις, ἔφη, τοῖς ἐκ τῆς 20
Ἁγᾶς ἐάλω παραδοθεῖσα πρὸς Θεοῦ εἰς ἀφανισμόν· βεβήλωται μοι νῦν ὁ 20
ναὸς αἱμάτων ρεῖθροις τῶν πολιτῶν· κατεπατήθη τὰ ἱερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ 20
πῦρ τὰ ὥραϊα τῆς πόλεώς μοι κατέφαγεν· οὐ γὰρ εὗρηται μέχρι τῶν δέκα 20
ἄνθρωποι ἀγαθοί, τὸ | Ἀβραμιαῖον αἶτημα ἢ ἱκέτευμα πρὸς Θεόν». Συσκυ- φ. 97
θρωπάζει καὶ ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος πρεσβύτερος ἀκούσας καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ κρίματα, 25
φησὶν, ὥς ἀνεξιχνίαστα. Γίνονται τοίνυν ἀφανεῖς πάραυτα καὶ οἱ ὁδοιπο-
ροῦντες ἐκεῖνοι Ἱταλοί, ἐπεὶ περ εἰς τούτων γραικίζειν ἢ ἑλληνίζειν ἠπίστατο, 25
πυνθάνονται τοῦτον, τίνες οἱ φανέντες ἄνδρες καὶ μικρὸν αὐτοῖς συνοδοιπο-
ρήσαντες καὶ τί βούλῃται τὰ τῶν λόγων αὐτοῖς. Ὁ δὲ διηγεῖται τούτοις τὰ 30
ἀκουτισθέντα αὐτῷ καὶ λύπη καὶ δειλίᾳ γίνονται κάτοχοι, τὸ μὲν τῇ τῆς 30
περιαδομένης ταυτησὶ πόλεως εἰς τέλος διαφθορᾷ, τὸ δὲ μήποτε περιπέσειαν 30
ταῖς τῶν βαρβάρων χερσίν. Ἀκούουσι μετὰ βραχὺ καὶ πρὸς τινων ἐντυχόν-
των αὐτοῖς τὰ τῆς συμφορᾶς καὶ τὴν ὁδὸν παρεγκλίνουσι, χάριν ὁμολογούν-
τες τῷ μάρτυρι, οἷς εὐδόκησε δι' ὀπτασίας ἡμερινῆς τῶν βαρβάρων χειρῶν 35
τούτοις ἀπολυτρώσασθαι. Γίνονται πρὸς τὴν Βασιλεύουσαν, κακεῖ διηγοῦν- 35
ται τραυολογούντες παρρησίᾳ, ἃ καὶ εἶδον καὶ ἠκηκόεισαν.

Εἶπεν ἄλλ' ἄγε μοι λόγε τρέχε πρὸς ὁδὸν ἑτέραν θαυμασίου τεραστίου τοῦ μάρτυρος καὶ περιχλαινισθήσῃ χιτῶνα οἷον βασιλικόν, τὸ τερατοῦργημα διηγούμενοι.

Κ'. 33. Μανουήλ ἐκεῖνος ὁ μέγας ἐν ἀριστείαις, ὁ δὲ ἄναξ Ρωμαῖος ἦν, ἄβρὸς μὲν καὶ πολὺς τὰ ἐς λόγους καὶ τὰ ἐς φρόνησιν ὑψηλὸς καὶ τὰ εἰς ὄγκον δὲ αὐτοκρατορίας ἄβρότατος καὶ τὰ εἰς φαιδρότητα κατὰ Σολομῶντα φιλόκαλος ὁμοῦ καὶ φιλόκοσμος· οὗτος καὶ δι' ἐσθημάτων πολυειδῶν ὁμοῦ
 5 καὶ πολυτελῶν τὸν ὄγκον τῆς βασιλείας ἐθέλειν ἐπαίρειν καὶ καταλαμπρύνειν τῶν ὁρῶντων εἰς ἔκπληξιν, κελεύει ἄλουργίδα οἱ ἐξυφανθῆναι βασιλικήν, ὡς ταύτην φαιδραῖς τῶν ἑορτῶν ἡμέραις καὶ ὅποτε πρέσβεισι τοῖς ἐκ τῶν ἐθνῶν χρηματίζει περιαμπίσχοιτο· ἡ δὲ ἦν ἔργον τέχνης ποικιλικῆς, ἀξιοθέατόν τε καὶ ἀξιάγαστον, πᾶσαν ὄψιν τῷ λαμπρῷ τῆς θέας ἐπισυρόμενον. Καταστίζει
 10 τὴν ἄλουργίδα ὁ βασιλεὺς μαρμάρους πολυτίμοις καὶ λίθους ἐπιτάττει ἀνθρακας πανταχοῦ, αὐτοφυῆ καὶ αὐτόκαυστα εἶπεν ἂν τις πυρσά· οὐράνιος ἀντικρυς ὁθόνῃ ἡ ἄλουργίς, ἴσα καὶ ἄστρασιν ἀκτινοβολοῦσα, λίθους τοῖς ἀνφ.97^ο θραξί! σπινθῆρας ἀφλύγους πάντοθεν ἐκσπινθηρακίζουσα. Καὶ ἦν χρῆμα τοῦτο τῷ βασιλεῖ κατεξαίρετον, κειμηλιούμενον τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς καὶ θαλαμευόμενον. Ἄλλ' ἐπέπερ ἡ λαμπρά ἡμέρα φθάσοι τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἀναστάσεως, ἐξάγουσιν ἐκ τῶν ἀδύτων τὴν κατάλιθον ἐκείνην πορφυρίδα καὶ καταμάργαρον τὸ προσεπέραν οἱ φύλακες πρὸς θαλάμους τοὺς ἔξωθεν, ὡς ἐξ ἐτοίμου ταύτην ἔχειν, ἐφ' ᾧ τὴν αὖριον περικοσμηθῆναι τὸν βασιλέα. Ἀλλά, θαυμάσιά σου τὰ τεράστια καὶ ἀστεῖα Δημήτριε
 20 Μέγιστε! νύκτωρ ταύτην λωποδυνεῖς ἐκ θησαυρῶν τῶν βασιλικῶν καὶ τῇ θείᾳ σου λάρνακι περιτίθης, ἐξαπλώσας ἀπὸ κεφαλῆς καὶ μέχρι ποδῶν.

Τί τοῦντεῦθεν; τάραχος μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις ἱκανὸς τοῖς ἱματοφύλαξιν ἢ θησαυροφύλαξιν· ὁ δὲ νεωκόρος ἐνταῦθα τὸ μαρτυρικὸν πρὸς ὄρθρον ὑπανοίξας ἀνάκτορον, ὡς μόνον εἰσῆει, ἔκκλητος ἦν θεασάμενος τὴν βασιλικὴν ἐκείνην πορφυρίδα ἐφηπλωμένην λάρνακος τῆς μαρτυρικῆς καὶ δρομαῖος ἐξήει καὶ ὅλος περίτρομος ἦν, ἐκ τε τῆς ἐκπηδώσης αἴγλης τῶν ἀνθράκων λίθων μικροῦ ἐκτυφλούμενος, ἐκ τε τοῦ παρ' ἐλπίδα φανέντος ἱκανῶς ἐκθαμβούμενος. Εἴσεισι καὶ αὐθις· βλέπει καὶ πάλιν τὸν λαμπρὸν ἐκεῖνον χιτῶνα βασιλικόν, ἐκθαμβεῖται, δημοσιεύει τὸ πρᾶγμα, συντρέχει ὅσον
 25 δερούσιον. Ὁρῶσι τὴν κατάλιθον ἄλουργίδα καὶ περιμάργαρον· γνωσιμαχοῦσι, κατανοοῦσι τὸ χρῆμα εἶναι βασιλικόν· δηλοῦσι τὸ τερατούργημα παρ' αὐτὰ διὰ ταχινῶν ἀγγελιαφόρων τῷ βασιλεῖ· ἀκούει ὁ Αὐτοκράτωρ, πολυπραγμονεῖ τὴν ἡμέραν, ὅτε ἡ ἄλουργίς τῇ τοῦ μάρτυρος ἐπικειμένη εἴρηται λάρνακι· εὐρίσκει ταύτην εἶναι, ἐν ᾗ τῶν βασιλικῶν ἐξαποσεσίληται θησαυρῶν, ἀρκοῦντως θαυμάζει, μεγαλύνει τὸν μάρτυρα, ἐκπλήττεται τὸ τεράστιον, ἐπὶ μέγα κροτεῖται τῇ βασιλευούσῃ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ θαύματος· καὶ ὁ βασιλεύς, «ἔοικέ, φησιν, ὁ μάρτυς ἐξελέγχων ἡμᾶς τῆς ἐς τόδε μέχρις ἀμελείας, φαίνειν δὲ καὶ ἀγνωμοσύνης, ἐπέπερ αὐτὸς μὲν πολλὰς πολλὰς μάχαις ταῖς κατ' ἐχθρῶν ὑπερεμάχησε καὶ τοὺς ἐναντίους κατέστρεψεν, ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἐς
 30 40 ἅπαξ τὸν νικητήν, οὐδὲ μικροῖς γοῦν τισιν ἐδεξιωσάμεθα τοῖς ὁποιοισοῦν

ἀναθήμασιν, ὥς ἐντεῦθεν ἀναγκασθῆναι τὸν | ἀθλητὴν καὶ ἡμῶν τὴν ἀλουρ- φ. 98
γίδα τοῦ χρέους ἐνεχυράσασθαι ἀμελησάντων πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὀφλή-
ματος. Ἀλλὰ πολλή σοι χάρις, θεῖε Δημήτριε, μεγάλη σοι δόξα, μεγάλα σου
τὰ θαυμάσια, ἡμῶν προπολεμοῦντος, ἐπικουροῦντος, ἐλέγχοντος». Οὕτως ὁ
βασιλεὺς· καὶ παραντίκα γραφαὶ ἐρυθρόγραφοι, χρυσοσήμενοι τῷ Μεγάλῳ 5
ἀφιφεροῦνται, χώραν τὴν Μελιδόνιον καὶ πλέθρα γῆς περὶ αὐτὴν ἱκανὰ καὶ
πρεσβεῖα ἔξαιτουμένη τὴν συγγνώμην τὸν μάρτυρα καὶ τοῦ ἀγνοήματος τὴν
συγχώρησιν.

Ἀλλὰ γὰρ τῶν παλαιτέρων ἀφέμενοι θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, (τίς γὰρ
ἂν καὶ ἐξαριθμῇται ταῦτα καὶ διηγῆσαιο;) τοῖς προσφάτοις καὶ νεωτέροις καὶ 10
ὧν πολλοὶ καὶ θεαταὶ καὶ μάρτυρες εἰσέτι τῷ βίῳ περιείσιν, ἐνδιατρίψω-
μεν, εἰ δοκεῖ.

ΚΑ'. 34. Μαστίζει Θεὸς πολλάκις λαὸν τὸν αὐτοῦ καὶ πλαγίῳ βλέπει
κατὰ τοὺς ὀργιζομένους τῷ ὄμματι, πλαγιάζοντας τῆς εὐθείας τῶν αὐτοῦ
ἐντολῶν καὶ ταπεινοῖ καὶ παραδίδωσι τοῖς ἐχθροῖς· καὶ ψευδὴς μὲν ἵππος 15
εἰς σωτηρίαν ὀργιζομένου Θεοῦ, πόλεις δὲ καὶ φρούρια ὀχυρὰ καὶ πλῆθος
λαοῦ καὶ χρημάτων ὠφέλησεν οὐδαμοῦ, ὥς ἐκτριβῆναι τὴν κακίαν καὶ πεσεῖν
τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ πᾶν δόξασμα καὶ πᾶσαν εὐπρέπειαν.

Γίνεται τῇ Ρωμαίων πληγῇ κραταιὰ ἐν τῷ παροργίσει τὸν Θεὸν καὶ
ἀθετῆσαι καὶ παριδεῖν τὰ αὐτοῦ δικαιώματα καὶ ράβδον ἀφίησι καθ' ἡμῶν 20
τὴν λατινικήν. Καὶ πρῶτα μὲν ἀλίσκεται, (ὧ Θεοῦ κριμάτων!) πόλεις ἡ Βι-
σιλὶς, ὑψηλὴ καὶ κραταιὰ καὶ μετέωρος καὶ ὁ κρατῶν φυγὰς, ἀλήτης, τόπον
ἐκ τόπου περιπλανώμενος· καὶ χρημάτων μὲν θησαυροὶ τοῖς ἐχθροῖς στρα-
τεύματα δὲ τὰ ρωμαϊκὰ ἐσκυλμένα καὶ διεσκορπισμένα καὶ ἀνυπόστατα καὶ
ἀπλῶς εἰπεῖν, πρὸς φθορὰν ἐνόσει Ρωμαίοις τὰ πράγματα· καὶ δὴ τῆς ψυχῆς 25
τῆς Ρωμαίδος, ὥς οὕτως εἰπεῖν, ἀπεσβηκυίας οὕτως ἐλφεινῶς, ἅπαν τὸ σῶμα
χωρῶν ὁμοῦ νενέκρωται καὶ τῶν πόλεων καὶ τῆς δεσποίνης αἰχμαλώτου γε-
γονυίας καὶ αἱ θεραπαινίδες τῇ τυραννίδι συναπηνέχθησαν. Τότε δὴ τότε
καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς, αἱ κατὰ μέρος ἐθναρχαὶ τοῦ βασιλικωτάτου Λέον-
τος, ἀνακτὸς φημι τῆς Ρωμαίδος, ἐξασθενήσαντος, τῶν οἰκείων φωλεῶν ξερο- 30
πύσαντα | καθυλάκτου τῆς Ρωμαίδος, κατέτρεχον, ἐλύπουν, ἐπέριθουν, κατέ- φ. 98
δακνον, οὐ Γεβὰλ καὶ Ἀμὼν καθάπερ πάλαι κατὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ
πανσπερμία ἐθνους παντός, ὅτε καὶ τῶν Βουλγάρων ὁ τότε κρατῶν Ἰωάν-
νης, Ἰωαννίτσην δὲ μᾶλλον ἢ φήμη ἔως ἄρτι τοῦτον κατονομάζει. Οὗτος
κατὰ πᾶσαν τοῦ κωλύοντος ἐρημίαν ἐκστρατεύει κατὰ Ρωμαίων καὶ πᾶσαν 35
τὴν Μακεδόνων διαδραμῶν, χώρας ἀφανίζει, φρούρια πάντα πορθεῖ καὶ
ἐδαφίζει ἐξ αὐτῶν κορηπιδων εἰς γῆν· προνομεύει, λεηλατεῖ, μετοικίζει τὸ
πλῆθος ἅπαν καὶ παροχθίους ποταμῷ τῷ Ἰστρῷ ποιεῖ καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶ-
σαν ὁσσην· ἐπέδραμεν ἐρημοί. Ὁρμᾷ καὶ πρὸς τὴν τῶν Θεσσαλονικέων πόλιν

- ἀκρατῆτι φορᾷ, στρατὸν ὑπὲρ τὴν ψάμαθον ἐπαγόμενος ἐκ Βουλγάρων, ἐκ δρομάδων νομάδων, Σκυθῶν, ἐκ Χαζάρων, ἐκ Ρωμαίων, ἐξ Ἀλβανῶν ἐκ τῶν Ρῶς, πανσπερμίαν παντὸς ἐκ γένους, ὅποσα βόσκει κλίμα τὸ ὑπερβόρειον, Ὑδραν ἂν τις εἶπε μυριοκάρηνον ἢ Τυφῶνα ἑκατογκέφαλον ἢ ἑκατόγχειρας Γίγαντας ἢ Τιτάνας ἄλλους θρασεῖς αἰχμηταὶ ἦσαν ἐκεῖ, τοξόται, κορυνηφόροι, ἀσπιδιῶται, σφενδονῆται, ἀκοντισταὶ καὶ ἅπαν ἄλλο πολεμικῆς παρατάξεως εὖρημα. Προτρέχει τούτου ὁ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ἀρχιστράτηγος Μανασιτᾶς. Στρατηγικώτατος δ' οὗτος ἦν τὰ πολεμικά, στρατὸν μυριάριθμον συντασσόμενος, διαναπαύει τοῦτον ταῖς παρὰ τὸν ποταμὸν Γαλικὸν καταχόρταις πεδιάσιν ἐπὶ βραχύ. Μετὰ δὲ κἀκείνοι ὁ τῶν Βουλγάρων Ἄναξ πῆγνυσι τὴν σκηνήν, μεθ' ὅσης τῆς τῶν στρατευμάτων δυνάμεως, εἰς τὰ Λαγκαδά. Τόπος οὗτος, οὐ μακρὰν ἀπέχων τῆς πόλεως, ἱκανὸς μυρίαν ἵππον διαναπαῦσαι, ὕδασι τε καὶ χόρτῳ πολυπληθεῖ. Καὶ οὕτως ὁμοῦ εἰς ἓν συντρέχει τὰ στρατεύματα, Γαλλικόθεν, Λανκαδόθεν καὶ τὴν μεγάλο-
- 15 πολιν ταύτην Θεσσαλονίκην στέφει στέφανον ἀναγκῶν, οὐ καυχήσεως. Πεπύκνωνται περὶ πᾶσαν τῶν στρατευμάτων αἱ φάλαγγες καὶ φάραγγες μὲν φ. 99 ἐπληροῦντο αἱ περὶ κύκλῳ. βουνοὶ δὲ πάντες | ἐξωμαλίζοντο· καὶ γῇ μὲν κάτω ταῖς ὀπλαῖς τῶν ἵππων ἐσείετο, ἀήρ δὲ ἄνωθεν τῷ φριμαγμῷ τούτων ἀντήχει καὶ δοῦπον βροντηδὸν ἐπατόγει καὶ κλόνον ταῖς τῶν πολιτῶν καρ-
- 20 δαίαις ἐνέβαλεν· ἄλλος ἐδόκει Ξέρξης, ἄλλος Ραμφάκης, ὁ ἔξ Ἀσούρ, ἄλλος Σεναχειρήμ· ὁ μὲν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, οἱ δὲ κατὰ τῆς Ἰουδαίας στρατοπεδεύονται· τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀναλίσκον καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ ἀναπτομένη φλόξ, τὸ τῆς θείας Γραφῆς εἰπεῖν «ὥς παράδεισος τροφῆς τὰ πρὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ πεδίον ἀφανισμοῦ».
- 25 Ὡς γοῦν ὁ τῆς μυρίας ταύτης στρατιᾶς Ἄναξ ἐκεῖνος φθάσοι ὁ δυσμενῆς ἐκ τῶν ἐκεῖσε βορειοτέρων ἱψηλοτέρων τεμπῶν, ἀφ' ὧν ἡ πᾶσα πόλις ἐστὶν ἄμα καταφανής, ὥς ἔξ ἀπόπτου περιεσκόπει ταύτην καὶ εἰς ἅπαν περιειργάζετο. Καὶ οἶκον μὲν ἑώρα μεγέθη καὶ καλλονὴν καὶ ναοὺς σεπτούς, ἡρώτα καὶ ἐδιδάσκετο, ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου θεῖον οἶκον
- 30 καὶ ἔδοι καὶ ἐρωτήσοι καὶ μάθοι, ὥς ναὸς οὗτος ἐστὶ Δημητρίου τοῦ μάρτυρος, παρὰ τὴν τοῦ ἵππου καταβῆναι καὶ προσκυνῆσαι καὶ οὕτως εἰπεῖν : « σ φ ε τ ῖ Δ η μ ῆ τ ρ ι ε ! » δεῖ γὰρ ἀπαραποιήτως ἐκ μέρους εἰπεῖν τὴν βάρβαρον ἐκείνην φωνήν, « εἰ τὴν πόλιν ταύτην πορθήσαιοι, ποιήσομαί σοι καλὸν μοναστήριον »· βουλὴν γὰρ καπὶ τῇ λαμπρᾷ πόλει ταύτῃ βεβούλευται πο-
- 35 νηράν, ἣν θεὸς ἠκύρωσεν ἄνωθεν, ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἐθνῶν, ὥς πορθήσει μὲν τὴν πόλιν τοῦ μάρτυρος, ἐκκενώσει δὲ τῶν οἰκητόρων πάντων αὐτήν, ὅσοι δῆτα τὸ τῆς μαχαίρας στόμα ἐκφύγοιεν καὶ καταβαλεῖ μὲν εἰς γῆν ἐκ θεμελίων αὐτήν, ἐρείπιον τὴν εὐτείχεον θέμενος καὶ τὴν περιαδομένην καὶ ὠραίαν τῶν πόλεων, κατησβολημένην καὶ πεδίον ἀφανισμοῦ, ὥς ἡβούλετο.

Ἄλλὰ σὺ Δημήτριε καλλιμάργος, πολιοῦχε, φιλόπατρι, μέγα στρατάρχα τῆς Θεοῦ παρατάξεως, τῆς παροιρίας ἐξεγέλας αὐτὸν καὶ τῶν ματαίων βουλευμάτων ἐξεμυκτήριζες· καὶ ἐστίλβους μὲν τὴν ρομφαίαν σου κατ' αὐτοῦ, ἐπεῖχες δὲ ὅμως, καιρὸν διδοὺς αὐτῷ, εἴ πως σωφρόνως μεταβουλεύσαιτο καὶ ἀποσταίῃ τῆς ἥς ἐνενόει κακίας καὶ ματαιότητος. Ἄλλ' οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὥς 5 εἶχε τάχους, κατασκόπους | κύκλῳ πάσης πέμπει τῆς πόλεως καὶ καθ' ἓνα μὲν φ.99^ο πάντας πύργους ἐξαριθμεῖ καὶ μεταξὺ δὲ τῶν πύργων τοῦ τείχους ἅπαντα διαστήματα, πάσας ἐπάλξεις καὶ ἅπαν προμάχιν. Γίνεται τὰ περὶ τούτου ταχὺ εἰς βουλὴν καθήξει τὸ τῆς αὐτοῦ τάξεως ἅπαν γερούσιον καὶ βουλὴν ἀρτυεὶ πολιορκίας, ὥς καθέναστον πύργον τῆς πόλεως τάξεις μία τῶν στρατευμάτων 10 αὐτοῦ προσβαλεῖ καὶ ἐν ἐκάστη τῶν τάξεων καὶ δύο κλίμακας φέρουτο, ὥς ἂν ὁμοῦ, πάντα στρατεύματα κύκλῳ τὴν πόλιν καὶ ἅμα πολιορκήσαντα αὐτοβοεῖ σχεδὸν καὶ ρῶστα αὐτῆς περιγέγωνται πολέμου νόμῳ κρατήσαντα. Καὶ εἶχεν ἂν εἰς ἔργον ἔλθειν αὐτοῦ τὰ βουλεύματα· ποῦ γὰρ ἡ πόλις εἶχε τότε πρὸς τοσαῦτα μυρία πλήθη στρατοῦ ἔνδον λαὸν ἀξιόμαχον, εἰ μὴ καὶ πάλιν ὁ 15 μέγας φύλαξ ἡμῶν καὶ στρατάρχης καλλίνικος τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν ἐξεγειράμενος ἱππασίαν ἱππάσατο τῇ πόλει σωτήριον;

Ἐπεὶ γὰρ ἅπαν μηχανήμα ὁ Βουλγάρων ἀναξ ἐκεῖνος Ἰωάννης καὶ πᾶσαν αὐτοῦ βουλὴν καὶ τάξιν τὸ πρὸς ἐσπέραν ἐσκεύασε καὶ ὅπλα καὶ ρομφαίας καὶ τόξα ἠυπρέπισε καὶ πᾶσαν οἰκονομίαν ἀρεϊκήν, ὥς ἐπιρωσκούσης 20 ἡμέρας, ἥδη τῆς αἰῶριον τοῦ ἡλίου τὸ ἔϋον κεντρίσσαντος πρὸς μάχην καὶ πόλεμον τὴν πόλιν περικυκλώσαιτο, εἰς ὕπνον τρέπεται. Ἦδη γὰρ ἡ μόρουμιος αὐτῷ ἐφοίτησε νῦξ καὶ ἦν ὥς εἰκεν οὐδὲν ἄλλο καὶ νύκτωρ φαντασιούμενον καὶ τοῖς ὀνειροῖς πλαττόμενον ἢ τὸ τὰς παρατάξεις αὐτοῦ τὴν πόλιν πολιορκεῖν, τὸ ἀναβαίνειν ταύτας ταῖς κλίμαξιν ἐπὶ τῶν τειχέων, τὸ βλέπειν ἀνδροκτασίας, τὸ κυδοιμοῦ ἀκούειν, τὸ μεθ' ὅσου τοῦ κόμπου βαίνειν εἴσω τῆς 25 πόλεως.

35. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν αὐτῷ ἄχρι δὴ καὶ μεσονυκτίου· μετὰ δέ, ἀφνυπνισθέντος, ἐπεὶ καὶ λαμπάδες αὐτῷ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐν τῇ σκηνῇ διεφώτιζον, νεανίσκων παρισταμένων καὶ ἐπαγρυπνούντων καὶ φυλασσόντων φυλακὰς τῆς 30 νυκτός, ὥς ἔθος, αὐτοῦ κατενώπιον, τότε δὴ τότε ἄωρὶ τῶν νυκτῶν, εἰς τέλος θεὸς τὴν ἑαυτοῦ τῆς ἐκδικήσεως ρομφαίαν ἐστίλβωσε καὶ ὑπέθηξεν ὥς ἐν θηγάνῃ τῷ ζήλῳ τοῦ μάρτυρος καὶ αἵφνης ὁ ἄγρυπνος τῷ ὄντι φύλαξ καὶ πολιοῦχος ἡμῶν καὶ μέγας τοῦ μεγάλου Βασιλέως στρατιώτης Δημήτριος, ἔφιππος ἔφ' ἵππου λευκοῦ τῷ βουλγαράνακτι φαίνεται καὶ καιρίαν ἀκοντίζει 35 παραχορήμα τὸν | ἄθλιον. Ὁ δὲ μέγα παραντίκα ἀνακραγὼν κατεβοᾶτο τοῦφ.100 ἄρχιστρατήγου τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ Μαναστρᾶ, ὥς δῆθεν τρωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ· τοῦτον γὰρ ἐδόκει ὄρᾶν ἱππαζόμενον, ᾧπερ εὐγενεῖ καὶ λευκῷ ἵππῳ ἱπλάζετο, τῆς σκηνῆς ἔνδον γενόμενον καὶ λόγχην, ἣν περιέφερε, τῇ καρδίᾳ τούτου ἐμβάψαντα. Καὶ αὐθις κατεβοᾶτο τούτου καὶ πολλάκις, ὥς καὶ αὐτὸν ταῖς 40

κραυγαῖς θορυβηθέντα καὶ ἀναπηδήσαντα τῆς στρωμνῆς, ἐν γειτόνων γὰρ ἦν αὐτῷ ἡ σκηνή, εἰσελθεῖν καὶ ἰδεῖν καὶ φανῆναι καὶ ἀκοῦσαι, ὥς « σὺ με πρὸ βραχέος ἔφιππος τῷ λευκῷ σου ἵππῳ γενόμενος ἐνταῦθα κατέσφαξας δόρατι ». Καὶ τὸν γενέσθαι περιδεᾶ καὶ εἰπεῖν « μή, σὺ γε βασιλεῦ· συμπάθῃ-
 5 σον· οἴκτειρον· οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι· φάσμα σοι γέγονεν, οὐκ ἀλήθεια ». Ἄλλ' ἐκεῖνος εἰς βάθος καιρίαν δεξιόμενος τὴν πληγὴν, ἐστροβέιτο δεινῶς, ἐκεκράγει καὶ ἀνωλόλυζε. Νύσσεται γοῦν τὴν κοιλίαν εὐθύς καὶ ροῦν ἱκανὸν ἀκραιφνεστάτου αἵματος κάτωθεν ἀπορρεῖ, ὅπως ἂν βαφῇ ὁ ποὺς σου, Δημή-
 10 τριε, ἐν αἵματι τῶν ἐχθρῶν σου, ὑπὲρ τῆς σῆς τῆσδε πόλεως καὶ ἄρχεται λιποψυχεῖν.

Ταῦτ' ἰδὼν ὁ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἀρχιστράτηγος Μαναστρᾶς, ἣ τά-
 χους εἶχεν, ὕπτιον τοῦτον ἐπιβιβάσας, προτροπάδην φεύγει καὶ κλέπτων τὴν
 σωτηρίαν, μετ' ὅσον τάχους ὑποχωρεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ ἅπαν
 ἐκεῖνο τὸ μυριοπληθὲς στρατολόγιον, οὕτω ταχέως ὥσει καὶ βορεάδαι τινὲς
 15 κατὰ τοὺς θρυλλομένους τούτους ἐδίδωκον· φόβος γὰρ αὐτοῖς καὶ τρόμος ἐπῆλθε κατὰ τινα ξένην ἀντιπερίστασιν. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ εἰς μακρὸν τούτῳ τὸ ζῆν, ἀλλ' αὐθημερὸν πρὸς ἡλίου δυσμᾶς, κατὰ τὸ ἐν ταῖς ἱστορίαις ζῶον μονήμερον, θνήσκει βιαίως οὗτος ὁ ἄθλιος, τῆς οἰκείας κακίας καὶ ματαιό-
 20 τητος δρεψάμενος τοὺς καρπούς, μέχρις αὐτοῦ τρυγίου τὸ κόνδου τοῦ θυμοῦ ἐκπιῶν καὶ τὸ τῆς ὀργῆς Κυρίου ποτήριον καὶ τοῦ μεμεθυμένου θείου ξη-
 ροῦ εἰς πείραν ἔλθων. Ἐπεστράφη γὰρ ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ κορυφὴν μὲν ἡ ἀδικία κατέβη αὐτοῦ, εἰς βόθρον δ' ὃν εἰργάσατο πέπτωκε καὶ μία μαρτυρικὴ βολὴς εἰς ἐκδίκησιν ἤρκεσε τῶν πολλῶν ἐκείνου
 25 κακῶν καὶ αἷμα ἐξέχευε δίκαιον τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ, πολλῶν αἱμάτων ἀδίκων ἀντίποινον. Ἐντεῦθεν αἶνος Θεῷ πρὸς τῆς ἡμῶν ταύτης πόλεως, τὰ ρύσια
 φ100^ο παιανίζούσης τῷ μάρτυρι· | ἐντεῦθεν μετ' εὐφροσύνης ἅπας τῷ πολιούχῳ ἡμῶν τὸ τῆς ἀπολυτρώσεως ἀνεκρούετο τύμπανον· ἡμέρα γὰρ χαρμοσύνης ἐκεῖνη, ἡμέρα ἐόρτιος τῷ λαῷ· τὸ ἐσπέρας ἠϋλίσθη τῇ μαρτυρικῇ ταύτῃ πό-
 30 λει, συνοχὴ καὶ δειλίας φόβος ἐπέπεσε καὶ εἰς τὸ πρῶτ' ἀγαλλίασις ἐξανέ-
 τειλεν· ἀνέβη γὰρ ὁ ἐμφυσῶν αὐτῇ εἰς πρόσωπον καὶ ἐξαιρούμενος ἐκ τῆς θλίψεως, τὸ τῆς προφητείας εἰπεῖν.

36. Ἀλλὰ τίς ἂν σιαγόνας ἀπαριθμήσειεν ὑετοῦ καὶ ἄμμων ἀριθμὸν καὶ ἡμέρας αἰῶνος καὶ πληθος ἀστέρων· τίς δὲ καὶ θανμάτων πληθος Δημη-
 35 τρίου τοῦ Χριστομάρτυρος· εἰ γὰρ ὅλους ἑαυτοὺς τοῖς διηγήμασι τῶν θαυ-
 μάτων τοῦ μάρτυρος δοίημεν, οὐκ ἂν φθάνοιμεν διεξοδικώτερον διηγούμε-
 νοι, βίβλους ἀπείρους ἐπιστοιβάζοντες, εἰ τέως καὶ νοὺς ἐπαρκέσει καὶ ὁ
 χρόνος οὐκ ἐπιλείψει ἡμῖν. Πλὴν ἀλλ' ἀνιμῶμεθα τῆς ἀβύσσου τῶν αὐτοῦ
 θαυμάτων ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῶν μυρορρόων πηγῶν ὀχέτιόν τι μυρόρρει-
 θρον καὶ οὕτω τὸν λόγον καταμυρίσαντες, διαναπαύσομεν ἐν καλῷ.

ΚΒ΄. 37. Τίς οὐκ οἶδε τὴν ἐκ τοῦ πανεντίμου Δημητριακοῦ σώματος ἀναβλύζουσιν τῶν μύρων πηγὴν, ὅση τῷ πληθυσμῷ, ὥς ὑπερεκχεῖσθαι καὶ τῶν κύκλῳ τῆς θείας αὐτοῦ σοροῦ μυροδόχων δεξαμενῶν. Αὗται ἐκ πηγῆς τῶν μύρων τοῦ μάκαρος μέχρις αὐτῶν δεχόμεναι τὸν εὐώδη ροὺν διακρουνιζόμενον, τοῖς βουλομένοις τῶν χριστωνύμων κατὰ πᾶσαν ὥραν ἱατρεῖον 5 πρόκεινται ἐτοιμότατον καὶ γένος ἅπαν καὶ ἡλικία πᾶσα ἐκεῖθεν πρυτανεῖον ἀφθονον τῶν μύρων πλουτοῦσι τοῦ μάρτυρος, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ νήπια, ὅλαις χερσὶν ὅσα καὶ σίφωσι, πρὸς ἑαυτοὺς τὸ μύρον ἐκεῖθεν ἐφέλκουνσι. Καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμούς, οἱ δὲ στόμα καὶ ὦτα τοῦτῳ καθαγιαίξουσιν, οἱ δὲ καὶ στέρνα καὶ πᾶσαν τοῦ σώματος ὀλομέλειαν τῷ μύρῳ προσεπιχρίουσι καὶ 10 ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀκορέστως ἔχουσι τῆς ἐκ τούτου καταμυρίσεως.

Τοίνυν καὶ τις ἀνὴρ, βίον ἀναδεξάμενος τὸν μοναδικὸν καὶ τὸ τοῦ θείου σχήματος φορέσας τριβώνιον, πιστεύεται διὰ βίου κοσμιότητα τὴν ὑπουργίαν σοροῦ τῆς τοῦ μάρτυρος, ὅς κατεκάστην ὁρῶν οὕτως ἀκορέστως 15 ἀλειφομένους τοὺς ἀπάσης ἡλικίας καὶ γένους τῶν μύρων τοῦ μάρτυρος καὶ μᾶλλον γυναίκας καταχριομένας ἀπλήστως βλέφαρα καὶ στήθη, μαστοὺς καὶ βραχίονας, πλήττεται τὴν συνείδησιν | μὴ ἂν εἶναι τοῦτο τῷ μάρτυρι ἀποφ. 101 δεκτὸν ὑπολογισάμενος. Καὶ πορευθεὶς ἀποκλείει τὰς μυροδόχους δεξαμενάς, οὐκ εἰδὼς ὥς ἔοικεν, ὥς χαίρει μᾶλλον ὁ μέγας ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ τοῖς πᾶσι συνανακύρνασθαι πῶς μύροις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ πάντας καὶ πάσας κατα- 20 μυρίζει καὶ ἀγιαίνει ἐκ μόνης τῆς τῶν μύρων προσπαύσεως καὶ οὐδένα τῶν ἀπάντων βδελύττεται τὸ παράπαν, οὐδ' ἀποστρέφεται, καὶ ρυπῶν τὸν βίον, καὶ μεμόλυνται οὐκ ἐπαινουμέναις ταῖς πράξεσι· μαθητῆς γὰρ ἔστι, μιμητῆς ἔστι τοῦ ἐλθόντος καλέσαι μὴ δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετα- 25 νοίαν, τοῦ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀραμένου καὶ τὰς νόσους βασιτάσαντος καὶ μετὰ ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἐσθίωντος.

Τοίνυν καὶ ὄναρ φαίνεται ὁ Μέγας αὐτῷ καὶ κατονειδίζει τὰς πράξεις καί, «ἵνα τί, φησιν, τοῖς εὐσεβέσιν ἐφθόνησας, τὸν ἐκ τῶν ἐμῶν αἱμάτων πρὸς Θεοῦ πλουσίως καθ' ἑκάστην δαψιλενόμενον ροὺν καὶ τὰς μυροδόχους δεξα- 30 μενάς τοῖς φιλοχρίστοις κατέφραξας; Καὶ αὐτὸς μὲν οὐκ ἐν μέτρῳ καὶ στάδην, ἀλλὰ πλησμίως τὰ μύρα προτίθημι, οὐδὲ πεφεισμένως οὕτως ἔχεις καὶ φθονεῖς, ἀλλὰ γὰρ ὥς μάθης μὴ ἀποκλείειν τοῖς φιλομάρτυσι τὸν ἁγιασμὸν μηδαμῶς, ἐνταῦθα θύραν τῶν ἐμῶν τοῖς εὐσεβέσι μύρων ἀνοίγνυμι». Εἶπε· καὶ τῇ χειρὶ κατέχων βακτηρίαν λεπτὴν, ταύτῃ τὴν ὁδὸν τοῦ μύρου διέγραψεν, ἐκ τῆς μυροφόρου κινήσας ταύτην σοροῦ καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ 35 ἐδάφους κατευθεῖαν σχηματισάμενος τοῦ ναοῦ καὶ παραυτίκα μύρων ὀχετὸς ἐκεῖθεν ἐξέρρει καὶ τῷ ἐδάφει τοῦ ναοῦ ὁμαλῶς καὶ ἡπίως περιελίμναζε. Καὶ ποταμὸς ἰδοὺ κατὰ Δαυὶδ ἐπεκρότει χειρὶ τὸ θαυμάσιον, ὥς ἐντεῦθεν ἐξαπορῆσαι τὸν ὑπηρετοῦντα τῇ τοῦ μάρτυρος λάρνακι καὶ ταχέως αὐτῇς ἀ- 40 νοΐζει τὰς κλεισθείσας αὐτῷ τὸ πρῶην μυροδόχους δεξαμενάς καὶ συγγνώ-

μην αἰτῆσαι τοῦ ἀγνοήματος καὶ οὕτω μόλις σιῆσαι τὸν ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ
χεόμενον μυρόκρουνον ποταμόν.

38. Ὅσα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῷ μάρτυρι τεθαυμάσονται κατὰ διαφόρους
καιροὺς καὶ τρόπους καὶ ὡς ταχέως τῆς οἰκείας πόλεως ἀνίσταται εἰς ἐκδίκη-
5 σιν καὶ ὡς κήδοιτο τῆς οἰκείας κληρονομίας καὶ ἐξ ἀναγκῶν λυτροῦται φα-
νερώς τε καὶ ἀφανῶς εἰς τοὺς κακοῦντας τὸν λαὸν αὐτοῦ, τοὺς μὲν ἀπει-
φ101 λαις, τοὺς δὲ μάστιξιν ἢ | σωφρονίζει ἢ θανατοῖ, ὡς πόρρω τοὺς πολεμίους
ἀποσοβεῖ ἀπηνῶς ἡμῖν ἐπιχάσκοντας, ἔκοντι παρατρέχονεν, τὸν κόρον τοῦ
λόγου φεύγοντες. Εἰ γὰρ εἰσέτι δοίμεν ἑαυτοὺς ἐρευνᾶν τὸν μαρτυρικὸν κορ-
10 βωνᾶν καὶ τοὺς τῶν θαυμάτων ἐκεῖθεν θησαυροὺς χρηματίζεσθαι, τάχιστα
ἂν ἀπορησαμένοις ἡμῖν εἰς τοῦναντίον περιτραπήσεται τὰ τοῦ πράγματος,
ἢ καὶ κατὰ τοὺς ἐξωκεανιζομένους ἱλιγγιάσμεν, ἀδιεξίτητα πελάγη βλέπον-
τες ἀνοιγόμενα, σπυρίδες γὰρ ἄντικρυς ἢ νόφινοι εὐαγγελικοὶ ἢ δίκτυον ἀπο-
στολικὸν ἢ ὕδρια ἀλεύρου προφητικὴ καὶ καμπάκης ἐλαίου τῷ μάρτυρος τὰ
15 τεράστια ὑπερπερισεύοντα καὶ ὑπερεκβλύζοντα.

39. Ἄλλ' ὃ Χριστοῦ τοῦ παμβασιλέως στρατιῶτα Μέγα Δημήτριε, ὁ
τῶν ἐναντίον τρεψάμενος τὴν παράταξιν· ὃ θυσία ζῶσα Θεῷ καὶ προσφορὰ
δεκτὴ καὶ ὁσφράδιον· ὃ ἀπαρχὴ ἁγία, καθιερωθεῖσα τῷ κρείττονι· ὃ θαν-
μάτων θάλασσα, πᾶσαν περιτρέχουσα τὴν ὑφήλιον· ὃ μύρων ἄβυσσος, τὸ
20 τῆς Ἐκκλησίας πάσης ἀρδεύουσα καὶ μυρίζουσα πρόσωπον· ὃ προφητῶν, ὃ
ἀποστόλων, ὃ μαρτύρων, ὃ διδασκάλων συναρίθμει καὶ συμπράκτορ, συνα-
γωνιστὰ καὶ συμμετοχὴ, τὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν, τοὺς ἀγῶνας, τὴν γλῶσσαν
θεοφόρητε, ἀποστολικώτατε, καρτερικώτατε, διδασκαλικώτατε· ὃ οὐρανὸς
Θεοῦ τὴν δόξαν ἐκδιηγούμενε, ἰσα καὶ ἄστρασι ταῖς λόγгаις κατὰστικτε, ἢ
25 τοῦ ἁλλομένου μύρου πηγὴ, ὁ τοῦ Θεοῦ ποταμός, οὗ τὰ ὀρήματα τὴν πό-
λιν ταύτην καὶ πᾶσαν διηνεκῶς ἐπευφραίνουσιν· ὃ θρέμμα θεῖον τοῦ πρω-
τοποιίμενος, σφαγιασθὲν αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω τραπέζης τῇ Τριάδι προτι-
θὲν εἰς ἐστίασιν· ὃ θῦμα ἅγιον τοῦ ἄνω θυσιαστηρίου ἐπάξιον, ὃς χύσεως
τῶν σῶν αἱμάτων ἀντηλλάξω καὶ μύρα καὶ θαύματα πελαγίζοντα· ὃ χάρις
30 πλευρᾶς ἁγίας, ἢ, τῇ μιμήσει τοῦ πλευρὰν λογιευθέντος Χριστοῦ, αἱμάτων
καθεκάστην βλύζει κρουνοὺς· τρέχονεν ὅσος λαὸς εἰς ὁσμὴν μύρων σου,
πάσης ἀκαθαρσίας ὁσμὴν ἐκπλυνόμενοι· ἐνθουσιῶμεν πάντες, σκιρτῶμεν τοῖς
τεραστίοις σου καὶ τὴν σεμνὴν βακχεῖαν βακχεύομεν, εὐφημοῦμεν, κροτοῦμεν
σου τὸ μαρτύριον· οἱ παῖδες σου, ἢ κληρονομία σου, ὡς οἱ παῖδες πάλαι
35 Χριστῷ, κράζομέν σοι τὸ «Ὡσαννά, τὴν πλάνην νικήσαντι»· «μακαρία ἡ
κοιλία ἢ βαστάσασά σε», ἐπιβοῶμέν σοι, «καὶ <οἱ> μαστοί, οὓς ἐθήλασας».
Ἀνερχόμεθα καὶ Ζακχαῖος ἄλλος καθαπερεῖ, ἐπὶ μετεώρου τῶν σῶν θαυμάτων,
φ.102 ὡς ἐπ' ἄλλης | συκομορέας ἰδεῖν καὶ κατανοῆσαί σου τὰ χαρίσματα καὶ
ἀκουτισθῆναι φωνῆς τῆς ἁγίας σου τὴν σωτηρίαν εὐαγγελιζομένης ἡμῖν.

Ἐρχέσθω πᾶς τις ἐθελοντὴς καὶ αὐτόκλητος ἐπὶ τὸ μαρτυρικὸν δεῖ-
πνον, εὐπάρυφος καὶ φαιδρὸς· οἱ διψῶντες ὅσα καὶ Σαμαρεῖτις ἐπὶ τὸ φρέαρ
τόδε τῶν μύρων τρεχέτωσαν καὶ πινέτωσαν ὕδατος ζῶντος κρουνοὺς τὰ τοῦ
μεγάλου θαυμάσια· οἱ ἀσθενοῦντες, ἵνα τί καὶ βραδύνομεν; ὁ μὲν διὰ τῆς
στέγης χαλάσθω, τῆς ὑγείας ἐπιτευξόμενος, ὁ δὲ τεθείσθω πρὸς τῇ νέᾳ ταύτῃ 5
προβατικῇ, τῇ κολυμβήθρᾳ τῶν μύρων, ἔνθα τὸ σφαγιασθὲν τοῦ Χριστοῦ
ποθεινότατον πρόβατον ἀναπέπνυται, κολυμβήθρα, ἣν ὁ τῆς μεγάλης βου-
λῆς ἄγγελος καθεκάστην πρὸς ἰατρείαν ἡμῶν τῷ θείῳ αὐτοῦ κινεῖ Πνεύματι.
Οἱ λεπροὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἐρχέσθωσαν ἑαυτοὺς δεῖξαι τῷ μάρτυρι, τῷ ἱερεῖ
καὶ θύτῃ τῆς οἰκείας σαρκὸς καὶ παραυτίκα καθαριζέσθωσαν· οἱ τυφλοὶ Ἰσα 10
καὶ θείῳ πτύσματι τῷ μύρῳ τοῦ μάρτυρος ἐγγριέτωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ
βλεπέτωσαν· εἰ δὲ τις καὶ κατὰ τὴν Εὐαγγελίῳ συγκύπτουσιν κάτω κείηφε
καὶ πρὸς τὰ πάθη ἔχει ὀλισθηρῶς, εἰ δὲ καὶ κατὰ τὸν ὕδριῶντα ἐκείνον
χυμοῖς τῶν παραπτωμάτων ἐξώγκωται πονηροῖς καὶ τῆς ἐντεῦθεν φύσεως εἴη 15
ὑπόπλεως, ἀλλ' ἰδοὺ ὁ Χριστομίμητος ἡμῶν ἐκ τῶν ἐγγὺς ἱατρὸς καὶ μόνῃ
τῇ μετὰ πίστεως ἀδιστάκτου προσπαύσει τῆς σεπτῆς αὐτοῦ κιβωτοῦ, πᾶν
πονηρὸν μακρὰν δραπετεύσειεν· οἱ ἐν κυμαγωγαῖς τοῦ βίου καὶ τρικυμίαις
καὶ ἀνέμοις τῶν πειρασμῶν τὸ σκάφος ὑποβυθίζοντες τῆς ψυχῆς τὸν καλὸν
ἡμῶν καὶ σωτήρα καὶ ἐπιστάτην προσκαλεσώμεθα καὶ ἐπιτιμήσει τῷ κλύδωνι 20
καὶ κοπάσει ἢ καθ' ἡμῶν τῶν δυσχερῶν ἀγριαίνουσα θάλασσα. Ἀκολουθή-
σωμεν διὰ παντὸς τῷ μάρτυρι οἱ χριστώνυμοι, λαλήσωμεν παρρησίᾳ Θεοῦ
κεκρυμμένα μυστήρια, ἂν σύμφρονοι τῷ Μεγάλῳ γενοίμεθα, πόσῃ ἐντεῦ-
θεν εὐδαιμονίαν κερδανοῦμεν τὴν κρείττονα· σκορπίον οὐπω πατήσομεν,
τὸν νοοῦμενον· στέφος δεξώμεθα χειρὸς ἐξ ἀγγελικῆς· ὑπαλείψομεν καὶ ἄλ- 25
λους πρὸς συμπλοκὴν καὶ νίκην Λυαίαν τῶν νοητῶν· καταφραχθεῖμεν
ὀπλοῖς ἀρετῶν· θωρακισθεῖμεν πανοπλίᾳ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἀκραιφ-
νοῦς· ἂν δὲ λόγχας κινήσῃ ὁ δυσμεναίνων ἡμῖν, ἀσμένως ἀνακαλύψωμεν τὴν
πλευράν, ἀσπίς ἐντεῦθεν ἢ μᾶλλον μέλη Χριστοῦ χρηματίζοντες· δεξώμεθα
καὶ λόγχας τὰς τοῦ ἐχθροῦ, ὡς νηπίων τοξεύματα καὶ μύρον ὁ Θεὸς φι-
λεῖ | ὁσφραίνεσθαι, φανείημεν ἐκ ψυχῆς, ὡς ἐκ πλευρᾶς ἀναβλύζοντες. φ102"

40. Ἀλλὰ δέξαι μοι τὴν ψελλίζουσαν ἅμα καὶ ἄτεχνον ταύτην γλῶσσάν τε
καὶ διάνοιαν εὐμενῶς, ὁ ρήτωρ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ,
ὁ τῆς εὐσεβείας μέγας διδάσκαλος καὶ ἐν μάρτυσι συμπαιθέστατος, τῆς γὰρ
αὐλῆς σου ταῦτι καὶ ἐξ οἰκογενοῦς τὰ ψελλίσματα, ὡς βάττα τῷ νικητῇ τῆς
πλάνης τοὺς λόγους σοι προσκομίζομεν, ὡς νηπίων αἶνον, οἷς καὶ Χριστός, 35
οὗ σὺ μιμητὴς κατηρτίσατο καὶ φιλανθρωπῶς ἐδέξατο· οὐκ ἐκ χρυσέων νη-
μάτων, οὐκ ἐκ βυσσίνων κλωσμάτων, οὐκ ἐξ ἄλλης τιμίας ὕλης λόγων δη-
λῇ μεγαλοπρεπῶν καὶ ἀξίων τὴν ἱερὰν σκηνὴν συρράπτομεν τῶν θαυμάτων
σου, ἀλλ' ἐκ τριχῶν αἰγείων, γνώσεως ἡμῶν τῆς φαυλοτάτης καὶ πενιχρᾶς,
ἐξ εὐνοίας ὁσῆς καὶ πίστεως. Δέξαι ταῦτα, ὁ τοῦ Χριστοῦ μιμητής, εὐμε- 40

νῶς καὶ κλίνον τὸ οὖς σου καὶ τῶν εὐχῶν ἡμῶν ἔσο ἐπάκουος, αἷς τὸν λόγον σφραγίζομεν, « ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐν μέσῳ τούτων εἰμί », Χριστοῦ τὸ στόμα τὸ ἀψευδέστατον εἴρηκεν.

- Ἔχομεν ἰδοὺ τὸν μέγαν σὲ Θεοῦ Στρατάρχην, Δημήτριε, προπολε-
 5 μούντα ἡμῶν· ἔχομεν ὑποστρατήγους σοι καὶ Λοῦπον καὶ Νέστορα, τοὺς
 γνησιωτάτους σοι καὶ συμμάχους καὶ αὐτοὺς συμπνέοντάς σοι ὑπὲρ ἡμῶν
 καὶ συνικετεύοντας. Καὶ μὴ ἀποκάμωτε οἱ τρεῖς τῆς Τριάδος ὑπέρμαχοι, ἡ
 τριπλομος μαρτυρικὴ σφενδόνη Χριστοῦ, τοὺς καθ' ἡμῶν τριστάτας, νοου-
 μένους ἅμα καὶ αἰσθητοὺς, βάλλοντες λιθοβολίαις τοῦ Πνεύματος, βυθίζον-
 10 τες τοῖς τοῦ μαρτυρίου ὑμῶν αἵμασιν ὡς ἐν ἐρυθρῷ πελάγει καὶ ἀποπνί-
 γοντες, τῇ πρὸς Θεὸν ὑμῶν ἰκεσίᾳ καθοδηγοῦντες ἡμᾶς, ὡς ἐν νεφέλῃς στύ-
 λῳ, εἰς ἣν Θεὸς ἐπηγγείλατο, εἰρήνην κουροτρόφον τῇ πόλει ταύτῃ ἐξανα-
 τέλλοντες, τὰ σκάνδαλα καὶ πᾶν σκολιὸν ἐκ μέσου ποιούμενοι, πόρρω μακρὰν
 15 τοὺς πολεμίους ἀποδιώκοντες, εὐθηνίαν καρπῶν, εὐκρασίαν ὥρων καὶ πᾶν
 χρηστὸν πρυτανεύοντες. Τοῖς εὐσεβέσιν ἡμῶν Βασιλεῦσι, κατὰ τῶν ἐναντίον
 ζωννῦντες μίτραν δυνάμεως, τῷ ποιμενάρχῃ ἰσχὺν ποιμάνσεως χορηγούμε-
 νοι, χάριν ἄνωθεν καταπέμποντες, ὡς ποιμένοι τὸ χριστῶνυμον τοῦτο ποί-
 φ.103 μνιον εἰς γλὺν σωτήριον | τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ ὑδάτων τῆς ἀνα-
 παύσεως, τῶν δικαιωμάτων τοῦ κρείττοτος. Καὶ ἡμῖν βραβεύοντες σωτηρίαν
 20 ψυχῆς, κυβέρνησιν σώματος, βίου διόρθωσιν καὶ τῶν σφαλμάτων θεόθεν
 συγχώρησιν, εἰς δόξαν καὶ αἵνεσιν Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος,
 τῆς μιᾶς Θεότητος καὶ Κυριότητος καὶ Δυνάμεως, ἣ πρέπει πᾶσα μεγαλω-
 σύνη καὶ αἵνεσις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Θεογνίκη, Μονὴ Βλατάδων 1940

ΙΩΑΚΕΙΜ ΙΒΗΡΙΤΗΣ